

RAPLAMAA Sõnumid

NELJAPÄEV, 3. jaanuar 2019 Nr 1 (3062)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.29 €

Eestimaa spordihing

Lk 3

Taro horoskoop:
mida toob
aasta 2019? Lk 13-16

Päsupesa rühmad
liidetakse Kellukese
lasteaiaga Lk 5

Legendaarne Kehtna
tuletõrjuja
saadeti väärikalt
"pensionile" Lk 3

Tammemäe laululava
muutuv pale Lk 4

Kuidas jääd mäletama
2018. aastat?
Mida ootad 2019.
aastalt?

Raplamaa Sõnumid esitas aasta lõpus kaks küsimust maakonnas tuntud inimestele.

Lk 10-11

Kaerepere noormees
käis Omaani mägesid
vallutamas

Lk 17

Juhtkiri

Head uut aastat!

Täna alustab Sõnumileht, nagu meid suupärasemalt kutsuma on hakatud, oma 27. aastakäiku. Senise kahekümne kuue aastaga on ilmunud 3061 lehenumbrit, mis köidetud kujul katavad raamaturiigi kaks pikka lahtrit. Võib liialdamata öelda, et need on olnud Raplamaa arenguloo ühed tegusamad ja muutusterohkemad aastad, mis sinna riulitesse on koondatud.

Ajaleht on selles mõttes väga eriline nähtus, et mõnikümend tundi pärast ilmumishetke on ta veel värskete sõnumite kandja ja muutub siis mõne päevaga ajalooürikuks. Nii võib naljatades öelda, et kui leht pole sinust kunagi lugu teinud, siis pole sind näiteks viiekümne aasta pärast justkui olemas olnudki, ja kui lugu on sündinud, siis oled nii heas kui ka halvas sajakandjaks jäädvustatud.

Kui kellelgi tekib vajadus ajaloos tagasi vaadata, on ajalehtedel kõige kaalukama allika roll, millest ei ole lihtsalt võimalik mööda minna. Selles mõttes on paberleht nagu aja konserv: saja aasta pärast on võimalik käes hoida infokandjat, mida on hoidnud ja kasutanud kümned või sajad inimesed. Keel, milles sõnumit vahendatakse, on säilinud ehedana – seda ei ole vahepealne aeg ja pidevalt muutuvad keelenormid ei paremaks ega halvemaks teinud - ning leitud sõnumi kaalu suurendavad samas kõrval ilmunud teised lood, mis loovad fooni ja aitavad aastakümnete taga sündinut paremini mõista.

Väga erilisteks infokandjateks muutuvad vanades lehtedes ka reklaami- ning kuulutuste leheküljed. Paljude aastate tagused sõnumid võivad olla rüütatud tolle aja ideoloogia keegi, aga reklaam on ehe ja aus igal ajastul. Sellest on võimalik välja lugeda niisuguseidki asju, millest tolles ajas tegelikult ehk kõvasti rääkida veel ei tohtinudki.

Nagu öeldud, tuleb aastakümnete eest ilmunud uudised ideoloogilisest kestast vabastada. Distsantsilt vaadatult ei ole see möödunud aega pisutki tundvale inimesele üldse keeruline, pealegi on ajakirjanikud igal ajal püüdnud teha kõik endast oleneva, et igasugune ideoloogia, mis on nagu tuulest toodud ega saa seepärast kanda püsiväärtust, ei matakse enda alla tegelikku sõnumit. See viimane jääb.

Ja ajakirjanikud on ajas vaadatult ka nagu kaks ühes – uudisteajajad ja püüdlid kroonikud. Täna kirjutame me kõige paremas usus uudiseid ja muid lugusid oma kaasaegsetele ja teeme samas, sellele üldse mõtlemata, väga olulist ajalookrooniku tööd.

Nõnda siis, Raplamaa Sõnumite toimetuse alustab 27. tööaastat siira sooviga teenida võimalust ja võimeid mööda oma lugejaid, salvestades samal ajal Raplamaa aega tulevastele põlvetele.

Head uut tõsiste tegude aastat kõigile!

Ajaleht 21 aastat tagasi

Rapla maakonnapiirneering

Nädaline 18. augustil 1998: „Välissuhted. Olukord. Rapla maakonnal on koostöösuhted sõpruspiirkondadega kõigis naaberriikides – Nurmijärvi vallaga Soomes, Madona rajooniga Lätis, Jönköpings lääniga Rootsis ja Gatsina rajooniga Venemaal. Kaugematest riikidest on koostöösuhted loodud Leedu Vabariigi Raseiniai rajooni ja Saksa Liitvabariigi Rheinland-Pfalzi liidumaaga, ettevalmistamisel on koostöösuhted sõpruspiirkondadega Taani ja Norra kuningriikides ning Ameerika Ühendriikide Oregoni osariigis. Arutusel on olnud suhete loomine mõne piirkonnaga Jaapanis.

Tulevikuvisionid. Väikeettevõtluse ja kohaliku arengu kavandamisalane koostöö Nurmijärvi vallaga

Soomes laieneb Euroopa Liidu INTERREG II projekti raames Lätisse, Rootsi, Norrasse ja Taani. Raplamaa ja Jönköpings lään koos- tööprogramm KODUKANT laieneb Rapla ja Jönköpings koostööpiirkondadesse Leedus. SMELINK Eesti-Rootsi koostööprojekt loob võimalused kiireteks äri- kontaktideks Eesti ja Rootsi ettevõtjate vahel, samuti koostöö- ja kaugtöövõimalused Euroopa Liidu ja teistes maailma riikides. Suhete arendamine Jaapani ja teiste Aasia riikidega võimaldab meie ettevõtjatel rakendada meie geograafilisest asendist tulenevat mõnetunnist ajalehtidest ida poolt tulevatele tellimustele vastamisel.

Rootsi, Soome ja Saksa- maa sõpruspiirkondade koostöökogemuste rakedamine koostööprojektides Läti, Leedu ja Venemaa koostööpiirkondadega.”

Südamelt ära

Ebareaalne uusaastasoo?

Tõnis Tõnisson

Tagasivaates pean lahkunud aasta kaheks jagama. Esimene pool kulges suures osas Eesti Vabariigi sajanda sünnipäeva tähistamise meeleolus, teine järsku karmiks muutunud valimiseelses õhkkonnas.

Selle esimese poolega oli nii, et alguses on kõik peod kenad, lõpuks hakkavad aga väsitama. Ühest hetkest ei vaimustanud enam isegi „kõik kingivad kõigile” kampaania. Noh see, et ma kaevan oma tiigile väikese laienduse ja kingin selle Eesti Vabariigile, ning naaber kuulutab, et panustab ühiskinkimisse sauna, mille koos äiaga just valmis sai. Hirmus armas muidugi, et me sellisel kinkimislainel oleme, kuid uskuge – lõpuks ei kõlanud see enam siiralt, oli kampaanialik ja sellisena raskelt usutav. Me elame ja töötame ju selletagi ikka ainult oma riigi ja rahva hüve ning arengut silmas pidades. Miks peab selle juures niimoodi kanana kuulutama: „Kinkisin, kinkisin, kinkisin...”? Või eksin?

Kuid mitte see ei ole mul praegu südamel. Mure on

mujal. Me oleme viimastel aastatel üsna otsekoheselt hakanud rääkima vägivaldast, eriti lähisuhtevägivaldast ja sellesse rubriiki kuuluvast koolikiusamisest, mille taustal on suuresti laste vajadus matkida täiskasvanuid. Kuid sellest ei ole suurt midagi muutunud. Ükskõik millise halva nähtusega saab edukalt võidelda ainult siis, kui võetakse ette kogu probleemistik. Me üritame täna tegeleda ainult vägivaldaga ühe tahuga. Lisaks lähisuhte- ja koolivägivaldale peaksid teemaks olema veel ka ametialane ahistamine (mõtlen selle all kodanike huve eiravate ametnike suva kehtestamist), samuti töö-

Eraldi ja valjult tuleks aga füüsilise vägivald kõrval rääkida moraalsest ruineerimisest ja siinkohal eriti vägivaldsest poliitilisest vastandumisest.

alane (nii töövõtjate kui ka tööandjate vastastikune) tagakiusamine.

Eraldi ja valjult tuleks aga füüsilise vägivald kõrval rääkida moraalsest ruineerimisest ja siinkohal eriti vägivaldsest poliitilisest vastandumisest. Igasugune vägivald, eriti aga poliitiline vägivald, on rajatud demagoogilistele vadelele ning kuulutab kättemaksu teisitimõtlejatele. Kusjuures poliitiline vägivald ei ole meil praegu taunitav ega karistatav. Poliitik tohib

kõigest puldist maha hüüda mida tahes ja kuidas tahes, sest ta peab „maailmavaatelist diskussiooni”.

Jah, ma viitan siinkohal ka EKRE-le, sest selle erakonna eestkõnelejad ja tagantkiitjad (erinevates kommentaariumides mürgeldajate) retoorika on tõesti ületanud igasugused piirid. Kuid paraku oleks ebaõiglane poliitilises vägivaldassüüdistada ainult EKRE-t. Sellest patust pole puhas ükski Eesti suurem partei. Kõik nende kampaaniad on ehitatud vastandamisele ning poliitiliste vastaste alandamisele. See on toiminud ning vihkamise kontsentratsioon ühiskonnas on aina kasvanud ja EKRE

võib nüüd tõesti olla see tikk, mis süütab kõigi parteide ühisel nõul punutud süütenööri.

Siit siis minu ta-

gasihoidlik uusaastasoo: lõpetame 2019. aastaga igasuguse üksteise vaenamise ja näitame maailmale, et mõni riik ja rahvas on võimeline elama helgema tuleviku nimel ka vaenu ning ähvardusteta ja selle juures vastastikku üksteist austades kõigil teemadel ka maailmavaatelistel diskuteerima.

Ma tean, et selline unistus ärritab mõndagi eestlast, aga see ei peaks tähendama, et mul ei ole õigust oma unistust välja öelda.

Küsitlus

Mida ootate 2019. aastalt?

Maire, kindlustusnõustaja: Isiklikus plaanis ootan rohkem lapselapsi, et kolmele lisa tuleks. Tõises plaanis soovin kõikidele kolleegidele ja tuttavatele kõike head ja paremat ja et meie tiimil tuleks sama edukas aasta, kui oli eelmise.

Nadja, kindlustusnõustaja: Julgeid kordaminekuid ja rohkem reisimist perega. Ja soovin teistele, et läheks hästi.

Kerri, raamatupidaja: Ma tõesti ei oota praegu mitte midagi.

Rita, nobenäpp: Mina soovin, et kõikidel inimestel oleks imetore aasta ja kõik läheks imehästi.

Kristi, juhi assistent: Sellele küsimusele on väga raske vastata, sest minu elus on nii palju erinevaid tahke, kus ma tahaks, et kõik asjad õnnestuksid – sport, pere, töö, sõbrad jne.

Ulvi, reklaamitoimetaja: Rahu ja stabiilsust ning uusi põnevaid väljakutseid.

Küsis Mari Tammar
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Foto Aare Hindremäe

31. detsembril korraldati üle-eestiline ühistantsimine “Eesti tantsib” EV100 tähistamiseks. Mõned tantsijad läksid Raplas lausa nii hoogu, et väljendasid oma tantsurõõmu hundiratastega.

Legendaarne Kehtna tuletõrjuja saadeti väärrikalt “pensionile”

Kehtna piirkonna legendaarne vabatahtlik päästja Aleksander Ivask lõpetas oma viimase valvekorra esmaspäeval, 31. detsembril. Aasta viimase päeva hommikul kell kaheksa andis ta viimase ametliku vahetuse üle ning võis seejärel “pensionile” minna.

Siim Jõgis

Jutumärgid on kasutusel seetõttu, et Ivask lubas alati appi tulla, kui tema abi peaks tarvis minema. Elab ta ju kohe komandohoone kõrval.

Sõbrad ja tuttavad hüüavad Aleksandrit Sassiks. Nii on see olnud juba aastaid. Esmaspäeva hommikul käisid teda viimase valvekorra lõppemise puhul tervitamas Kehtna vallavanem Indrek Kullam, Lääne päästkeskuse Rapla päästepiirkonna juht Raul Aarma ning Eno Hermann Kehtna vabatahtlikust päästekomandost. Sealjuures andis Indrek Kullam Ivaskile üle ka valla tänukirja pikaaegse panuse eest vabatahtliku päästjana. Siiski hakkab Sass ka edaspidi Raplamaa tulekahjusid kustutama. Põhjus seisneb selles, et Kehtna komando pani oma kustutusauto nimeks, loomu-

likult Ivaski auks, just nimelt Sass. Tegemist on erakordse sündmusega, sest ühelgi teisel Kehtna komando masinal oma nime ei ole. Eno Hermann selgitas, et enne nimepanekut arutas ta selle ka Ivaskiga läbi – kas talle ikka meeldib see mõte. Selgus, et meeldib. Esmaspäeva varahommikul toimunud tseremoonia käigus kleebiti hüüdnimi Sass kustutuasauto esiosale.

Aleksander Ivask on olnud vabatahtlik päästja peaaegu pool sajandit – 46 aastat. Selle aja jooksul on ta reageerinud peaaegu tuhandele tulekahjule või muule õnnetusele. Viimane neist leidis aset tänavu 4. novembril, kui Ivask reageeris väljakutsel Raplas Keskkooli tänaval, kus toit oli pliidi peal kõrbema läinud. Õnneks ei tulnud tal oma viimase valvekorra ajal ühelegi õnnetusele kiirustada. Küll aga ütles ta

Kleebiselt eemaldab paberit Aleksander Ivask, kelle auks nimetas Kehtna komando oma kustutusauto Sassiks. Foto: SIIM JÕGIS

naljatades, et oleks ju olnud sümboolne oma viimane valvekord lõpetada väljakutsega.

Küsimusele, kas viimane ametlik päev Kehtna vabatahtlikus päästekomandos on

tema jaoks rõõmus või kurb, vastas ta sedasi: “Kurbust väga ei olegi. Kas varem või hiljem, aga ükskord tuleb ikka lõpetada.” Sellise valiku langetas Ivask enda sõnul just

seetõttu, et viimane valvekord langes aasta lõpule. Nii on hea uut aastat alustada puhtalt lehelt. “Ma elan siinsamas kõrval ja eks ma ikka astun nende juurest läbi. Kui vaja,

aitan ka valves olla. Oleme alati omavahel valvekordi vahetanud, kui kellelgi on vaja ära käia,” sõnas Ivask. Loomulikult on tema 46-aastane kogemus selles valdkonnas hindamatu väärtusega, ent nagu Sass ise ütles – las nooremad tegutsevad edasi.

“See on mulle suur au,” sõnas Ivask selle kohta, et Kehtna komando kustutusauto sai nimeks Sass. “Naljalt kellegi nime autole ei panda. See on suur tunnustus,” lisas ta. Ivask rääkis, et Sassiks on teda lapsest saati kutsutud. “Isa hüüdis mind alati Sassiks, aga kui Haljala koolis õppisin, siis ema kutsus mind teiste inimeste juuresolekul Aleksandriks. Kodus olin kõigi jaoks Sass,” meenutas ta. Kehtnasse kolis ta elama 1971. aastal. Juba järgmisel aastal asus ta vabatahtlikuks päästjaks. Teda kutsus sellele kohale Arnold Kask, vabatahtlik tuletõrjeautojuht. Kõik sai alguse tuletõrjevõistlustest, kus Ivask osales. Sealt sai vajalikud oskused kätte, edasi astuski ta vabatahtlikuks päästjaks.

See teekond jõudis lõpule 31. detsembril 2018.

Jaak Karp pälvis Eestimaa spordihinge tiitli

Siim Jõgis

Raplamaa inimesed on teadnud seda juba pikka aega, aga nüüd sai see selgeks üle terve Eesti – Jaak Karp on tõeline spordihing. Saku Suurhallis toimunud „EV100 Spordiaasta Tähed 2018“ auhinnagalal tunnustas Eesti Olümpiakomitee Jaak Karpi tiitliga “Eestimaa spordihing 2018”.

Jaak Karbi tunnustamist põhjendatakse EOK pressiteates nii: “Rapla Korvpallikool arendas esimesena Eesti korvpalliklubidest välja tervikliku klubipüramiidsüsteemi, mis algab lastekorvpalliga nii poistele kui ka tüdrukutele ning tipneb Eesti-Läti liigas mängiva esindusmeeskonnaga Avis Utilitas Rapla. Sealjuures on Rapla esindusmeeskond väikseimas linnas tegutsev professionaalne korvpalliklubi Eestis ning terves Läänemere regioonis. Rapla Korvpallikooli võistkonnad on erinevates vanu-

sekklassides aastaid kuulunud Eesti paremikku ning siit on kasvanud nii noorte- kui ka rahvuskoondise mängijaid, aga ka sadu ja sadu lihtsalt tublisid ja sportlikke Eesti noori.

Jaak Karbi eestvedamisel panustab Rapla Korvpallikool palju ka esindusmeeskonna kodumängude korraldamisse, et pakkuda igas vanuses Raplamaa elanikele sportlikku innustust ning kogukonda liitvat emotsiooni ja meelelahutust. Sealjuures võib Karpi pidada piirkonna suurimate regulaarselt toimuvate spordi- ja meelelahutusürituste

korraldajaks – kuni veerand-sada korda aastas toob ta Rapla mängudele iga kord kokku 500-1000 külalastajat.”

Oma sotsiaalmeedia kontol avaldas Karp järgneva kommentaari: “Jõuan lõpuks siin tänada neid, kes pidasid mind selle au vääriliseks, jagada seda kõikide teiste hingega sporti vedavate inimestega, tänada oma tiimi, kõiki Rapla korvpalliga seotud inimesi ja kummardada maani toetajate ees!”

Eriliselt soojaks tegi hinge tohutu õnnitlejate armee, aitäh kõigile, kes võtsid vae-vaks häid sõnu toksida!”

Lisaks tööle korvpallikooli juhtimisel pani Karp aluse Eesti esimese korvpallimuuseumi rajamisele, mis on plaanis avada Raplas 2019. aastal.

Auhinna andis Karbile spordiaasta tähtede galal üle mullune spordihing, Eesti Mootorispori Muuseumi MOMU rajaja Arno Sillat.

Aivar Kuusmaa ja Avis Utilitas Rapla teed läksid lahku

Avis Utilitas Rapla otsib uut peatreenerit, sest Aivar Kuusmaaga otsustati koostöö lõpetada. Käesoleva hooaja tulemused on olnud püsivalt keskpärased ning sellest kõneleb ka tabelikoht Olybet Eesti-Läti ühisliigas – Rapla on viieteistkümne tiimi seas kümnendal positsioonil. Viie võidu kõrval on seni kogunenud üheksa kaotust.

Siim Jõgis

Viimaseks naelaks kirstus sai 22. detsembril koduväljakul teenitud 18-punktiline kaotus Tallinna Kalev/TLÜ-lt. Tegelikult kõlasid kuulujutud võimalikust Aivar Kuusmaa lahkumisest juba pärast eelmise hooaja lõppu. Toona otsustati koostööd siiski jätkata.

Otsust kommenteerib täpselt meeskonna mäenedžer Jaak Karp: “Ma ei saa öelda, et meil ükski viimastest edukalt lõppenud hooagadest

kergelt oleks alanud, aga analüüsides koos Aivariga meie tabeliseisu ja selle põhjuseid, leidsime, et seekord vajab meeskond suuremat muudatust. Paraku spordis, eriti pallimängudes on selleks tihtipeale treenerivahetus ja me leppisime kokku, et nii tuleb meeskonna huvides ka meil seekord tegutseda.

Otsus oli ülimalt raske, sest Aivarist on saanud tõeline Raplamaa kanglane, kelle juhtimisel on meie meeskond Avis Utilitas Rapla toonud väikelinna medalid viimasel neljal aastal järjest. Lisaks

on Aivar olnud suurepärane inimene suhtlemisel fännide ja kogukonnaga, mõistes selle vajalikkust algusest peale. Aivar on olnud abiks isegi osa toetajateni jõudmisel. Tema Rapla korvpalli jäetud jälg on suur ja sügav ning ta on meie aukülaline iga kord, kui ta üle meie kodusaali ukse astub!”

Uut peatreenerit veel ei ole, kuid Karbi sõnul tegeletakse sellega aktiivselt: “Peatreeneri küsimusele loodame lahenduse leida võimalikult kiiresti, praegu jätkab peatreeneri kohusetäitjana senine abitreener Toomas Annuk, kes on Aivari kõrval olnud kõik tema siin veedetud aastad.”

Aivar Kuusmaast sai Rapla korvpallimeeskonna peatreener 2014. aasta alguses ning selle aja jooksul õnnestus tal Raplasse tuua neli medalit – koos võideti kolm pronksi ja üks hõbe.

Raul Aarma lõpetab töö Raplamaa päästepiirkonna juhatajana

Siim Jõgis

Lääne päästkeskuse Raplamaa päästepiirkonna juhatajana on seni ametis olnud Raul Aarma. Tema viimane tööpäev sellel ametikohal on neljapäeval, 3. jaanuaril.

Aarma ütles, et tuli sellelt ametikohalt ära omal soovil. Kokku tegi ta seda tööd kümme aastat. Kuni uue

juhataja leidmiseni täidab ametikohustusi kohusetäitjana Tanel Vahter. Positiivse poole pealt tõi Aarma välja, et tema viimane aasta selles ametis lõppes ilusate numbritega. Tulekahjudes hukkunuid oli möödunud aastal Raplamaal null ning samamoodi ei olnud ka ühtegi uppumissurma.

Politseiteated

Kohila vald

26. detsembril sai politsei teate, et Kohila vallas tungiti akna lahtimurdmise teel sisse talumajja ja varastati sealt Samsungi televiisor, padrunivõtmed, kompressor koos tarvikutega ja muid esemeid. Tekitatud kahju on kokku üle 1000 euro.

26. detsembril sai politsei teate, et Kohila vallas tungiti ukseelukku lõhkumise teel sisse elumajja ja garaaži. Lõhkumisega tekitati varalist kahju ligi 50 eurot.

27. detsembril sai politsei teate, et Pahkla külas tungiti ukse lõhkumise teel sisse elumajja, sauna ja garaaži ning varastati sealt kruvi-keerajate komplekt ja kaks taskulampi. Lõhkumise ja vargusega tekitatud varaline kahju on üle 500 euro.

27. detsembril sai politsei teate, et Urge külas asuvast parklast varastati haagis Tiki. Tekitatud varaline kahju on 2000 eurot.

30. detsembril alustati kriminaalmenetlus selles, et 27. detsembril varastas

55-aastane naine Kohila alevi Lõuna tänaval asuvast kauplusest alkohoolseid jooke.

Märjamaa vald

22. detsembril sai politsei teate, et Valgu külas lõi 49-aastane mees oma 51-aastast elukaaslast.

28. detsembril alustati kriminaalmenetlus selles, et eelmisel päeval lõi 72-aastane naine Märjamaa vallas talle tuttavat 42-aastast meest.

31. detsembril sai politsei teate, et Tallinn-Pärnu-Ikla maanteel kasutas 32aastane mees omavoliliselt sõiduauto Mercedes.

Rapla vald

24. detsembril sai politsei teate, et Pirgu külas tungis seni tuvastamata mees kallale 34-aastasele mehele.

29. detsembril sai politsei teate, et Raplas Hariduse tänaval lõi seni tuvastamata isik 60-aastast meest.

Politsei- ja piirivalveamet

ruutmeetri ulatuses vahelagi. Päästjad kustutasid tulekahju. Põlengu põhjuseks oli ilmselt tuleohutusnõuetele mittevastav korstna paigaldus.

Mees sai ilutulestiku laskmisel viga

1. jaanuaril kella 00.03 ajal sai Rapla vallas Seli külas meesterahvas ilutulestiku laskmisel viga. Demineerijad selgitasid, et süüdatud ilutulestiku pakett alguses ei süttinud ja kui mees läks asja uurima, toimus plahvatus, mille tagajärjel sai mehe käsi viga. Kannatanu anti üle kiirabile.

Murdunud puu

2. jaanuaril kella 7.26 ajal eemaldasid päästjad Rapla vallas Koikse külas teelt murdunud puu.

Lääne päästkeskus

Tammemäe laululava muutuv pale

Kui jalutada praegu Tammemäe laululava läheduses, ei tunne seda paika äragi. Senine lava on lammutatud, maha saetud on osa puid ning vanad puidust pingid on ära viidud. Kõik see on osa Tammemäe renoveerimisest, mis sai alguse detsembris enne jõule.

Siim Jõgis

Selge on ka esimese ehitusetaapi valmimisaeg – tantsuplats ja pingid peaksid olema valmis 2019. aasta maikuu lõpuks.

Tammemäe laululava esimese ehitusetaapi maksumus koos käibemaksuga on 385 575 eurot. Sellele lisanduvad veel reserv ootamatuste puhuks ning omanikujärelevalve leping. Laias laastus võib öelda, et Tammemäe laululava esimese etapi ehitusmaksumus on orienteerivalt 400 000 eurot. Rahaliselt toetavad seda nii PRIA kui ka Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK). PRIA toetus on Leaderi programmi kaudu 100 000 eurot ning RTK toetab regionaalsete investeeringute programmi kaudu 98 615 euro ja 25 sendiga. Ehitustöid viib läbi OÜ Kivipartner.

Rapla vallaarhitekt Cerly-Marko Järvela rääkis, et töö käigus keeratakse kogu plaanilahendust (pingid ja plats) umbes 20 kraadi. Põhjusena

Tammemäel on maha tulnud võtta palju suuri puid.

Foto: SIIM SOLMAN

tõi Järvela välja selle, et seni on kontsertide heli peegeldunud linna poole. “Nüüd keerame akustilise seina linna poolt ära ning ühtlasi muudame paremaks ka valgustust,” rääkis Järvela. Varem istusid inimesed näoga lääne-põhja suunas, uute pinkide asetamisega liigub see suund rohkem põhja poole, et loojuv päike pealtvaatajatele otse silma ei paistaks.

Järvela ütles, et mai lõpuks peaksid tööd kindlasti valmis saama, sest suveks on sinna juba üritusi planeeritud. Esimeses ehitusetaapis uut lavahoonet ei rajata, vaid esmalt tuleb lihtsalt plats.

“Kuna paigaldada saab ka teisaldatava lava, ei ole esialgu püsiva lava järele karjuvat vajadust,” sõnas Järvela. Küll aga on plaanis see rajada hiljem ning ennekõike selleks, et suunata n-ö helireostust linnast eemale. Ehituse esimeses etapis tuleb juurde ka istekohti. “Seni olid kasutusel puidust pingid, uued pingid tulevad betoonist,” ütles Järvela. Samuti on osa neist erineva kõrgusega, et sobida lastele.

Maha on tulnud võtta ka omajagu suuri puid. Projekteerimise ajal viidi läbi dendroloogiline uuring, mille käigus pandi paika, millised puud langetamisele lähevad.

Järvela ütles, et tööpoolest on tegemist kahe otsaga asjaga. Ühest küljest on inimesed senise haljastusega harjunud, kuid uus tuleb teistsugune. “Teinekord tuleb see raske otsus vastu võtta, et puu õigel ajal maha võtta. Siin on seda tehtud,” ütles Järvela. Küll aga jäeti Tammemäele kasvama kõik puud, mis on otseselt seotud mõne inimesega. Näiteks jäeti teadlikult kasvama lava kõrvale istutatud Linda Rausile pühendatud pihlakas.

Uue lavahoone ehitamiseks veel hanget korraldatud ei ole. Küll aga on olemas kalkulatsioon, mis ütleb tööde ligikaudse hinna.

Pikalisõidetud liiklusmärk saab lähiajal korda

Siim Jõgis

Jõulupühade ajal sõideti Raplas Mahlamäe ja Lepiku tänava ristmikul vastu liiklusmärki. Selle asendi järgi võis eeldada, et tõenäoliselt oli autojuht ristmikule lähenenud Viljandi maantee poolt.

27. detsemberi hommikul olid muru peal näha ka jäljed, et auto oli sündmuskohalt minema sõitnud Koidu tänava suunas. Raplamaa Sõnumid püüdis saada ka politsei kommentaari, ent pressiesindaja Ilmar Kahro teatas, et politseile ei ole sellest sündmusest teada antud.

Kolmapäeva, 2. jaanuari lõunase seisuga oli liiklusmärk, mis näitas maksimaalset sõidukiirust 30 kilomeetrit tunnis, jätkuvalt pikali. Rapla vallavalitsuse teede spetsialist Margus Koll ütles, et olukorrast ollakse teadlikud ning lisas, et see probleem likvideeritakse lähipevil.

Jõulupühade ajal maha sõidetud liiklusmärk.

Foto: SIIM SOLMAN

Päästeteated

Auto sõitis vastu puud

25. detsembril kell 5.12 teatati Häirekeskusele liiklusõnnetusest Rapla vallas Juuru alevikus, kus numbrimärkideta sõiduauto oli sõitnud vastu puud. Päästjate saabudes oli auto keset teed ning takistas liiklust, lisaks olid välja voolanud auto vedelikud. Päästjad likvideerisid süttimisohu ja keskkonnaohu ning puhastasid ja vabastasid tee taas liikluseks.

Tulekahjud Aespas

28. detsembril kella 12.54 ajal põles Kohila vallas Aespa alevikus Marja tn maja lähedal poole ruutmeetri ulatuses kuuri sein ja põrand. Põleng kustus ja kaugemale ei levinud.

30. detsembril kella 13.31 ajal põles Aespa alevikus majaga kokku ehitatud sauna metallkorstna ümbruses

Erilasteaia Pääsupesa rühmad liidetakse Kellukese lasteaia

21. detsembril toimunud Rapla vallavolikogu koosolekul otsustati 16 poolthäälega, et Rapla erilasteaia Pääsupesa rühmad liidetakse Rapla lasteaia Kelluke. Erilasteaia Pääsupesa tegevus lõpeb 30. juunil 2019.

Mari Tammar

Pääsupesa ümberkolimise tingib praegu kasutusel oleva maja olukord, mis vajaks lasteaia ruumidele esitatud nõuetega kooskõlla viimiseks suuri investeeringuid. Kellukese lasteaias avaneb erilasteaia rühmadel võimalus kasutada nii muusika- kui ka võimlemissaali, mis praeguses majas puuduvad, ning basseini, mis on erivajadusega laste arengu toetamiseks eriti vajalik.

Ümberkorralduste tõttu ei avata 2019. aasta septembris Kellukese lasteaias uusi tavarühmi ja Rapla vallas tuleb lasteaiakohtade tagamiseks tellida erilastehoiuteenust. Samuti koondatakse Kellukese lasteaias kahe rühma personali ametikohad. Pääsupesa lasteaiast koondatakse direktor, kokk, kütja ja majahoidja. Erilasteaiarühmad lähevad Kellukesse üle koos rühmade personaliga, st logopeedile, eripedagoogile, õpetajatele ja assistentidele pakutakse üleviimist.

Rapla Kellukese lasteaia hoolekogu lasteadeade liitmist ei toeta, Pääsupesa hoolekogu on rühmade üleviimisega nõus.

Vald peab tagama lastehoiu kohad

Vallavolikogu koosolekul andis teemast ülevaate valla haridusnõunik Tiina Roosimägi, kes pidas oluliseks rõhutada, et 2019 kevadel lähevad lasteaiast Kelluke kahe rühma lapsed kooli, seega vabaneb korraga kaks rühmaruumi. "Seal jääb nendest kahest rühmast ühes rühmas lasteaeda kolm last, keda seepärast keegi ei tõsta välja, kui rühmaruumid antakse üle erilasteaiarühmadele, vaid nad saavad oma viimase koolieeliku aasta kenasti käia teiste rühmade juures," rääkis Roosimägi.

Ühtlasi selgitas Roosimägi, et arutelude käigus selgus, et

kahe erilasteaia rühma lahutamise ja üleviimine näiteks kahte erinevasse lasteaeda pole rühmade töökorralduse eripärast tulenevalt võimalik. Nimelt peab iga erirühma kohta olema logopeed ja eripedagoog, kes töötavad mõlemad mõlema rühmaga. "See tähendab, et see koostöö on kompaktne," nentis Roosimägi ja lisas, et selline süsteem tagab nendele lastele maksimaalse hakkama saamise.

Uute tavarühmade mitteamist selgitades ütles Roosimägi, et Rapla vallas tuleb korraldada hange lastehoiukohtade saamiseks sõimeelastele lastele (1,5-3 aastat). "Hanke tingimused seab paika Rapla vallavalitsus ja kõigile neile lastevanematele, kes soovivad kohta 2019. aasta sügiseks, tuleb vallas tagada lastehoiukohad, kui nad lasteaiakohta ei saa," rõhutas Roosimägi. Ta lisas, et tänaste arvutuste järgi on vaja lastehoidu taotlema 30-40 kohta, sõltuvalt sellest, kui paljud lapsevanemad on nõus kasutama vabu kohti Rapla lähümbruse lasteadeades Alus ja Kuusikul. Hilisemas küsimuste voorus pidi Roosimägi nentima, et küsitlust või uuringut selle kohta, kas lapsevanemad soovivad oma lapsed suunata lasteaia asemel lastehoidu, pole tehtud.

Pääsupesa lasteaia direktor Svea Jõe

"Mul on tunne, et sõnum, mis selle lahendusega välja antakse, on see, et Rapla linnas ei kindlustata enam lasteaiakohti ja ärge sünnitage enam Raplasse."

Aare Heinvee

tor Svea Jõe tegi ülevaate lasteaiahoone olukorrast ning töökorraldusest. Kokku on Pääsupesa lasteaias 19 last, neist seitse raske puudega. "Kogu meeskond on koolitatud eripedagoogika alal ja kõik pedagoogid on nõuetele vastava kvalifikatsiooniga. Riiklike järelevalvete käigus ühtegi

ettekirjutust sisulisele tööle ei ole," rääkis Jõe. Samas nentis ta, et hoone olukord ja tingimused ei vasta tänapäevale ja kiita saanud sisulisele tööle, sest lasteade toimetab 93 aastat vanas renoveerimata majas ning selles osas on lasteade ka ettekirjutusi saanud.

Ütlasi rääkis Jõe, et nüüdisaegne mudel näeb ette, et erivajadusega lapsed oleksid kõrvuti tavalastega. "See ei tähenda, et nad peaks olema tavarühmades," täpsustas Jõe. Selline mudel on vajalik, et tavalaps oskaks märgata ka nõrgemaid, oskaks nendega mängida ja et erivajadusega lapsel oleks võimalik osaleda tavalastega ühisüritustel.

Selle kohta, miks kõik on jäänud venima, ütles Jõe, et pole osatud kuulata spetsialiste. "Ma olen misjonär ja ütlen, et Pääsupesa lasteaia töötajate pead on paku peal, aga sellest hoolimata nad ütlevad, et koondage kasvõi kõik ära, peaasi, et lapsed saavad sinna, kus on tarvis," lõpetas Svea Jõe rühmade üleviimist toetava sõnavõtu, hoolimata sellest, et ta ise on üks neist, keda suure tõenäosusega koondamine ees ootab.

Plaan ei vaata tulevikku

Kellukese lasteaia vanemate nimel kõneles koosolekul Kaspar Kõiv, kes ütles, et plaan on toores ja saaks paremini. Küsimus on tema sõnul selles, kuidas on seda plaani tehtud. "Kellukese lasteaia hoolekogu praktiliselt ühehäälselt on selle tööplaani vastu, sest sellega kaob ära alushariduse

kättesaadavus samas mahus, nagu ta täna on. See plaan ei ole täna tulevikku vaatav," nentis Kõiv ja ütles, et plaan jätab õhku palju küsimusi ja

valdab hoiak: teeme täna ära ja vaatame, mis tulevik toob.

"Kui te täna hääletate selle plaani vastu, siis see ei tähenda, et te ei hooliks lastest või ei tahaks vallas elu paremaks teha, vaid see tähendab seda, et te hoolite sellest teemast nii palju, et annate võimaluse see teema veel

kord läbi töötada," pöördus Kõiv volikoguliikmete poole. "Tuleb mõelda suurelt, tuleb leida võimalusi. Pääsupesa näol on üsna korralik taristu olemas. Kui seda hoonet mitte nii emotsionaalselt vaadata, on tegelikult renoveerimiseks materjali küll," arvas Kõiv.

Temaga sama meelt oli ka volikogu liige Aare Heinvee, kes nentis, et selline lahendus on küsitav. Esiteks näeb Heinvee murekohta tõsiasjas, et Kellukest on vaja hakata kohandama, teiseks tõmbas ta paralleele Rapla maakonna uue arengustrateegiaga. "Lastehoiu kohta

on seal väga selged paar märksõna: kodulähedus ja igale lapsele vajalik/sobilik lasteaiakoht. See on kindlasti tõlgendamise küsimus, mis on kodulähedus, aga mõtteainet siin on," nentis Heinvee.

"Mul on tunne, et sõnum, mis selle lahendusega välja antakse, on see, et Rapla linnas ei kindlustata enam lasteaiakohti ja ärge sünnitage enam Raplasse," arvas Heinvee. Samuti ütles ta, et erivajadustega lapsed on nii oluline teema, et sellega tuleks tegeleda tõsisemalt ja mõelda pikemaajaliselt. "Antud plaan on minu arvates ühe aasta

projekt, see lahendus ei paku pikaajalist turvatunnet," rääkis Heinvee.

Oma kommentaari ütles ka volikoguliige Andrus Tamm. "Tahaksin täiendada lapsevanema sõnavõttu, kes ütles, et me peame mõtlema suurelt. Ma tahaksin lisada, et me peaksime mõtlema ka suuremeelselt," toonitas Tamm ja tunnistas, et ta ei saanud täpselt aru, milles seisneb lapsevanemate mure.

"Kordan veel kord üle, et mure on selles, et tänane plaan ei ole piisavalt küps ega täiuslik ja tulevikku vaatav," vastas talle Kaspar Kõiv.

RAAMID

kuni 70% või

KÕIK KLAASID

-50%

OPTOMETRISTI VASTUVÕTT:

8., 17., 24. ja 29. jaanuar

Eelregistreeri telefonil: 485 5540

T-R 9-18, L 9-13

Tallinna mnt 16

Rapla

Silmanägemise kontroll

TASUTA!

Soodustus kehtib raamide ja klaaside koostul. Täpsemad kampaaniareeglid kauplustest.

Puuetega inimeste koda otsib jätkuvalt uusi ruume

Praegu tegutseb Rapla puuetega inimeste koda aadressil Tallinna mnt 50, kus nad on teisel korrusel leidnud ajutise kontoripinna, mis aga kuidagi ei vasta nende soovidele. Peale selle, et kontoriruum on pisike, on see talvisel ajal ka külm.

Helerin Väronen

Õuest tulles on viis minutit tulekusoe veel kehas sees, kuid siis tuleb jope tagasi selga ajada. Praegustes tingimustes saab puuetega inimeste koda pakkuda vaid õigusteenuste bürooga koostöös tasuta õigusnõustamist puuetega inimestele. Koja juhatuse liige Marge Järvi on aga rõõmus, et nad sellegi koha on saanud ja veel väga soodsatel tingimustel. “Veebruaril lõpus saime teada, et saame siia tulla ja märtsis kolisime kohe sisse, kuna nii soodsat võimalust kusagil mujal Raplas ei olnud.”

Varem asus puuetega inimeste koda Rapla hooldekeskuses, kuid neisse ruumidesse läks Vahtra tugikeskus. „Pöördusime muidugi Rapla valla poole küsimusega, kas neil on anda asenduspinda. Kuigi nad meid hooldekodust ära saatsid, ütlesid nad, et neil ei ole anda mitte midagi. Neil ei olnud oma keskuse jaokski ruumi

Rapla puuetega inimeste koja juhatuse liige Marge Järvi.

Foto: TIINA AZOJAN

anda,” selgitas Järvi.

Jutuks on olnud kultuurikeskuse keldrikorrusel asuv ruum, kuid sinna tuleb hoopis muusikatuba. Õpilaskodu invatuba ei sobinud kojale aga seepärast, et on sama väike kui praegune tilluke ruum. Nore keskus ei sobi seetõttu, et seal pole lifti. Samal põhjusel ei tule kõne alla korterid, mida pakutakse 3.-4. korrusele. Koda on suhelnud ka riigimajaga, kuid seal pole siiani selge, kas ruumi jääb üle või mitte. Hindadest pole seetõttu veel rääkida jõutud, kuid ka see on probleem. Just kõrge ruutmeetri hinna tõttu ei sobi kojale näiteks ärimaja.

Tulevikunägemuses tegevuskeskus

Järvi sõnas, et koda mõtleb üha enam päris oma koha ostmise peale. “Meil on võimalus taotleda finantseeringuteks raha SA-lt EPI FOND. Järgmine võimalus on jaanuaris, kuid praegu ei ole ühtegi soodsat pakkumist Rapla turul,” ütles Järvi, kes pidevalt jälgib kinnisvaraturgu.

Marge Järvi on ROL-i turvalisuse ja rahvatervise spetsialistilt Ülle Laasnerilt saanud ülevaate, et Eestis on enamik kodasid saanud omavalitsuselt tasuta kasutamiseks ruumid, kuhu kojad saavad ise investeerida.

Raplamaa omavalitsustest on saadud vastus, et nemad koda toetada ei saa, sest igal vallas on oma arendused käsil.

Puuetega inimeste koja juhatuse liige ja raamatupidaja Valve Kasemets lisas, et oma ruumid on ka sellepärast vajalikud, et siis ei saa keegi tulla ka kümne aasta pärast ütlema, et kojalt tuleb välja kolida.

“Kui me tahaks ainult koja jaoks, siis piisaks meile 30-40 ruutmeetrist, meie saaks korraldada koosolekuid, teabepäevi, nõustamisi,” kirjeldas Järvi koja vajadusi. „Kui mõelda laiemalt ja tulevikule, tahaksime toimetada tegevuskeskuse. Ehk siis rajada eakatele ja puudega inimestele tegevuskeskuse, mida Raplas ei ole aastaid olnud,” lisas ta.

Hea näide on Järvi sõnul Märjamaa päevakeskus, mis on tegutsenud 15 aastat ja sealt on kasvanud välja Märjamaa valla puuetega inimeste ühing ja pensionäride ühing. “Isekkeline asi on kõige parem. Kui sul on keskkond, siis see täidetakse ära. Praegu meil seda keskkonda ei ole. Elanikkond aga vananeb, neil on vaja tegevust. Ei saa jääda ju üksi nelja seina vahele konutama, on vaja kohta, kus käia. Kõik ei ole lauluinimesed, et lähevad kultuurimajja ringi. Isegi lauluklubi käis meie ruumides oma üritusi pidamas. Nüüd see võimalus puudub, kuna inimesed ei saa trepist üles.”

Järvi sõnul saaks sellises keskuses arendada ka selliseid teenuseid nagu invatransport või tugiisikud, eriti

lasteaeades. „Siis oleks ka omavalitsustel kergem.”

Liikmeid üle kolmesaja

Puuetega inimeste koja liikmeskond on üle 300 inimese ja aasta jooksul võtab koja üritustest ja tegemistest mingil moel osa lausa tuhandeid. “Mõtled küll, et ei ole näha neid puuetega inimesi, kuid puue ei olegi nähtav, kui see just füüsiline ei ole. Me oleme kaasanud ka eakaid, ei ole neid kõrvale jätnud.”

Eelmisel aastal oli esmakordselt maakonna sotsiaaltöötajate kokkusaamine, kuid Järvi sõnas, et huvi selle vastu oli võrdlemisi väike. Nelja valla sotsiaaltöötajatest olid kõige paremini esindatud Märjamaa omad.

Et lõpetada positiivsel noodil, kiidab Järvi töötukassat. Kuigi puuetega inimestele oli šokk, et nad peavad toetuse saamiseks aktiivseks hakkama (õppides, töötades või aktiivselt tööd otsides), on töötukassa Järvi sõnul neid väga tublisti aidanud, koolitusi teinud, ja on ka neid, kes on tööle saanud, kuigi sobivaid töökohti on Raplamaal vähe.

Järvi kiidab ka Invaru poodi, kus saab väga head infot abivahendite kohta, ning Rapla sotsiaalkindlustuse ametnikud on Järvi hinnangul ääretult abivalmid ja keskenduvad inimesele. “Sa lähed sinna, sul on üks küsimus ja sa saad vastused sellistele asjadele, mida sa poleks osanud küsidagi. Seal on nii super inimesed.”

Ekspert: Raplamaa tööstusalaade turundust tuleks teha koos naabermaakondadega

Eelmise aasta detsembris külastas SA Ida-Virumaa Tööstusalaade Arendus juhatuse liige Teet Kuusmik nelja Raplamaa tööstusala. Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse (RAEK) projektinõustaja Reelika Vaabel selgitas, et Kuusmik kutsuti selleks, et jagada soovitusi tööstusalaade efektiivsemaks turundamiseks ja arendamiseks.

Siim Jõgis

Ühe mõttena käis Kuusmik välja selle, et Raplamaa tööstusalaad võiksid kaaluda ühist aktiivset turundust koos naabermaakondadega. “Need kaks päeva detsembri alguses, mil ta siin viibis, olid väga tegusad. Toimus ühisturunduse seminar Raplamaa

SA Ida-Virumaa Tööstusalaade Arendus juhatuse liige Teet Kuusmik, RAEK juhataja Janek Kadarik ja Kohila valla arendusnõunik Herkki Olo.

Foto: SIIM JÕGIS

tööstusalaade võtmeisikutele ja individuaalsed nõustamised kõigis neljas vallas,” rääkis Vaabel. Tööstusalaad, mille paremaks ühisturunduseks neid kohtumisi ja visiite korralda-

takse, on Rapla tööstusala Koidu ja Kastani tänaval, Järvakandi tööstuspark, Orgita TREFF logistika- ja tööstuspark ning Kohila Tuhamäe tööstusala.

Teet Kuusmik rääkis, et Raplamaa tööstusalaade külastus oli tema jaoks esmakordne. Ta tõi välja kõigi nelja ala eelised: “Kõigil neljal alal on oma selge spetsialiseerumise loogika olemas, mis on edasiste arendustegevuste eelduseks. Järvakandi ja Kohila projektide puhul on tulevaseks pikaajalise traditsiooniga ankuretted, Rapla puhul aktiivne eraarendaja. Orgita puhul atraktiivne asukoht.”

Nimetatud tööstusalaad on oma arengus väga erineval tasemel. Seetõttu olid ka Kuusmiku nõuanded ja soovitused kõigile erinevad. Küll aga tõi ta ühise nimetajana välja selle, kuidas teha aktiivset turundust. “Aktiivse turunduse tegemine on rahamahukas, mistõttu on vaja seda teha koos kas maakondlikult või koos naabermaakondadega. Selleks on vaja hinnata rahalisi võimalusi ja otsustada, milliseid tegevusi rakendada,” sõnas Kuusmik.

Aktiivse turunduse all on silmas peetud näiteks messide külastamist ja otsesuhtlust võimalike investo-

ritega. Samuti tõi Kuusmik välja, et oluline on ära kasutada kahte geograafilist eelist. Esiteks seda, et Raplamaa asub Tallinnale lähedal, ning teine eelis on Kuusmiku sõnul see, et Raplamaad läbib Tallinna – Pärnu – Riia trassikoridor. Kohila ja Järvakandi puhul tõi ta veel eelisena välja ankuretted põhineva spetsialiseerumise.

Teet Kuusmiku Raplamaa külastus sai teoks projekti “Piirkondlikud algatused tööhõive ja ettevõtlikkuse edendamiseks” raames. Sellega seoses on RAEK juba üle aasta korraldanud seminare ja külastusi Raplamaa tööstusalaade võtmeisikutele. Nende seas on näiteks Raplamaa nelja valla esindajad ning kinnisvaraarendajad. Sama seltskonnaga külastati suvel Ida-Virumaa Tööstusalaade Arendust, mille juht Teet Kuusmik Jõhvi ja Narva arendusi tutvustas.

“Kuna tema puhul on tegemist ühe asjatundlikuma tööstusalaade arendajaga regioonis tervikuna, otsustasime kutsuda ta eksperdina ka Raplamaale,” sõnas Reelika Vaabel.

Osa Raplamaal toodetud SKP-st kajastub Harjumaa statistikas

Swedbanki pea-ökonomit Tõnu Mertsina väidab oma enne jõule saadetud majandusanalüüsis, et maakondade majandusedu sõltub paljuski nende majanduse struktuurist ning maakondades, kus põllu- ja metsamajanduse osakaal on suhteliselt kõrge – Raplamaal nt 11-13%, on elaniku kohta loodud SKP märkavalt madalam (kuni kolm korda) kui neis maakondades, kus suurem osakaal on teenustesektoril (Harju, Tartu, Saare maakond).

Inge Põlma

Suurema SKP-ga maakondades on Mertsina sõnul kõrgem tööhõive ja palk.

Ei ole üllatav, et Eesti SKP-st toodeti möödunud aastal 64% Harjumaal (Tallinnas 53%). Mõnevõrra ootamatu on aga samast analüüsist lugeda, et nelja kõige väiksema elaniku kohta loodud SKP-ga maakonna seas on Põlva, Võru ja Jõgeva kõrval ka Harjumaa vahetu naaber Rapla maakond. Kui põhjendatud selline hinnang on ja kui palju mõjutab seda näiteks pendelränne Tallinnas ja Harjumaal asuvate töökohtade vahel ehk kohalike töökohtade vähesus, palusime kommenteerida SA RAEK juhatajal Janek Kadarikul ja ettevõtluskonsultant Ermo Brecheril.

Selles analüüsis väidetakse, et Rapla maakond on jätkuvalt üks neljast maakonnast kõige väiksema SKP-ga elaniku kohta.

Algatuseks peame märkima, et Swedbanki analüüs on kaunis ühekülgne, st arvestab ainult SKP-d *per capita*.

Ei ole õige väita, et Raplamaal on suur põllu- ja metsamajanduse osakaal. Samuti ei saa nõustuda väitega, et näiteks Saaremaa kõrgem SKP on seotud teenusmajandusega. Küllaltki tõenäoliselt on tegemist turismi- ja kaubandussektoriga, kus pigem SKP loome madalamgi kui põllumajandussektoris või metsanduses.

Kohila Vinner on üks Rapla maakonna suurim tööandja.

Foto: SIIM SOLMAN

Rapla SKP-d analüüsid on oluline arvestada ka teadmise, et mitmed küllalt suured töötleva tööstuse ettevõtted, kes tegutsevad reaalselt Raplamaal, on registreeritud Harjumaale ning loovad SKP-d statistika mõttes hoopis teises maakonnas. Seega on siin oluline statistiline viga, mis ei räägi kahjuks statistiliselt Raplamaa kasuks.

Millised Raplamaa ettevõtted suudavad maksta Eesti mõistes korralikku palka? Kui palju mõjutab Raplamaa SKP-d see, et väga palju inimesi töötab väljaspool maakonda?

Eesti mõistes korralikku palka suudavad maksta kõik Raplamaa ettevõtted. Vastupidise väitmine ei ole tõene. Põhjus, miks Raplamaalt käiakse teistes maakondades tööle, ei ole vaid palga suurus. Töökoha ja elukoha vahelise rände kasv on ülemaailmne trend ja kindlasti on siin põhjuseks ka see, et Tallinnas on suurem valik erinevaid töökohti, mis võimaldab kitsamat spetsialiseerumist. Rapla ja Tallinna vaheline hea rongiühendus samuti soosib Tallinnas töötamist. Tänapäeval on see normaalne, et kodu ja töökoha

vaheline liikumine võtab aega 30-60 minutit.

Väide, et suurema SKP-ga elaniku kohta maakondades on kõrgem ostujõud ja elatustase, tundub lausa vale, sest näiteks Rapla maakond on keskmise palga võrdluses Harjumaa ja Tartumaa järel kindlal kolmandal kohal. Ka on Rapla elanike keskmine deklareeritud tulu *per tulusa* ja Eestis kolmandal kohal (Harjumaa ja Tartumaa järel).

Raplamaa eripära seisneb selles, et ca 40% Raplamaa tööstusest elanikkonnast töötab väljaspool Rapla maakonda. Sarnane mõjutus on ilmselt olemas näiteks Läänemaal ja Järvamaal ja ka Jõgeva ja Põlva maakonnal. Viimase kahe puhul on tööjõuareali keskus Tartu.

Mil määral maakonnas toodetud SKP mõjutab üldisi hoiakuid maakonna suhtes, aitab või takistab siia investeringute saamist?

Selleks, et Raplamaa töökohtade struktuur oleks veelgi mitmekülgsem ja rohkem Raplamaa elanikke saaks töötada võimalikult kodu lähedal, on omavalitsustel kavas lähiaastatel välja arendada tööstusala Järvakandis, Raplas,

Kohilas ja Märjamaal.

Kokku elab meie maakonnas ca 14 000 tööealist elanikku, kellest oma maakonna ettevõtetes ja asutustes saab tööd ca 8700 ehk 62%, seega väljaspool maakonda käib tööle umbes 5300 inimest. Kõik tööandjad, kes kavandavad laienemist või ka asukohana Raplamaad, peavad oma plaanide juures

arvestama konkurentsivõimelise töökeskkonnaga ja motivatsioonipaketiga. Kindlasti leidub nende rohkem kui 5000 inimese seas palju neid, kes sooviksid senisest vähem aega veeta autoroolis või ühistranspordis ja oleksid valmis töötama Raplamaal.

Kokkuvõtteks saame öelda, et Raplamaal on tõesti palju

tugevaid põllumajandusettevõtteid, aga väita, et me oleme põllumajanduslik piirkond, siiski ei saa. Maakonna erasektori töökohtadest vaid 9% on põllumajanduses, see-eest töötleva tööstuse töökohtad moodustavad 39%. See omakorda jaguneb metalli-, toiduaine-, õmblus- plasti- jt valdkondade vahel.

Raplamaa eelis – mitmekülgne majandus!

“Kindlasti ei ole õige väita, et Raplamaal on suur põllu- ja metsamajanduse osakaal,” ütlevad Janek Kadarik ja Ermo Brecher.

Viis peamist erasektori valdkonda Raplamaa neljas vallas, kus on kõige rohkem töökohti, on välja toodud tabelis 2018. aasta oktoobrikuu seisuga:

Tegevussektor	Tegutsevate ettevõtete arv	Sektori käive (miljon eurot)	Sektori eksport (miljon eurot)	Töökohtade arv sektoris
Põllumajandus	156	7,85	-0,17	568
Töötlev tööstus	197	21,50	4	2 350
Ehitus	287	8,18	0,047	991
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite remont	265	15,50	0,24	830
Veondus ja laondus	141	4,9	0	587

Statistika aluseks on maksu- ja tolliametile deklareeritud andmed. Korrektsete andmete saamiseks avaldab EMTA alates 2018. a juunist ettevõtluse statistikat kohalike omavalitsuste (KOV) kaupa. Andmed avalikustatakse kuude ja tegevusalade lõikes.

Raplamaa lasteaedadest 4

Hoolimata hulga lapsevanemate palju kordi väljendatud vastuseisust, mida toetas ka kohalik neljas võim, otsustas Rapla vallavolikogu 20. detsembri istungil anda rohelise tule erilasteaia Pääsupesa likvideerimisele, mille käigus kaotatakse erivajadusega lastele ruumi tegemiseks kaks senist rühma lasteaias Kelluke.

Orm Tammepuu

Ühtedelt lastelt kohtade äravõtmise ja teistele andmise käigus väheneb Raplas lasteaiakohtade arv 40 võrra, st kaob üle 10% Rapla lasteaiakohtadest. Sellega tekib paratamatult lasteaiakohtade defitsiit ja aastateks kaob võimalus lapsi kodule lähimasse lasteaeda panna Rapla kesklinna ja Sulupere elanikel.

Otsus on äraspidine päris mitmel põhjusel. Nagu mainitud, sõideti tankiga üle Kellukeses käivate ja järjekorras ootavate laste vanemate arvamusel, mida ei saa sugugi pidada heaks halduseks. Avalikud pöördumised volikogu poole ei saanud vastuseid. Sotsialistlik ümberjagamine Eesti Vabariigi juubeliaastal tehti lihtsalt ära.

Küllap taheti aastaid amor-

tiseerunud hoones pesitsenud Pääsupesa laste ümberasutamisega teha tore jõulukink erivajadusega lastele ja nende vanematele. Paraku võib arvata, et teistelt lastelt varastatud lasteaiakoht ei paku täit rõõmu vähemalt neile lapsevanemaile, kel oma lapse pärast muretsemise kõrval jätkub hoolivust ka teiste laste jaoks.

Arvatavasti soovis vallavõim ajada ka isevärki regionaalpoliitikat – lootes keskusest lasteaiakohtade kaotamisega suunata rohkem lapsi vähetaitud lasteaedadesse valla äärealadel. Küllap mõni laps sinna viiaksegi, kuid teistele võib käepärase lasteaiakohta puudumine tähendada hoopis elukohavahetust või vanema(te) pikemat eemalolekut tööturust, mis on halvad variandid mõlemad.

Mida sellest kõigest arvata?

Traditsiooniliselt lubavad poliitikud enne valimisi üksteise võidu lasteaiajärjekordade kaotamist ja kodulähedase lasteaiakohta tagamist, kuid Rapla volikogus käituti suht üksmeelselt risti vastupidi. Eriti skisofreeniline on, et samal istungil kiideti heaks ka dokumendid „Raplamaa arengustrateegia 2035+” ja „Raplamaa arengustrateegia tegevuskava 2019-2022“.

Arengustrateegia punkt 10: *Igale Raplamaa lapsele on tagatud kodulähedane lasteaiakoht. Kasvav Raplamaa vajab tähelepanu peredele ja lastele. Igale lapsele (ka erivajadustega) tuleb tagada kodu lähedal vajaduste vastav lasteaia või -hoiu koht. Suuresti tuleb praegust head olukorda säilitada ja parandada tingimusi, aga kui vaja, siis ehitada ka juurde.*

Tegevuskava läheb veel detailsemaks, andes kohalikele omavalitsustele konkreetseid juhised:

Tegevussuund 10.1. Tagatud kvaliteetne lasteaiateenus kõigile

Tegevus 10.1.1: Olemasolevate lasteaiarühmade tingimuste parandamine, sh investeringud hoonete renoveerimiseks.

Tegevus 10.1.2: Vajadusel uute lasteaiakohtade avamine, sh investeringud uute hoonete ehitamiseks ja olevate rekonstrueerimiseks.

Niisiis kiitis vallavolikogu samal istungil heaks lasteaiatingimuste parandamise Raplamaal ja sellega loogilises vastuolus oleva lasteaiakohtade likvideerimise Raplas. Ju vist käsitletakse arengustrateegiat ja selle tegevuskava nagu meie välisministeerium ÜRO rändepakti – tegemist on vaid heade kavatsuste deklaratsiooniga, mis ei too kaasa mingeid kohustusi. Lasteaedu ehitagu Raplamaal keegi teine, mitte Rapla vald. Kuid milleks deklareerida midagi, mida ei kavatsenud järgida? On see küüniline silmakirjalikus? Või käiakse volikogus kätt tõstmas üldse ilma vaatamata, mida tegelikult hääletatakse. Seakari, mitte Rapla raad.

Kuhu edasi?

Elu läheb edasi ka sedasi. Prognooside kohaselt laste arv vallas väheneb ning pole kahtlust, et lasteaiakohtade kaotamine maakonna- ja valla-keskuseks olevast Raplast saab mõjuda seda vähenemist ainult

kiirendavalt. Pole lapsi, pole probleemi. Juba järgmisest Rapla Teatajast saame vahest lugeda võidukat sõnumit, et kauakestunud Pääsupesa küsimus on vallavalitsuse targal juhtimisel lõpuks ometi parimal viisil lahendatud.

Ees ootavad uued väljakutsed. Üle kahekümne aasta on vallavalitsus viirelenud vanas vabatahtlikult tuletõrjelt kaaperdatud majas. Seoses valla laienemisega vajab asi kiiret lahendamist ja miks mitte hõivata ruumid Naksitrallide lasteaialt? Kuid ei, vallavalitsus väärrib enam, kui mitte kohe pompöösset raekoda uue linnaväljaku ääres, siis vähemalt endist maavalitsuse maja. Aga kunagises ühikas tiksuv Rapla hooldekodu, mis samuti palju aastaid oodanud paremaid tingimusi? Selle võiks küll kohe üle viia Pääsupesa lasteaeda. Hooldekodukohtadest on vallas suur puudus, vabu lasteaiakohtasid aga piisavalt ja vajadusel saab veel erasektorist lisagi.

Tervetel, tarkadel ja ilusatel lastel pole ometi probleemi astuda pool sammu tagasi, et aidata abivajajatel minna edasi. Vallavolikogu on sellega muidugi väga päri, sest nagu manitses vallavanem Minn: „Me kõik võime ühel hetkel abivajajateks osutada.“

Säästmist tuleb õppida, hambad ristas järgida

Eugen Veges

Soovide ja võimaluste tasakaal on õnneliku elu alus. Kes ei soovi olla õnnelik? Sissetulekute kasv ei tee õnnelikuks, sest selle mõju on lühiajaline. Vajadused kasvavad. Seetõttu polegi jõukas see, kes teeb suuri kulutusi, vaid see, kes säästab. Olenemata sissetuleku suurusel on kõikide võimalused soovidest väiksemad.

Tegemata kulu on aga tulu, mis võimaldab teenida lisatulu. Kulutustega kaasnevad lisakulud. Suurema eluaseme, kodumasina, sõiduvahendi või mingi muu asja soetamine kasvatab (püsi)kulusid, kajastugu need siis suuremates elektriarvetes, kõrgemates kindlustusmaksetes, finantskulude (intressid ja muud laenulepinguga kaasnevad kulud) kasvus või mingis muus väljaminekus.

Säästmine on väga oluline. Seda nii riigi kui ka üksikisikumehe tasandil. Läheneda võib jagada kolmeks: ei säästa (perioodilised kulud võrduvad teenitud tuluga); säästavad (mingi

% tuludest); kulud ületavad tulusid (kasutavad laenu raha).

Laenamisel kasutatakse hetke heaolu parandamiseks tulevaste perioodide tulusid, mis ahendab tulevase võimalusi. Vähendab ju laenu raha elua jooksul kasutatavate rahaliste vahendite summat. Tulevased kulutused on intresside ja laenulepinguga kaasnevate muude kulude tõttu suuremad.

7,2% aasta tootluse korral kahekordistub säästetud summa 10 aastaga. Väiksema tootluse korral pikema aja jooksul, suurema tootluse korral lühema aja jooksul. Edasine kasv toimub geomeetrilises progressioo-

nis – iga kümne aasta tagant säästusumma kahekordistub. Nii kasvab säästusumma 30 aastaga 8-kordseks, 40 aasta möödudes juba 16-kordseks, seejärel 32-kordseks. 10%-lise tootluse juures oleksid kasvunäitajad aga vastavalt 11-kordsed, 22-kordsed ja 44-kordsed. Aeg on raha.

Säästudele makstavad intressid on kasvutrendis. USA Keskpank (FED) tõstis intressimäära 2,5 protsendile. 2019. aastal jätkatakse intresside kasvatamist. Ka Euroopa Keskpank (ECB) sätib ennast intresside tõstmise startipakkudele. Negatiivne intress ei kesta igavesti.

Mäletan aegu, mil Eesti kroonihoiustele maksti 18-protsendilist intressi aastast. Intressidel on tõusuruumi.

Elukvaliteedile antakse hinnanguid lõpuaastatel. Õnnelik on elu, mille ka teine pool on muretu.

Konservatiivsus kulutuste tegemisel ja järjekindlus säästmisel tagavad pikemas perspektiivis suurema rahulolu. Säästmist tuleb õpetada, seda tuleb propageerida ja innustada. Riigi tasandil propageeritakse kulutamist. Kulude kasvatamine soodustab küll majanduskasvu, kuid see ei tohiks olla eesmärk omaette. Rahatähtede juurdetrükkimine, säästudele makstavate intresside vähendamine ja nende maksustamine ei innusta säästmist.

Eesti sisemajanduse kogutoodangu kasvu tagaajamine meie tingimustes (kõrged avaliku sektori kulutused, korruptiivne ühiskonnakorraldus, monopoolsus ettevõtlusmaastikul jm) pole õige. Tuleb säästa ja investeerida, mis võimaldab ohjata toimetulekuraskustes olivate arvu ja ebavõrdsuse kasvu ühiskonnas. Ka ühe sendi säästmisega võib

teenida miljoneid. 100-protsendilise tootluse juures päevas kasvaks sendi väärtus kuuga 10 miljonile. Tegemist on küll ebareaalse ootusega, kuid näide kinnitab, et ka sendi säästmine on oluline. Summast olulisem on lähenemine.

Meenutan aastatetagust uudist IKEA miljardärist omaniku elustiilist, kes sõitis rongis pensionäri sooduspiletiga ja käis igapäevatoitu ostmas oma firmaketti kuuluvast kaubamajas. Säästvat suhtumist nõudis ta ka oma ettevõtete töötajatelt. IKEA ülemustel polnud lubatud kasutada isegi taksot lennujaamast kohtumisele sõitmiseks. Selleks tuli kasutada ühistransporti. Meie riigi esindajad sellise lähenemisega ei lepiks.

Säästmine on kulutamisest keerukam. Seda tuleb hambad ristas järgida.

Foto: www.izoom.me

Koolihariduse valupunktidest

Raivo Heinaru,
Märjamaa vallavalitsuse
haridusnõunik,
endine koolijuht

Eesti koolide arengu üle võib uhkust tunda. Koolimajad on valdavalt remonditud, õppetöö toimub ühes vahetuses, õppekeskkond on nüüdisaegne.

Õpilastele võimaldatakse tasuta koolilõuna, paljudes koolides ka hommikupuder ja klaas piima. PISA testide tulemused kinnitavad, et meie õpilaste teadmised ja oskus neid rakendada on head. Eestit esindavate õpilaste saavutused rahvusvahelistel konkurssidel osaledes on silmapaistvad. Seda kõike tänu õpetajate heale tööle ja kodude tugevale toetusele õpilase hariduspüüdluste täitumiseks. Kuid on ka valupunkte ja see teeb murelikuks.

Vähe lapsi, palju suletud kooli

Laste vähesusest tingituna on kooli suletud, muudetud, liidetud ning viidud ühise juhtimise alla lasteaedadega. Sageli on liidetud õppeasutused üksteisest mitmete kilomeetrite kaugusel. Koolivõrgus tehtud ümberkorraldusi on üsna palju, minu arvates ka sobimatuid, viies ühtse juhtimise alla lasteaiad ja põhikooli. Kui tulemuslikud on moodustatud üksused, sellele annab vastuse aeg.

Koolivõrgu optimeerimine pole aga veel lõppenud. Maakonnakeskustes on valminud või tegemisel moodsad, kuid ilma sportimisvõimalusteta riigigümnaasiumid, et koondada keskhariduse õppimisvõimalus maakonnas ühte kooli. Selliselt planeeritav koolivõrk ühe gümnaasiumiga keskuses tähendab maakonna teiste gümnaasiumite kaotamist ja võimaluste tunduvat kitsenemist keskhariduse omandamiseks.

2020. aastal rakendub plaan, mis näeb ette paljude, ka elujõuliste gümnaasiumite sulgemise. Seda ajal, kui ühiskonnas toimuvad kiired arengud annavad märku, et XXI sajandil enam põhiharidusest ei piisa - ei ametiõppimiseks, töökoha saamiseks ega elus toimetulekuks.

2020. aastal rakendub plaan, mis näeb ette paljude, ka elujõuliste gümnaasiumite sulgemise. Seda ajal, kui ühiskonnas toimuvad kiired arengud annavad märku, et XXI sajandil enam põhiharidusest ei piisa - ei ametiõppimiseks, töökoha saamiseks ega elus toimetulekuks.

Igal vallal oma gümnaasium

Nüüd, kui omavalitsused on saanud suuremaks ja omavad rohkem võimekust, suudavad nad enam panustada ka haridusasutuste arengusse. Areneva, jätkusuutliku valla teeb tuntuks gümnaasium. Gümnaasium on paikkonna arengu eeldus ja tulemus. Pole oma gümnaasiumi, pole ka tugevat valda.

Olen mõelnud, milline saab olema Rapla ilma seni omavalitsusele kuulunud kahe tugeva gümnaasiumita? Ja milliseks kujuneb maakonnakeskuses avatud riigigümnaasiumi staatus?

Gümnaasiumid Kohilas ja Märjamaal peavad säilima, see on paikkonna vajadus ja elanike tahe. Valimised lähenevad, näeb, mida lubavad erakonnad, milline on nende hariduse arengustrateegia ja nägemus gümnaasiumi avamise, sulgemise ja suuruse kohta.

Märjamaa identiteedi kujunemisel on olnud määrav 1946. aastal tööd alustanud keskkool, mis võimaldas piirkonnas elavatel lastel omandada keskhariduse. Selles maanurgas on see ainus gümnaasium ka täna. Märjamaa gümnaasium oli 2018. aasta riigieksamite tulemuste põhjal maakonnas parim ja eesti keele riigieksami keskmise tulemusiga 72,2 koolide üleriigilise edetabeli tipus. Kõrge 13. koht on kvaliteedi näitaja, mis kinnitab Märjamaa gümnaasiumi tugevust.

Kiirelt areneva piirkonna võlud ja valud

Kohila vald alustas 2018. aastal koolihoonele juurdeehitise rajamist

omavahenditest, ilma riigi toetusest. Kohila vald on kiiresti arenev paikkond, kuhu tahetakse tulla elama. Laste kasvatamiseks ja arenguks on Kohila paljude võimalustega, turvaline, Tallinna lähedane vald. Õpilaste arv kasvab. Juba aastaid on esimesse klassi õppima asuvate laste arv saja piires ja õpilaste koguarv ületanud 900 piiri. See rõõmustab. Kool vajab laienemist, kuid selleks puudub riiklik toetus.

Väga kahju, sest samas jätkub riigil vahendeid riigigümnaasiumite ehitamiseks maakonnakeskustesse ja gümnaasiumist põhikooliks muudetud koolide tarbeks. Lubatud tugevaid põhikooli gümnaasiumiosast loobunud koolidest aga ei ole saanud.

Valla teeb tugevaks gümnaasium – sellisel arvamusel ollakse Kohilas. Haridus ühisosana puudutab kõiki eluvaldkondi ning panustamine haridusse tähendab panustamist kogu valla arengusse. Nii areneb kool ja areneb vald.

Tunda on ebavõrdset kohtlemist. Raha on, see pole kuhugi kadunud. Raplasse rajati sealse volikogu tahtel riigigümnaasium, kuigi seal toimusid hästi kaks tugevat ja omanäolist gümnaasiumi. 900 õpilasega Kohila gümnaasiumi õppekorpuse renoveerimiseks aga vahendeid ei leitud. Senine finantside jagamise otsus paneb koolid ebavõrdsesse olukorda ja see teeb haiget. Arvan, et riigigümnaasium maakonnakeskuses ei ole igale piirkonnale hea lahendus ning riigile tervikuna ka mitte vajalik. Usku ei tee tugevaks mitte katedraal keskuses, vaid paljud kirikud ja palvemajad maakohtades. Maapiirkonnad tuleb hoida elus ja kooli tuleb hoida töös. Kool on paikkonna elujõu allikas.

Elu ise on kinnitanud, et anne kerkib esile nagnunii, olenemata sellest, kus õpitakse - kas Tallinnas, Raplas või Kohilas. Näiteks Eesti Teaduste Akadeemia president, akadeemik Tarmo Soomere on lõpetanud Kohila keskkooli ja Tallinna Tehnikaülikooli endine kauaaegne rektor Andres Keevalik on Rapla keskkooli vilistlane.

Kui kellelgi pole aega

Eesti koolihariduse suur probleem ja valupunkt on liiga paljude noorte koolist väljalangemine ja haridustee

katkemine. Kui 100 aastat tagasi jäi kool pooleli, polnud see suur probleem, sest tööd võis leida põllumajanduses. 50 aastat tagasi võis haridustee pooleli jättnud noor minna vabrikusse töölisteks. Tänapäeval tähendab koolist väljalangemine aga töötuks jäämist ja see on probleemiks kogu ühiskonnale.

Koolist väljalangemise põhjuseid on mitmeid, kuid lõpuks taandub kõik suhtlustasandile. Lapseevanemate tööga hõivatusest, seda sageli kodust kaugel, ja klassijuhatajatöö vähesest väärtustamisest tingituna pole aega last kuulata ei kodul ega koolil. Ei olda kursis lapse tegevusega ega teata, millest ta mõtleb. Laps aga kurdab, et temast ei hoolita ja otsib mõistmist mujalt.

Õpilaste koondumine suurtesse keskustesse ja koolidesse vähendab kogukonna mõju lapse kasvatamisel ning loob hea pinnase anonüümseks jäämisele. Siit saavadki alguse koolist puudumised ning sageli ka seadusevastased teod. Et kasvatada üht last, selleks on tarvis tervet küla. See vanarahva tarkus peaks kehtima ka täna.

Kool on suur, kui enam ei tunta ega teata üksteist. Suur on kindlasti 700-800 õpilasega kool. Väärtuskasvatusele rohkem tähelepanu võimaldava kooli suurus oleks 350-400 õpilast. Sellise suurusega koolis tunnevad kõik kõiki ja ka direktor tunneb oma kooli kõiki õpilasi ja teab, millega nad tegelevad.

Üleminek neljandast klassist viiendasse on õpilasele keeruline ja raske. Mida kauem (1.-6. kl) on lapsel teda hästi tundev ja hooliv oma klassiõpetaja, seda enesekindlamaks kasvab laps ning üleminek kolmanda kooliastme 7. klassi on juba lihtsam. Usun, et väiksem kool ning klassijuhatajatöö väärtustamine on asjad, mis aitaksid pidurdada väljalangemist põhikoolis.

Õpetajad, kust teid leida?

Ministeerium on tulnud välja mitme ootamatu ettepaneku ja algatusega. Olgu see eesti keele kirjaoskuse, gümnaasiumise astumiseks vajaliku keskmise hinde või põhikooli lõpuksamite kaotamise kohta. Nende ettepanekute varju on jäänud kõige olulisem – õpetajate uue põlvkonna ettevalmistamise teema. Sellest on

küll räägitud, kuid lahendust pole saadud/leitud.

Õpetajaskond vananeb, noored ei tule kooli. Eesti koolis töötava õpetaja keskmine vanus läheneb 50 eluaastale, iga kuues õpetaja on 60-aastane või vanem. Tööle asunud noortest õpetajatest 45% ei vasta õpetaja kvalifikatsiooninõuetele. Selline olukord on murettekitav.

Kas hea õpetajaharidusega pensionärist pedagoog on suuteline koolis töötama kuni 70. eluaastani või kauemgi? See pole normaalne, aga täna aitab pensionärist õpetaja leevendada kaadrinappust.

Õpetajatepuuduse leevendamiseks leitakse muidki lahendusi. Näiteks anda ühes koolis kolme päevaga 24 tundi, siis järgmisel päeval 8 tundi teises koolis ja nädala viimasel tööpäeval 8 tundi kolmandas koolis. Kokku tohtu töökoormus ja suurem palga-norm, kuid mis hinnaga ja millised on sellise töö tulemused? Koolijuhil pole aga valikuid, tuleb olukorraga leppida, teha muudatused tunniplaanis, rahustada kolleege - õpetaja on nüüd olemas, tunnid saavad antud. Ka seda võib nimetada optimeerimiseks...

On lootust

Samas võib märgata ühe valupunkti esimesi parane-mismärke. Õpetajate töötasu tõus eelmisel ja üle-eelmisel aastal on mõjunud soodsalt, see on pidurdanud ja lükanud edasi mõnegi õpetaja soovi töölt lahkuda, mis aga ei tähenda veel huvi kasvu õpetajatöö vastu. Riigi keskmisest palgast kõrgem 20% palgalisa on veel puudu.

Direktorite palgatõus ei ole käinud ühte jalga õpetajate palgatõusuga ja koolitööle pühendunud juhi leidmine on keeruline. Koolijuhtide kaadri tugevdamise eesmärgil on plaanis alustada direktori kui koolikultuuri kujundaja töö tulemuslikkuse hindamist. Hindamise vajalikkuse üle võib vaielda, kuid eesmärk on saada koolijuhiks tegus ja koolitööle pühendunud inimene. Kuid milliseks kujuneb motivatsioonipakett, et selliseid juhte leida?

Kooli areng ja koolijuhi tegutsemine arengu eestvedajana vajab laiemat ja üldisemat tähelepanu. Koolijuhi töö peab olema nähtav ja hästi tasustatud.

Kuidas jääd mäletama 2018. Mida ootad 2019. aastalt?

Raplamaa Sõnumid on traditsiooniliselt, ehkki mitte paaril viimasel aastal, esitanud aasta lõpus kaks küsimust maakonnas tuntud inimestele. Seekord vastasid küsitlusele omavalitsustegelased, ettevõtjad ja kultuuriinimesed.

Küsis Mari Tammar

Piret Minn, Rapla vallavanem

2018. a jään kindlasti mäletama, sest see oli minu professionaalse elu restart ja tähtis verstapost: siiani toimetasin eraettevõtluses väljakutseid vastu võttes, nüüd on võimalus sama teha n-ö skaala teises otsas, avalikus sektoris.

2019. a ootan rohkem stabiilsust nii maailmas, valla arengutes kui ka enda elus. Rapla valla ees seisavad mitmed olulised otsused ja arengud, millele tuleb hoog sisse saada – Rapla gümnaasiumi kujunemine valla hariduselu eduloo jätkuks, Juuru koolimaja plaanipärane renoveerimine, valla hooldekusega edasiliikumine, Tammemäe ja lauluväljaku uus kuub, vallaülestse ühtsete juhtimis- ja majandamispõhimõtete väljatöötamise jätkamine jne. Ning kõige selle juures tuleb vallavalitsuse meeskonnal valmis olla avanevateks välisteks kaasrahastusvõimaluste realiseerimiseks omaosaluse näol. Ja ma olen kindel, et see loetelu ei ole täielik ega lõplik ...

Heiki Hepner, Kohila vallavanem, ROL-i esimees

Vallavanemana jään 2018. aastat meenutama kui suurte investeeringute aastat. Niipalju erinevate objektide ehitamist korraga pole Kohila vallas varem olnud. See on toonud nii rõõmu kui ka töömuresid. Raplamaa Omavalitsuste Liidu esimehena saan tõdeda, et maavalitsuse asendamine on läinud valutult. Neli valda suudavad teha koostööd ja otsuseid konsensuslikult vastu võtta. Põhjust rõõmustamiseks annab aasta lõpus heakskiidu saanud maakonna arengustrategia.

Raplamaal on perspektiivi ja potentsiaali. Ja kindlasti jäävad meelde ilus pikk lõunamine suvi ning valged jõulud.

Soovin, et 2019. aasta läheks meie kõigi eluraamatutesse kui hästi elatud aasta, kus oleks piisavalt keha- ja vaimukultuuri, tööd ja töökust, kohusetundlikkust ja ühtehoidmist, isamaalisust ja palju armastust.

Varri Väli, Kehtna valla arendusnõunik

Mulle kui eestlasele oli 2018 eelkõige Eesti riigi 100. sünnipäeva aasta. Kehtna vallas meenub sellega seoses ühine linnumajade ehitamine kõikides koolides ja lasteaedades, mille tulemusel valmistati valla parkidesse üle saja pesakasti. Mööduv aasta oli proovikiviks uutes piirides omavalitsustele ja Raplamaale, kes pidi hakkama saama ilma maavalitsuseta. Väga suurt rõõmu tegi Ott Tänaku ja Martin Järveoja võimas esinemine autoralli maailmas, mis kindlasti tõi Eestile palju ülemaailmset tuntuust juurde.

2019. aastalt ootan ilusat suve, aga samas ka põllumeestele head saagiaastat. Loodan uusi ja kiireid arenguid Kehtna vallas ja Raplamaal. Ootan suuri üllatusi Eesti sportlastelt ja häid etendusi Eesti teatritelt.

Triin Matsalu, Märjamaa abivallavanem

2018. aasta oli väga tõine ühinemisejärgne ühtesulandumise aasta. Ma arvan, et me saime sellega väga hästi hakkama. Aasta lõpp ei läinud küll ootuspäraselt, aga aasta jooksul sai valla uus arengukava tehtud ning leppisime kokku olulistest investeeringutes (Märjamaa lasteaia Pillerpall rekonstrueerimine ja spordihoone ehitus). Samuti loodi valla osalusega sihtasutus Märjamaa Valla Spordikeskus.

Uuel aastal loodan, et riigihangete tulemused tulevad ootuspärased ja kõik planeeritu jätkub. Samuti loodan, et ühinemisejärgne ühtesulandumine jätkub. Me küll ei tea, mida toob poliitiline seis pärast vallavanema umbusaldamist, aga ma loodan, et olukord stabiliseerub.

Anneliis Kõiv, loomehing ja kultuurikorraldaja

Aasta 2018 oli kojujõudmise ja tänumeele aasta. Olgugi et möödunud aasta algus tõi kaasa mulle kaks hingeminevat tunnustust (Kultuuripärl ja Kohila valla teenetemärk), jääb seda aastat minu elulukku kuldsete tähtedega kirjutatuna see, et jõudsime lõpuks koju. Päris oma koju, Mäe-Kõivule. Lugematu hulk rõõmuhetki, aga ka meeleheidet, pettumist ja abituse ja altveetud olemise tunnet mahub selle, minu päris oma maja valmimise loosse. Lõpuni valmis ta veel pole, aga juba üsna kobedaks on ta saanud tänu suurele sõprusele, perele ja südameheadusele. Tänu imelistele inimestele on nüüd meie uks avatud kõigile sõpradele ja tuttavatele ja kui tahad ... koputa julgesti! Lisaks on siin põõningul juba esimesed LoovusLaborid ja kontserdid toimunud ja see teeb mind ütlemlata õnnelikuks. Meil on siin käivitunud HeaOluVabrik.

Kui vaatan uude aastasse, siis tean, et saate tulla jaanuaris kontserdile, veebruaris minu esimese luuleraamatu esitlusele ja taas kontserdile, kus sedapuhku kõlmas minu sulest ilmunud laulud. Kohtume kindlasti ka mängumurul, kui aeg on küps selleks, et taas kord mängurahva kokkutulek lasteprojektis "Mäng on väikese inimese töö" saaks toimuda. Muidugi pean käima ka tööl ja mul on taas vedanud, et saan teha nii põnevat tööd, kui seda on ühe rahvusvahelise gümnaasiumiosa juhtimine. Kui tekkis huvi mind ja mu kodutalu kaeda, siis tea, et juba jaanuari 19. päeval annavad eesti ühed paremad jazzmuusikud siin kontserdi. Ja mina teen kodukohvikut. Töotab tulla taas üks kirev aasta.

Heli Lints, Märjamaa valla kultuurinõunik

2018. aasta oli minu jaoks suur muutuste aasta. Vahetasin töökohta (30 aastat Kivi-Vigala rahvamaja juhatajana on nüüd minevik) ja lisaks võtsin vastu suure väljakutse olla 2019. aastal toimuva XXVII laulupeo ja XX tantsupeo Rapla maakonna kuraator. Kõige võimsama kultuurilise elamuse

aastat?

sain Eesti Rahvamajade Ühingu korraldatud suvelavastusest “Mälutempel” Toris. Loomulikult jääb meelde ka see imeline soe suvi, mis minule ideaalselt sobis.

2019. aasta on kuulutatud laulu- ja tantsupeoaastaks. Peo juhtmõtteks on “Minu arm”. Nende sõnade tähendust teame ja tunnetame me kõik. Olen juba eelseisva peo lummuses. Lisaks suurele peole liigub Raplamaal 7.-9. juunil laulu- ja tantsupeo tuli. Kõigil raplamaa lastel on võimalus saada osa tule teekon-
nast. Ootan jällegi sooja suve.

Anne Ummalas, Kehtna kunstide kooli juhataja

Aasta 2018 oli väga tormiline ja seda igas mõttes. Minu töö poole pealt olen oma Kehtna kunstide kooliga rahul. Meie filiaal Järvakandis ja klaasikunsti huviala töötab hästi. Uus asi meile oli digikunsti ring nii Kehtnas kui ka Järvakandis, ka see ring töötab hästi ja oleme saanud käima juba kaks vanusegruppi. Igapäevane töö lastega on tore ja õpetajad rõõmsad, meie lõpetajate näitus Rapla keskraamatukogus oli väga ilus ja jõulukontsert armas - need on alati õppeaasta tipud, mille nimel palju pingutame.

Olen ka palju vabatahtlikku õhinapõhist tööd teinud. Selle poolest kõige suurem on Kehtna laululava, mis valmis sügisel ja on tõesti suur asi, sest Kehtnas välilava ei ole oma paarküm-
mend aastat juba olnud. Tulge nüüd kõik oma bändidega meile esinema!

Minu teine armas seltsike, Raplamaa Perenaiste Selts Pauli-
ne andis välja novembri lõpus Rapla kihelkonna kindakirjade mustrikogu. Selle üle on mul küll väga hea meel, et see lõpuks valmis sai. Juba mitu aastat olen kindaid uurinud ja kudunud ja nüüd on nad kaante vahel. Loodan väga, et uuel aastal saame seda jätkata järgmiste kihelkondadega ja meie kandi näputöö armastajad saavad oma käsutusse palju toredaid mustreid just meie kandi pärandist.

Uuel aastalt ootan, et oleks rohkem rõõmu ja aega. Või tarkust võtta aega. Ootan, et oleks inspiratsiooni, see tõstab tuju ja ka kõige raskemaid töid on tore teha, kui sinu ümber on inspireeritud inimesi, kellega koos saab toimetada. Pauli-
liinedega lõpetame suvel kaheaastase rahvarõivakooli ja siis teeme suurema ülesastumise ja kutsume kõiki rahvarõivaid tuulutama.

Pärt Uusberg, helilooja ja koorijuht

2018. aasta on olnud minu jaoks erialaselt vägagi põnev ja muljeterohke. Meenub maikuus toimunud kammerkoori Head
Õöd, Vend 10. aastapäeva kontsert, kus toimus minu “Missa Tagore” esiettekanne; ühtlasi sai juhutatud Arvo Pärdi “Te De-

mi”, mis kroonis minu magistrieksamit-kontserti kooridirigeerimise erialal. Suvel oli võimalus juhendada oma loominguga naiskooride ateljeed rahvusvahelisel koorimuusikafestivalil Europa Cantat, mis toimus esmakordselt Eestis.

Põnev oli ka kuuluda erinevate koorikonkursside žüriidesse: kevadel Eesti Naislaulu Seltsi naiskooride võistulaulmine ja Eesti Kammerkooride Liidu festival ning sügisel Lätis Jūrmalas koorifestivalil Baltic Sea Choral Festival. Teist poolaastat jään mäletama seondult seni ühe oma kõige mahukama teose kirjutamisega, just koosseisult: segakoor ja sümfooniaorkester. Sisuliselt täitis selle teosega tegelemine minu jaoks terve poolaasta septembrist jõuludeni.

2019. aasta on minu vaatenurgast eelkõige laulupeo-aasta. Ootan põnevuse ja ka teatava ärevusega 2019. aasta suvel toimuvat juubelilaulupidu, mille puhuks kirjutasin ühendkoorile teose “Igaviku tuules”, mida on ühtlasi võimalus ka ise juhatada, mis omakorda tähendab seda, et alates jaanuarist ootavad mind ees kümned proovid kogu Eestis, kulmineerudes juulikuus proovide ja kontserdiga laulukaare all.

Teisalt ootan eelmises punktis mainitud segakoorile ja sümfooniaorkestrile kirjutatud teose prooviprotsessi ning kontserti. Teos sai kirjutatud Tartu Ülikooli kollektiividele (kammerkoor, meeskoor, naiskoor ning sümfooniaorkester) tähistamiseks sellist tähtpäeva nagu Tartu Ülikool rahvusülikoolina 100! Teose ettekanded peaksid olema 2019. aasta novembri lõpus, detsembri algul.

Tiina Valk, Salutaguse Pärmithehase juhataja

Oli tegus aasta. Investeering 2017/2018 uude pakkehoonesse ja -seadmetesse ligikaudu 4 miljonit eurot ja alustasime seadmete käivitamisega ning töötajate ümberõppega. Ettevõtte sai mitme olulise tunnustuse osaliseks: Raplamaa parim ettevõtja 2017 kategoorias “Töötaja sõber”, konkurentsivõime edetabelis 2018 pälvisime toiduainetööstuse ettevõtete edetabelis 3. koha ja Creditinfo Eesti AS poolt väljastatud sertifikaadi krediitireiting A taseme kohta aastatel 2013-2017. Toetasime kohalikku sporditegevust, sh Kohila Lallemand Discgolfi Pargi rajamist. Selle pargi tegevus pälvis Raplamaa tervisetee auhinna.

2019. aastal on eesmärk veelgi laiendada ja investeerida uutesse seadmetesse. Põhirõhk on suunatud keskkonda ja töötajatesse. Eesmärk on pakkuda tööd ja konkurentsivõimelist palka kohalikele elanikele.

Mikk Merekivi, Jerwencato Bistro juhataja, pulmaisa jpm

2018. aasta oli kahtlemata üks väga põnev, väljakutseid täis hea aasta! Mina kui ettevõtja ning meelelahutaja seisn silmitsi paljude väljakutsete, tagasilöökidega ning ohtrate eduelamustega

ja seda kõike mõõdukalt ja vaheldumisi. Jagan enda aega väga paljude valdkondade ja tegevusalade vahel ning üha enam tunnen, et miskit peaks ikka vähemaks jätma, ent ei suuda otsustada, mida.

Noortekeskus vajab juhatamist, Jerwencato bistro samuti, pidusid ja pulmi on rohkem kui kunagi varem ja lisaks sellele veel hobid, millest samuti raske loobuda. Õnneks on mu kõrval toetav ja armastav pere, kellela jääks pooled asjad tegemata. Olen neile palju võlgu. Eelkõige just aega, koosveetmise aega.

Aastalt 2019 ootan, et meil oleks rohkem aega olla perega koos ja elada normaalset pereelu. Loodan, et meie pereprojekt nimega Jerwencato Bistro tuleks omadega toime ja pakuks rohkem rõõmu kui muresid. Loomulikult ootan väga juba suve, et minu lemmiktöö ja lemmikhobi ehk pulmahooaeg juba algaks ning kulgeks kenasti ja saaksin pulmaisana pakkuda sadadele pulmakülastajatele ja noorpaaridele elamust ning meeldejäävat pulmaprogrammi. Loodan, et elu meie kodumaal jätkub ikka rahus ja elaksime edasi õnnelikul ajal, õnnelikus kohas.

Sulev Mölder, Orgita Põld OÜ juhataja

2018. aastast jääb muidugi meelde see, et põllumajanduses oli see keeruline aasta. Nii pikka põuaperioodi pole vist olnudki. Laiemalt jääb meelde see, et oli EV100 ja sellega seoses palju üritusi ja rohkem tähelepanu meie riigile.

Uuel aastalt ootan loomulikult seda, et selliseid ilmastiku katsumusi ei peaks enam üle elama. Põhjapanevaid muudatusi aga uus aasta ei too, väiksemad uuendused käivad kogu aeg mingil määral. Üldjoontes läheb meie riigil positiivselt. Meie inimeste elujärg on paranenud ja loodame, et sellel aastal läheb see niimoodi ka edasi.

Siret Elmi, Minna Sahvri juhataja

2018. aastat jään mäletama eelkõige erakordselt sooja suve poolest. Samuti oli sel aastal vähem rööprähklemist kui varasematel aastatel. Oli selline mõnusalt kulgemise aasta, kuidagi kõik sujus ja laabus.

2019. aastalt ootan samasugust sujuvat aastat. Minu uusaasta soovid on seotud perega. Soovin rohkem koosolemist ja koostegemist. Raplamaa inimestele soovin, et õnnetused ja pahad asjad meid ei tabaks, vaid läheks suure kaarega mööda. Olgem hoitud!

“Kunst raamatukokku” pani avastama noori autoreid

Eelmine nädal pandi Rapla keskraamatukogus küünla-kaartide meisterdamisega Katrin Grichini juhendamisel punkt projektile “Kunst raamatukokku”. Raamatu-kogu kultuurikorralduse spetsialisti Age Tekkuga tegime väikese ülevaate projekti sündmustest.

Helerin Väronen

Projekti idee tekkis Tallinna keskraamatukogul, kes soovis EV100 raames pakkuda maakondade raamatukogude noortele vanuses 14-26 võimalust tuua või vahendada kunsti raamatukokku. Eesmärk oli, et iga maakond teeb ühe projekti, mille eestvedaja on kas maakonna keskraamatukogu või mõni suurem raamatukogu. Eelistati seda, et üks raamatukogu korjas kogu maakonnast kokku soovid projekti läbiviimiseks.

Tekku sõnas, et Rapla maakond sai projektile rahastust natukene üle 1000 euro. Maakonna peale võis maksimaalselt saada 1200 eurot ja projekt nägi ette, et pool sellest pidi minema inventari jaoks ja pool ürituste korraldamiseks. Raplas osteti inventari summa eest graafikalaud, mida saab edaspidi kasutada laenu-tusosakonnas teenusena. Märjamaa raamatukogu sai oma interjööri sobivad pildiraamid. Osa pildiraame läksid ka näituse “Mina näen nii” parimate tööde autoritele auhin-naks. Ehk õpilased said oma tööd raamituna.

Ülimenukas koomiksiste töötuba

Kõige rohkem sündmusi ja näitusi oli Raplas, järgnesid Märjamaa ja Kohila raamatukogu. Kehtna vallast oli

Küünlakaartide meisterdamine Katrin Grichini juhendamisel.

Foto: SIIM SOLMAN

esindatud Järvakandi raamatukogu oma näitusega „Minu klaas”.

Projekti kõige populaarsemaks ürituseks kujunes Joonas Sildre koomiksiste töötuba. “Koomiks on täitsa omaette kunstiliik ja noorte hulgas populaarne. Ja mitte ainult noorte hulgas. Sildre ise lasi just Arvo Pärdi uue koomiksi välja. Nii et täitsa tõsistel teemadel on koomik-seid,” sõnas Tekku.

Kuigi projekt oli suunatud teatud vanusele, tulid koomiksiste töötuppa Raplas ka 11-12-aastased ja noore-madki. Kolm poissi olid Tekku sõnul tõelised fännid.

Sildre õpetas noortele koomiksiste keelt, mis sümboloid kasutada ja kuidas emotsiooni edasi anda. Seda saab ka kodus ise proovida, joonis-

tades näiteks kurba, vihast, rõõmsat või uhket A-tähte. Arutelust Tekkuga sündis ka mõte, et koomiksistest võiks järgmisel aastal lausa teavikute näituse teha.

Sildre töötoad olid lisaks Raplale ka Kohilas ja Märjamaal ning Kehtna kunstikool kutsus teda esinema. Töötoas kasutatud graafikalaud jääb ka edaspidi Rapla raamatukokku ning nii mõnigi lapsevanem olevat juba uurinud, kas selline töötuba hakkab olema iga nädal. Tekku sõnul ei saa nad seda lubada juba seetõttu, et neil on ruumipuudus. Keskraama-tukogu tahaks omale eraldi laste- ja noortenurka ning nutituba, kuhu peale graafikalaua tuleks ka teisi noortele huvi pakkuvaid seadmeid. Samuti võiks olla nii-öelda mälutuba,

kus süstematiseerituna hoida näiteks seda materjali, mida Urve Ellandi Rapla linna mälestusi kogudes saanud on.

Noorte talentide kustinäitused

Mitmes raamatukogus käis Kalmer Kaer oma maalitud kelladega ning Made Balbat muinasjuttude illustratsioonide näitusega. Balbati näitused tekitasid Tekku sõnul suuremat furoori. Näitus ise oli septembris ja seda käisid vaatamas õpetajad koos õpilastega. Lastele anti ka näituse põhjal ülesandeid lahendada.

“Kipub olema nii, et näitust külastatakse siis, kui seal on palju erinevaid autoreid. Autorite sugu-

lased-tuttavad käivad vaatamas,” sõnas Tekku. Sellised mitme autoriga näitused olid Märjamaa muusika- ja kunstikooli ja Kehtna kunstide kooli õpilaste tööd ning näitus “Mina näen nii”, kus õpilased illustreerisid luuletusi. Sama formaati soovitakse järgmisel aastal teha juba kolmandat korda, kuna sellel näitusel olevad tööd on Tekku arvates tõeliselt emotsionaalsed ja ilusad. Raplas oli ka Ruumi ja Disaini õpilaste keraamikanäitus.

“Tore on see, et nii Kohila kui ka Märjamaa on oma noored kunstita-lendid üles leidnud ja nende näitused teinud,” sõnas Tekku.

Kohilas oli 7. klassi õpilase Triinu-Liis Urgardi graafikanäitus ja Märjamaal 17-aastase Birgit Vahemetsa fotonäitus, Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia laureadi, 14-aastase Meeli Maria Viikma ning Maria Eliise Metsise tööde näitus. “Raplas on sellega natukene raske, siin ei ole otseselt sellist kunstikooli, kellega läbirääkimisi pidada,” lisas Tekku.

Päris tühjus Raplas noorte auto-rite osas siiski ei valitse. Tekku tõi välja Sander Ollema abstraktsed joonistused ja Laura Lainväe näituse “Kohtumised”. Alu raamatukogule pakkus aga oma töid näitusele sinna õppima tulnud, kuid varem Tallinnas kunstikoolis käinud tüdruk. See näitus ei olnud küll projekti osa, kuid innustas kaht öde, Rahe Mari ja Roosi Mari Reedet, kelle tööd on praegu raamatukogus üleval.

Projekt andis Tekku sõnul palju noorte autorite kontakte, kellega tulevikus saaks ja võiks koostööd teha. Kindlasti jätkab ka Järvakandi klaasikonkurss oma rida ning Kehtna ja Märjamaa kunstikoolide õpilaste tööde näitused on traditsioon, millega Rapla keskraamatukogu arvestab. “Üldse on suure saali näitusepind populaarne, järgmine aasta on praktiliselt täis. Vitriininäitused on need, mida võiks natuke rohkem olla,” lisas Tekku.

Kontsert, mis tõi jõulurõõmu südamesse

20. detsembril oli Hageri kirikus jõuluaja kontsert-teenistus, mis erines tavapärasest, kuna esinesid politsei- ja piirivalveameti bigbänd koos külalisdirigendi ja -solistidega.

Helerin Väronen

Jutlust pidas Lääne prefektuuri kaplan Tuuli Raamat. Ta keskendus jõulurõõmu leidmisele. Kuigi nii mõnigi ütles, et mis jõulurõõmust me räägime, kui maailmas on hetkel nii palju kurjust ja halba toimumas, sõnas Raamat, et jõulurõõm ja õige

jõulutunne sünnib me igaühe südames, kui osata olla tänulik selle eest, mis on hea ja ilus. Tänulik tuleb olla ka lihtsate asjade eest, selle eest, et meil on katus pea kohal, midagi süüa ja meil on võimalus elada. Ka Jeesus sündis ju ajal, mil maailm oli karm ja lootusetust täis. Jumal saatis Jeesuse näol inimkonnale lunastuse, et me

ikka ja jälle leiaksime oma südames üles jõulutunde.

“Vaadake enda hinge sisse ja olge ise kellegi jõuluimeks,” sõnas Raamat. Selleks ei pea tegema palju: piparkook naabrinaisele, abikäsi abivajajale, naeratus möödujale või kõige lihtsam - kohalolu.

Kontserdi jaoks olid bigbändil kaasas külalisdirigent Teet Raik ja külalissolistid Tiina Adamson, kelle juured on Hageris, ning Kristi Raias. Raamatul oli kava kokku pannes soov, et esitamisele tulevad laulud oleksid särtsakad, kosutavad

ja paneks hinge helisema. Ja seda kontsert ka pakkus. Jõulueelne stress langes justkui kivina õlgadelt.

Esimeseks looks oli tõeline jõululaul Kadri Hundi sulest “Jõulud jõudvad”. Teist lugu aga ei seostakski jõuluajaga, eriti kuna Gunnar Graps olevat laulu “Valgus” jaoks saanud inspiratsiooni UFO nägemisest. Adamsonile seostub see lugu aga jõulutuledega ja tema esituses oli see kontserdi üks parimaid. Ega teisedki eestikeelsed lood - “Sa äratasid lüüged” (Kustas Kikerpuu), “Kui mind kutsud” (Sergei Pedersen), “Kamina

ees” (Uno Loop) ja “Mind veel ei ole” (Arne Oit) - ole mõeldud jõululauludeks, kuid solistid koos bigbändiga suutsid neisse jõulurõõmu sisse panna küll.

Eesti lugude vahele oli pikitud ka ingliskeelseid lugusid: “Hallelujah I just love him so” (Ray Charles), “What would I do without you” (traditsionaal) ja “A child is born” (Thad Jones). Kontserdile pani punkti tõeline jõululugu “The Christmas song/Jõululaul” (Bob Wells), millele on eestikeelsed sõnad teinud Vello Salumets.

Taro horoskoop: mida toob aasta 2019?

Helerin Väronen

Kui vaadata kaarte, mis iseloomustavad järgmist aastat **maailma** mastaabis üldisemalt, saab öelda, et vähemalt mõneks ajaks saabub rahu. Inimesed leiavad endas sisemise jõu ja tehakse samme parema tuleviku suunas. Probleemid aga ei ole lõplikult lahenenud, nii et puhkehetki tuleb maksimaalselt nautida, et uue jõuvaruga tegutsema asuda. Säilitada tuleb optimism ja usk paremasse homsesse.

Koostöö ettevõtete vahel sujub tavapärasest ladusamalt, kuid väga täpselt on vaja lepingutes kindlaks määrata, millised kohustused kellelgi on, et vältida võimalikke sekeldusi. Tavapärasest paremini suudetakse töö- ja eraelu tasakaalus hoida.

Kuigi inimeste finantsolukord võib olla kõikuv, on hoolikalt asju ajades ja kõvasti tööd tehes piisavalt raha, et hakkama saada. Keskenduda tuleb pikemaajalistele finantseesmärkidele, vältides ekstravagantsusi. Järgmisel aastal on eelisseisundis ka

uued ettevõtmised, uute tövõtete omandamine ja teadmiste kogumine.

Inimestevahelised suhted muutuvad igal tasandil harmoonilisemaks. Ühistegevus on see, mis inimesi liidab ja paneb pereväärtusi ja häid suhteid hindama. Sel aastal algavatest suhetest kasvab välja midagi elumuutvat.

Eestil on aga tulemas pöördeline aasta. Üks ajastu saab läbi ja selle muutusega tuleb lihtsalt leppida. See muutus võib aga olla hoopis varjatud õnnistus, lastes ligi uued võimalused ja inimesed. Riigi rahaline olukord kujuneb keeruliseks, nii et väga hoolega tuleb mõelda, kuhu ja kellele raha jagada, et varud ennast ei ammendaks. Mingi varem tehtud leping toob kaasa lüüasaamise, mille puhul tuleb rakendada väljumisstrateegiat - võitluse jätkamise asemel tuleb kaotust tunnistada ja edasi liikuda.

Kevadine valimiste aeg võib kaasa tuua mõne erakonna või erakondade lõhestumise ja usalduskriisi. Mõni juhtival kohal olev naispoliitik on kahevahel tegutsemisplaanide ja läbirääkimiste edasise arengu

suhtes. Suure tõenäosusega saame endale naispeaministri, kes toob endaga kaasa uut tarkust, mis tugineb tema minevikupagasil, õiglasel meelel ja oskusel juhendada oma intuitsioonist. Täiesti võimalik on olukord, kus valimised võidab üks suur erakond, kuid peaminister tuleb teisest erakonnast.

Ühiskonnas on palju hirmu ja ebakindlust, mis ei põhine niivõrd konkreetsetel ohul kui elaval fantaasial. Lahenduse leiavad mitmed vaidlused ja mureküsimumused. Lõpuni jõuavad kohtuprotsessid, mis on ammu õiglast otsust oodanud.

Aasta tuleb töörohke, ideid on rikkalikult. Andekaid märgatakse ja tunnustatakse vääriliselt. Tegeleda tasub valdkondadega, mis ergutavad eneseväljendust ja loovust. Kõigiks tegemisteks jagub energiat ja sündmused arenevad üha hoogsamas tempos. Inimestevahelised suhted on paremad seal, kus jagatakse ühiseid tulevikuideeale. Varasemad pinged ja konfliktid leiavad lahenduse, kui inimesed selleks ise valmis on. Selleks, et aasta mööduks positiivses võtmes, tuleb järgida oma südant ja intuitsiooni

KALJUKITSE

aastat iseloomustab pühendumine iseendale, sisemine tarkus, muutused, elurõõm ja kurbus. Kaljukitsede elu on sel aastal nagu pöörlev õnneratas, kus olenevalt perioodist domineerib kas elu valguse- või varjukülg, eriti käib see tööelu kohta. Kaljukitses hakkab domineerima soov olla ise oma aja peremees. Esile kerkivad probleemid minevikust, mille lahendamiseks tuleb kuulata südamehäält.

Töö: Kaljukits peab sel aastal tegema kõvasti tööd ja jälgima, et keerulistes dokumentides ja plaanides ei oleks vigu. Kõikvõimalikud ette tulevad probleemid tuleb enne läbi kaaluda, kuni kindel ollakse, et plaanid peavad vett. Soositud on loomingulised ettevõtmised. Suhted töökaaslastega on head. Osa Kaljukitsi vaheatab töökohta, osa läheb komanderingusse, mis toob endaga kaasa seksuaalse varjundiga seiklusi. Naissoost noorematel Kaljukitsedel on suur tõenäosus tööelust emaks saamise tõttu kõrvale jääda.

Suhted: Kaljukits saab keerulistel aegadel, kui tuhanded asjatoimetused nõuavad tähelepanu, abi lähedastelt inimestelt. Haavumiseks ega lubaduste kahetsemiseks ei ole sel aastal aega. Paaridel on hea aeg hankida uus kodu või alustada väikese pereettevõttega. Probleemsetesse suhetesse saabub rahuhetk, mil tuleb kokkuleppele jõudmiseks enda ja oma vastaspoole vajadused hoolikalt tasakaalu viia. Kaljukits peab vältima valelikkust, õelust ja salakavalust. Selleks, et suhetes ei langetaks vaidlustesse, tuleb Kaljukitsel olla avameelne.

Tervis: Varem on Kaljukitsed oma tervise eest piisavalt hästi hoolt kandnud. Sama rada jätkates on tervis raudne, kuid aeg-ajalt tuleb siiski kasuks detailse terviseuuringu tegemine. Kui mõnel Kaljukitsel ongi tervis eelmine aasta kehvem olnud, on sel aastal paranemist oodata. Vaimse tervise kohapealt võib aga Kaljukits olla emotsionaalses tardumuses pärast seda, kui mõni ettevõtmine nurjub. Aeg on targematelt nõu küsida ja nõidusunest ärgata.

VEEVALAJA

aastat iseloomustab järjekindlus oma eesmärkide saavutamisel, edu, praktilised teadmised, juhendamine, progress. Aeg on kuulata mõne sellise inimese nõuandeid, keda Veevalaja usaldab. Selleks on mõni autoriteetne isik, sageli kas isa, õpetaja või mõni muu ühiskonnas lugupeetud isik. Veevalaja omandab sel aastal teadmisi, mis viivad ta lähemale oma hinge eesmärgile. Kõik uued ettevõtmised ja plaanid, alates firmast kuni perekonna loomiseni on sel aastal vägagi soositud.

Töö: Sel aastal on Veevalajal piisavalt energiat, et oma plaane ellu viia. Mida ta on kunagi oma tööelus soovinud, hakkab nüüd kuju võtma. Kuid vältida tuleb takistuste ilmnemisel huvi langust. Veevalaja tunneb end kui seiklusrikkal teekonnal, kus ta astub samme uue karjääri poole, olles vahel ka liiga kannatamatu. Kuid oma isiklikel asjadel tasub tööl olles silma peal hoida, samuti võib ülemus või mõni lepingupartner Veevalajalt midagi sellist nõuda, mis temas usaldust ei ärata. Kuid Veevalaja pääseb sellest olukorrast tänu kavalusele.

Suhted: Kui Veevalajal on elukaaslane olemas, kasvab nende armastus veelgi ning sündida võib ka laps. Palju on pidutsemist, sõpradega kohtumisi, vanade tuttavate ülesotsimist. Tänu soojadele suhetele perekonnas tunneb Veevalaja end nii füüsiliselt kui ka emotsionaalselt palju nooremana, kui ta passis kirjas. Veevalajad on sel aastal väga tundlikud ja mõistvad teiste suhtes, samas ei tohi nad ära unustada enda eest hoolitsemist. Sel aastal on Veevalajad ka intuiitiivsemad, nii et tasub oma unenäod kirja panna.

Tervis: Uuel aastal peab Veevalaja küll jalad kõhu alt välja ajama ja ennast liigutama. Kerge see ilmselt ei ole, kuid ennast ületades saab ta pärast uhkust tunda ja tema tervis on talle tänulik. Sportimisse tasub kaasata ka enda kaaslane või sõber. Sobiva ala leidmiseks tuleb aga lihtsalt kuulata oma südant. Veevalaja võib ka ise hakata tegelema mõne ravitsemiskunstiga või leiab tee looduslike ravimiteni.

KALADEL

tuleb aasta, mida iseloomustavad õnnelikud võimalused, armastus ja head suhted lähedastega, teiste aitamine, finantsiline kindlustatus ja ettenägelikkus, mis aitab teha soodsaid otsuseid. Varem tekkinud pinged ja konfliktid leiavad lahenduse. Noored Kalad astuvad sel aastal esimesi samme iseseisvumise suunas. Kalad rajavad sel aastal vundamenti oma tulevikule. Selleks aga tuleb neil teha mitmeid tähtsaid otsuseid ning sõlmida tulusaid tehinguid.

Töö: Kalad on tööalaselt väga edukad. Isegi vastuseisule vaatamata on võit, õiglus ja edasimineki kindlustatud. Finantsolukord võib olla kõiguv, kuid asju hoolikalt ajades on Kaladel küllalt raha, et hakkama saada. Erialane koostöö kulgeb edukalt. Värskendav idee või olukord annab vanadele harjumustele hoogu või ujuvad Kalad hoopis vastuvoolu, muutes tavapärase käitumisstiili kardinaalselt, ja saavutavad mõlemal juhul edu. Palju aega kulub Kaladel töö peale, nii et kodus on vaja tal perega täpsemalt paika panna, kellel mis kohustused on. Kalad on ääretult leidlikud, nii et tuhandete

asjatoimetustega tegelemine tuleb tal tänu kiirele mõistusele ja teiste toele kenasti välja.

Suhted: Osas suhetes võivad Kalad kohati tunda, et nad on ammendanud kõik oma emotsionaalsed varud ja suhtlus on nagu lahinguväli, kus võitu loota pole. Kaladel on aga raske endale tunnistada, et suhtlemises on probleemid. Neil tasub targematelt nõu küsida ja end emotsionaalsest tardumusest välja raputada. Viljakas suhtlemine on täiesti võimalik. Perekonda luua soovivatele Kaladele on aasta väga soodne. Vallalistel Kaladel tuleb tekitada hingelised eeldused, mis viiks neid tõelise kaaslase leidmiseni.

Tervis: Üldjoontes on Kalade tervis hea ja meel rõõmus, kuid selleks, et tervis ka jääks heaks, tasub aeg-ajalt külastada arsti ja leida võimalusi enda liigutamiseks. Kõige tähtsam on leida tasakaal erinevate elu osade vahel. Kui on puhkus, siis tuleb ka päriselt puhata, mitte nagu orav rattas ringi lasta. Liigse kuumu ja külma eest peavad Kalad end kaitsma. Kalade tervis on täpselt selline, nagu ta selle eest hoolt kannab

JÄÄRA

aastat iseloomustab motivatsioonipuudus, millele järgneb tasakaalu leidmine ja elurõõm. Kohati tunneb Jäär end kitsena kahe heinakuhja vahel, kuid ta saab aru, et paljud elus ette tulevad takistused ja piirid on tema enda loodud. Tähtsal kohal on ka kõik tunnetega seotu. Mured ja konfliktid lahenevad ja Jäära aastas on tavapärasest rohkem romantikat ja armastust.

Töö: Muremõtted töö pärast ei lase Jääril sageli magada, muutes ta rahutuks ja kergesti ärrituvaks. Jääril on tunne, et tema õlgadele on pandud liiga suur koorem ja ta tunneb, et ta ei saa ülesannetega hakkama. Hoolimata hirmudest leiab Jäär võimalusi oma annete arendamiseks ja probleemidest ülesaamiseks. Preemiaks on edutamine ja tunnustamine, ametialane positsioon paraneb. Aasta soosib tööellu astujate uusi ettevõtmisi ja eriti edukas saab olema käsitöölise ja oma ettevõtet alustavate Jäärade aasta. Noortel on hea aeg astuda samme oma unistuste töökoha suunas. Vanematel Jääradel on parem mitte töökohta vahetada.

Suhted: Jäära kallim või lähedane sõber võib sel aastal olla füüsiliselt või emotsionaalselt kaugel. Selle tõttu eemaldub Jäär tuttavast ümbrusest ja on mõni aeg üksi, et oma sisemaailmaga tegeleda ja suhte osas selgusele jõuda. Jääril tuleb endalt küsida, milline oli tema roll suhtes ebaõnnestumisel. Põhjuste teadasaamisega saab ta kurvast kogemusest õppida ja edasi liikuda. Ühest küljest märkab Jäär oma elus rohkem romantikat, kuid samas on ta ebakindel ja tuleviku suhtes hirmul, kuid enamasti ei ole sellel hirmul reaalsel alust.

Tervis: Jääril tasub oma tervise puhul kuulata sellise inimese nõuannet, keda ta usaldab. Selleks võib olla hea perearst või personaaltreener. Vaimne tervis paraneb, kui Jäär saab aru, et oma valikutes tuleb toetuda südamele ja intuitsioonile. Hoiduda tuleb ülesöömisest ja pahurusest, kumbki pole tervisele hea, viies Jäära apaatia ja uimasuseni. Mida õnnelikum Jäär on, seda parem on ka tema füüsiline tervis.

SÕNNI

aastat iseloomustavad tuhandet tähelepanu nõudvad asjatoimetused, proovikivid, edu ja edasimineki ning suhete arenemine uuele tasandile. Kuigi aasta on Sõnnile raske, saab ta tänu oma kiirele mõistusele ja toetavatele õlgadele vaadata aastale tagasi kui väga edukale perioodile. Kui motivatsioon väga alla läheb, tuleb Sõnnil aeg maha võtta, vaadata enda sisse ning üles leida oma elurõõm ja tasakaal. Sõnn oskab end maksma panna ja olla seesiselt tugev ja haavamatu. Tekkinud hirmudest saab Sõnn kergesti üle, kuna tegelikkusega on neil vähe pistmist. Selleks, et elu nauditavaks muuta, tuleb Sõnnil leida aega tegelemaks sellega, mis talle päriselt meeldib.

Töö: Naissoost noorematel Sõnnidel on suur tõenäosus jääda tööelust kõrvale lapseootele. Kuid ka teised Sõnnid tunnevad end tööl emarollis, hoolitsedes ja abistades teisi tavapärasest rohkem. Sõnn aga ei tohi unustada enda eest hoolitsemist, eriti ajal, mil töö kerkivad üles probleemid, mille juured jäävad minevikku ja mis ootavad Sõnni südamega kooskõlas olevaid lahendusi. Töökaaslased soovivad tihti Sõnnilt head nõu, tarka soovitusi ja tähelepanu. Sõnni teadmisi ja intuitsiooni hinnatakse vääriliselt.

Suhted: Romantilised suhted on Sõnnil väga head. Vallalised armuvad kirglikult, suhtes olevate Sõnnide tunded kasvavad veelgi, kihlutakse, abiellutakse ja sündida võib ka laps. Paljud Sõnnid saavad omale uue kodu. Nii tööalased kui ka sõprusuhted, mis Sõnni enam ei teeni, on aga aeg seljataha jätta. Praegu ohverdatu tagab parema tuleviku kõigile osapooltele.

Tervis: Mida rohkem tegeleb Sõnn oma tundemaailmaga, seda parema aluse paneb ta ka oma tervisele, nii vaimsele kui ka füüsilisele. Sõnnil tasub sõna otseses mõttes jälgida, kuhu ja kuidas ta kõnnib. Ettevaatamatus võib kaasa tuua luumurde. Läbi aasta tuleb Sõnnil leida puhkehetki sisemise rahu saavutamiseks. Sõnn võib leida endale uue hobi ja avastada seniajani varjul olnud ande.

KAKSIKUD

peavad sel aastal silmitsi seisma millegi kaotuse ja purunemisega. Selleks võib olla suhe, mõni plaan, senised veendumused või teadmised. Kui Kaksikud saavad aru, et kokkupandu koostlagunemise vastu ei saa nad midagi teha, saavad nad võimaluse uuesti alustada ja olla juhtunu tõttu tugevamad. Siis saabub Kaksikute ellu aeg, mis on täis pidutsemist, sõpruse uuendamist, tervenemist, tänulikkust olemasoleva eest ja palju armastust.

Töö: Kaksikud tuginevad töös oma minevikukogemusele ja kontaktidele. Palju on koosolekuid ja mõttevahetusi, mis annavad inspiratsiooni tulevasteks ettevõtmisteks. Kaksikud tunnevad, et nad saavad oma loovust täies mahus rakendada ja on tööalaselt õigel teel. Vahel kipuvad nad küll töölaua taga sihikindla tegutsemise asemel liigselt unistama. Suhted töökaaslastega on väga head. Kaksikute edu ja unistuste täitumist toetatakse täiel rinnal. Soositud on tööalased välisreisid.

Suhted: Osa suhteid leiab oma vältimatu lõpu, kuid Kaksikud ei

lase sellest pead norgu, kuna need lõpud on vajalikud. Kaksikutel on piisavalt sisemist hingejõudu ja tugevust, et raskusi valmistavatest suhetest edukalt ja targemana välja tulla. Toimuvad muutused pakuvad Kaksikutele elulisi õppetunde. Nad saavad aru, et mõne enda omaduse mahasurumine on see, mis suhteid õõnestab. Seega tuleb neil enda sees vajalikud muudatused teha, et suhted õnnelikud oleksid. Püsisuhetes valitseb sel aastal temperamentsus ja dramaatiline käitumine, mis Kaksikutele destruktiivsuse asemel energiat juurde annab.

Tervis: Kaksikutel on aeg leida uus spordiala, mille jaoks tal leidub ka küllaldaselt uut energiat. Tegemist võib olla alaga, mis tõmbab ta tavapärasest rohkem mugavustsoonist välja ning paneb riskima ja seiklema. Tervisesport annab peale hea tervise Kaksikutele tagasi enesekindluse ja sisemise rahu. Liigne risk toob aga kaasa vigastusi ja valu, mistõttu osa Kaksikuid loobub südamelähedasest hobist, teised aga ei anna alla ja nelja seina vahel kaua ei püsi.

VÄHI

aasta tuleb raske. Neil on tunne, nagu nad oleks sõjas ja vaatamata püüdlustele pole edu loota. Tulemas on konfliktid, vaidlused, hingeliselt ebameeldivad sündmused, mure, masendus, magamata ööd, alatus ja alandus. Lahkhelised on oodata nii tööil kui ka pereelus. Vähid võivad olla nii ohvrid kui ka ise need, kes teistele probleeme põhjustavad. Nad kipuvad olema kergemeelsed ja selle tõttu midagi väärtuslikku hävitada. Kuid väljapääs on olemas. Vähkidel tuleb keskenduda sellele, mis elus on head, ja see aitab neil eesootavatest katsumustest üle saada. Usk enda jõusse ja hakkamasaamisesse sillutab tee parema aasta suunas.

Töö: Kuigi Vähk tunneb end esialgu tööl lüüasaanuna, saab olukorda parandada, kui ta tunnistab kaotust ja liigub edasi. Enne seda on vaja küll südametunnistus hoolega läbi katsuda ja oma varasemad teod üle vaadata. Vanad mured ja koormad kaovad, vahel koos töökohaga. Pärast seda tulevad uued töökohad, uued väljavaated, palgatõus, edutamine. Töökeskond on meeldiv ja kolleegidega suhtlus hea.

Suhted: Vähi suhted võivad jäigastuda või nõrgeneda, kuid olukorra parandamiseks saabub nõu ja toetus vanemalt mehelt, kes võib olla kas isa või partner. Ilmselt tuleb Vähil lahti öelda mõnest oma uskumusest või unistusest ning lihtsalt oodata, kuni keegi teine probleemse olukorra või suhte osas otsusele jõuab. Lõpuks on aga suhetes rahu taastatud, vähemalt mõneks ajaks. Avaneb ka võimalus koos kaaslasega välismaale puhkama sõita. Vallalised ei pruugi usalduslikku suhet sel aastal leida. Püüe kahtlastest suhetest vabaneda jookseb Vähkidel liiva, kuid katse leida probleemide põhjusi leiab iseenesest lahenduse.

Tervis: Raske aasta tõttu ohustab Vähki stress, ärevus ja kurnatus, mis teeb ta haigustele vastuvõtlikuks. Vähk on tüdinud olemisega, kuid tal on tegelikult piisavalt tahtejõudu ja energiat, et soovitud sihtideni jõuda. Transpordivahenditega peab Vähk ettevaatlik olema, hooletus võib kergesti kaasa tuua õnnetuse. Vähil ei tasu ka uue spordialaga tegutsema asudes oma jõudu üle hinnata ja liiga enesekindel olla. Neile sobib tegeleda mediteerimisega ja joogaga, et toetada oma keha ja hinge.

LÕVI

aastas saab olema nii kurbust lähedase sõbra või partneri eemaloleku tõttu kui ka õnnelikke aegu, mis toovad kaasa stabiilsuse, kingitusi ja kaitset. Lõville annavad endast märku uued algused ja võimalused, kuid enne tegutsema asumist tuleb kõik hoolega läbi mõelda, kuna ees võib oodata ka midagi ohtlikku. Kui Lõvi kannab hoolt ka elu asise külje eest, ootab teda lõbu, meelelahutus ja armumine. Ette peab vaatama küll liialdustega, kuna see võib Lõvi muuta ükskõikseks, iharaks ja loiuks.

Töö: Lõvil tuleb kasutada oma kogemusi ja diplomaatilisi võimeid konfliktide tasandamiseks. Tema ärid on edukad, kuigi edu saavutamiseks tuleb tal end kokku võtta ja säravat mõistust kasutada. Uued plaanid ja ettevõtmised on soositud, nii et oma ettevõtte loomiseks on käes parim aeg. Kel soov töökohta vahetada, on läbimõeldud otsusena selline käik soositud. Varem stressi tekitanud ülesanded lahendab Lõvi nüüd lõõgastunult ja rahulikult, olles samas sihikindel ja efektiivne.

Suhted: Tänu varasematele kogemustele on Lõvi suhetes küps ja suudab kodus kokku leppida, mis kohustused kellelgi on. Aeg on soodus Lõvi südamesoovi täitumiseks, näiteks sõprusest saab armastus. Igasugune seltskondlik elu on soositud ja Lõvi tunneb end emotsionaalselt kaitstuna. Sellele aitab kaasa ka täitunud unistus puhkuseraisist. Luuakse püsisuhteid ja varasemates suhetes olnud vaidlusalused küsimused saavad lahenduse. Vaatamata rõõmsale ja muretule ajale peab Lõvi ette vaatama, et ta ei muutuks kergemeelseks või püsimatuks.

Tervis: Lõvil tuleb tervise hoidmiseks midagi oma senises elus kardinaalselt muuta või millestki loobuda. Näiteks loobuda millestki oma toidulaual või lisada sinna tervislikumaid toiduaineid. Samuti võib Lõvi muuta suhtumist tervisesporti. Kõige alus on aga mõõdukus ja tasakaal. Iseennast hästi koheldes on Lõvil keha, hing ja vaim harmoonilises kooskõlas. Spordialadest sobib Lõvil tegeleda veega seotud alade või rattaspordiga.

NEITSI

elab sel aastal turbokiirusel. Aeg on küll stressitekitav ja kohati täbar, kuid Neitsi suudab säilitada keskendatuse ja sellest perioodist auga väljuda. Finantsiliselt on Neitsitel väga hea aasta. Ehitustööd ja tülid on lõppemas ja Neitsi saab väärtustada kodust elu, viies veel enne enda ja kaaslaste vajadused hoolikalt tasakaalu. Neitsitel on igas eluvaldkonnas sel aastal rohkelt vedamist ja õnne. Kohati on küll Neitsi kinnine, kuna kardab korrata minevikus tehtud vigu. Vanu haavu aga saab parandada ja kibestumist vältida, kui Neitsi on julge ja avameelne.

Töö: Neitsit tunnustatakse töö tema tehtud töö eest ja ta võib ka ise enda üle väga uhke olla. Ta tunneb end vaatamata kibekiirele ajale tööl hästi, kuna keskkond tema ümber on harmooniline ja töökaaslaste toetus ja abi on alati temaga. Tema soove ja ettepanekuid võetakse kuulda. Neitsile meenuvad küll varasemad kaotused, kuid oma kartustest saab ta kiirelt üle ja ületab uusi väljakutseid, saades ehk ka edutamist ja uusi pakkumisi.

Suhted: Sõber või kolleeg, kellega Neitsil on ühine maailmavaade, pakub talle abi, mida ta kõrgelt hindab. Kuna tööd on palju, on Neitsi tihti oma perest, kallimast ja lähedastest sõpradest füüsiliselt kaugel ja see võib kaasa tuua ka mõningase emotsionaalse kauge-nemise. Olukorraga tuleb aga lihtsalt leppida. Pärast stressirohket aega saabuvad emotsionaalselt õnnelikud ja rõõmsad ajad. Soodne aeg on perekonna loomiseks ja abiellumiseks. Romantilistes suhetes teadvustab Neitsi paremini enda ja partneri vajadusi ning on varasemast otsustavam.

Tervis: Neitsi tormab terve aasta niipalju ringi, et lisasporti ta tegema ei peagi. Stress aga toob kroonilised tervisehädad rohkem esile, paneb Neitsi tujutsema ja võimalikud on ka unehäired. Neitsil on hirm bakterite ja viiruste ees, kuigi sageli põhjendamatu. Kui ta aga tunneb, et tervisega on kehvad lood, tasub kohe arsti juurde pöörduda, mitte pidada probleemi tühiseks. Neitsi peab leidma lõõgastushetki oma kallima seltsis, see aitab paremale tervisele kõvasti kaasa.

SKORPIONIL

tuleb sel aastal erilist tähelepanu pöörata faktidele. Mitte kõik, mida nad kuulevad, ei pruugi tõele vastata. Üldjoontes tuleb aasta hea, tuues positiivseid uudiseid. Skorpionid suhtlevad palju ja viljakalt. Soodustatud on uued ettevõtmised, näiteks kauge reis, uus ettevõtte või perekonna loomine. Skorpionitel võib küll olla tegutsemisplaanide suhtes kahtlusi ja hirme, kuid olles sellises ummikseisus, tasub neil endale meelde tuletada, et kitsendused on nende enda tekitatud. Skorpionitel tasub sel aastal eriliselt jälgida oma unenägusid, kuna need võivad anda tuleviku suhtes suuniseid.

Töö: Kui varem on tööl valitsenud konfliktid ja pinged, siis aasta lõpuks hakkavad need lahendust leidma. Esilekerkivaid probleeme tasub vaadata teisest vaatevinklist, nii võib Skorpion näha kaugusest uusi võimalusi. Äris võib küll riskida, kuid enne selle võtmist tuleb Skorpionil jälgida, kas otsus järgib tema südamehäält või mitte. Tööülesannete täitmisesse suhtub Skorpion varasemast küpsemalt ja nende ettenägelikkus aitab teha soodsaid otsuseid. Skorpion võib enda üle sel aastal uhke olla, kuna ta oskab oma tööd tõepoolest hästi. Mõnest tööalasest suhtlusest võib välja kasvada ka romantiline suhe.

Suhted: Romantilised suhted ei ole Skorpionite jaoks sel aastal esiplaanil. Pigem tegeleb ta näiteks kohtuasjade lahendamisega, mis leiavad talle ka soodsa lahenduse. Aset leiavad mitmed jutuajamised tuttavate, sugulaste ja sõpradega, mis innustavad Skorpionit ja sündmused arenevad aina kiiremas tempos. Skorpionid, kes oma printsi või printsessi pikalt oodanud on, selle suure tõenäosusega ka leiavad.

Tervis: Skorpionid, kes on endale seadnud tervisespordi või kaalulangetusega seotud eesmärgid, saavad need kiiresti täidetud, nii et nad saavad enda üle uhked olla. Uute eesmärkide seadmisega aga ei tasu üle oma varju hüpata. Arukus on tervise seisukohalt Skorpionite jaoks kõige olulisem. Kuulata tasub endast targemate nõu. Vastasel korral tabab Skorpionit pingelisematel eluhetkedel stress ja ärevus, mis teevad ta haigustele vastuvõtlikumaks. Skorpionis on aga piisavalt jõudu, et katsumustest väljuda haigeks jäämata.

KAALUDELE

tehakse sel aastal pakkumine, mis toob talle materiaalselt kasu ja tugevdab enesehinnangut. Seetõttu tuleks neil see pakkumine kindlasti vastu võtta. Praegu on aeg investeerida iseenda arengusse, kuna see toob Kaaludele tulevikus rahalist kasu. Aeg on soodne neile, kes midagi uut alustavad. Probleemseid olukordi saavad Kaalud värske pilguga kõrvalt jälgida. Oodata tuleb, kuni keegi teine mingile tähtsale otsusele jõuab. See otsus toob aga Kaaludele kaasa rahulolu ja emotsionaalse eneseteostuse. Esiplaanile kerkib armastus tema kõigis avaldumisvormides. Naissoost Kaaludele on aasta soodne lapseootele jäämiseks.

Töö: Enne uuele karjääriteele asumist saavad Kaalud võimaluse puhata ja elu nautida. Ilmselt on see puhkehetk kusagil päikselises kohas, kust nad laetud patareidega uuele tööle naasevad. Pärast ebakindluse perioodi saabub karjääris kindlustunde aeg, mis peale raha toob ka uusi suhteid, õnne ja küllusliku elu. Töökeskkond on rahulik ja pingevaba ning Kaalud täidavad tööülesandeid heatujuliselt ning pingevabalt. Tööalaste eesmärkide täitmine tuleb Kaaludel kergelt.

Suhted: Selle aastaga kaasneb Kaalude jaoks paratamatult kurbus ja murtud süda, kuna mingi suhe jõuab lõpule. Kuid pead ei tasu Kaaludel norgu lasta, kuna see suhe põhjustas negatiivset mõju ning hingepeina. Selle varemetele kerkib aga midagi paremat ja aasta lõpus tõdevad nad, et nende unistus suhete vallas sai tõeks. Kaalud sobitavad terve aasta vältel palju uusi tutvusi ning käes on pidutsemise ja rõõmu aeg. Pikaajsetes suhetes on Kaalud hellad, hoolitsevad ja mõistvad.

Tervis: Kaalude tervis on sel aastal hea. Nad tunnevad end tugevalt nagu lõvid. Suur vaimne ja füüsiline jõud on aga eelis vaid siis, kui osatakse seda õigesti kohtu suunata. Vaimselt võibki Kaaludel esineda hetki, kus nad on sisemises konfliktis ja peavad tunnistama ka oma varjukülge. Kaalud panevad end jõukatsumistele ja spordivõistlustele proovile ning on edukad.

AMBURIL

tuleb sel aastal palju tegemist dokumentidega, mille puhul peavad nad kontrollima arvutuste õigsust ja kavatsuste teostatavust senikaua, kuni kõik plaanid peavad vett. Vastasel korral võivad nad kokku puutuda olukorraga, kus ollakse silmitsi ohtliku vastasega, kelle suhtes ei ole Amburil kübetki usaldust. Iseäranis ettevaatlik tasub olla kinnisvara ja isiklike esemetega seotud tehingutes. Amburi minevikus omandatud oskused ja kontaktid toovad talle sel aastal erilist kasu. Välja ilmub mõni vana sõber või tuttav, kellega on tore möödunud meenutada ja panna paika tulevase seiklusi ja ettevõtmisi.

Töö: Sel aastal on Amburi materiaalne kindlustatus väga suur. Pärast eelnevate aastate ebakindluse perioodi teeb selline küllus Amburi õnnelikuks ja tema särav olek tõmbab omakorda ligi uusi tutvusi ja suhteid. Ambur järgib vaimset kutsumust ja suhtub oma töösse täie kirega. Seoses tööga võib Ambur leida ka armastuse, kui tal seda seniajani veel ei ole. Tekkida võib ka uus hobi ja huvid.

Suhted: Kuigi suhtlus lähedastega on hea ja innustav, tahab Ambur sügisel olla rohkem üks, käia looduses, lugeda ja mediteerida, et eneses ja oma tunnetes selgusele jõuda. Kui Amburil on tekkinud minevikust hingehaavad, parandab selline eemalolek ta haavad ja paneb asjad paika. Pärast eemalolekut tunneb Ambur end terviklikuna ja on valmis kaaslasti rohkem kuulama. Ehitustööde ja rahaga seoses saab ta nõu mõnelt vanemalt mehelt, kes on küll vanamoeline, kuid eesmärgikindel ja kutsus Amburit tegudele.

Tervis: Kui Ambur ei eita seda, et tal on tevisemure, ning läheneb sellele mõistlikult, saab ta ka kroonilistele hädadele lõpuks lahenduse. Amburis on nii vaimset kui ka füüsilist tugevust ja pealehakkamist, nii et üldjoontes on tervis tal aasta läbi hea. Tähelepanu peaks Ambur pöörama oma kaalule, kuid selle kontrolli alla saamiseks tuleb leida tasakaal toitumise ja liikumise vahel, mitte kasutada äärmuslikke võtteid.

Kaerepere noormees käis Omaani mägesid vallutamamas

Kaereperest pärit noormees Martin Sökk osales novembri lõpus ja detsembri alguses ultramaratonil Omaanis. Olgugi et ultramaratone on ta läbinud varemgi, nime- tas ta Omaani võistlust oma senise elu kõige raskemaks. Kivisel ja mägisel maastikul tuli läbida 137 kilomeetrit. Finišisse jõudis Sökk 42 tunni ja 27 minuti- ga.

Siim Jõgis

Terve selle aja käis võistlus ennekõike iseendaga. Tähelepanuväärne näitaja on kas või see, et 56 protsenti kõigist startinutest jätsid võistluse ühel hetkel katki. Ka Martinil tulid katsumuse käigus pähe mõtted, et targem oleks see pooleli jätta. Eriti tõi ta välja ühe hetke umbes 30-tunnise võistluse järel, kus ta istus külmetades lageda taeva all võõras keskkonnas. Ometi leidis ta tahtejõu ning selge sihi pingutada lõpuni. Tasuks sai ta teadmise, et kuulub vähemuse sekka, kes mitte ainult ei julgenud sellist pingutust ette võtta, vaid jõudis ka lõpuni.

Vaimne treenitus

Ultramaraton on sedavõrd raske väljakutse, et enamiku võistlejate jaoks ei saa olla eesmärk esikoht, vaid pigem see, mida peab tegema, et olla võimeline seda distantsi läbima. Suur osa on muidugi füüsilisel treenitusel, ent vähemalt sama tähtis (kui mitte tähtsamgi) on vaimne treenitus.

Mida rohkem võistlus edasi läheb, seda raskem jooksjal hakkab ning vajalikud ained saavad kehast otsa. Tulemus on see, et aju annab selge signaali: kuule, lõpeta see jama ära nüüd. Ometi on inimkeha võimeline läbima vajadusel tohutuid vahemaid. "Ultramaraton paneb selle kõik proovile. Kas sa suudad aju antud signalist üle olla, et pingutada lõpuni," rääkis Sökk.

Võistluse neli faasi

Omaani ultramaraton ei olnud Martini jaoks tema elu kõige pikem võistlus, ent see-eest kõige raskem. Ka korraldajad ise nimetavad seda maailma raskeimaks maastikujooksuks. Pinnas ja mäed on seal

Martin Sökk.

Foto: erakogu

kohati nii rasked, et joosta ei olegi võimalik, paremal juhul saab edasi liikuda kõndides või isegi kivide vahel turnides. Päeval annab päike täistuld ja õhutemperatuur küündib kolmekümne kraadini. Pimedatel ajal langeb see nulli lähedale. Kaasas peab kandma kogu varustust, mida muutlikes tingimustes tarvis läheb.

Omaani ultramaratonile anti start kohaliku aja järgi kell seitse õhtul. Enda jaoks jagas Martin võistluse nelja faasi – esimene öö, esimene päev, teine öö ja teine päev. Esimene öö oli tema sõnul kõige lihtsam. Oli küll pime, ent ta jooksis koos kahe eestlasest sõbraga ning tema enda sõnade kohaselt tundus see pigem seikluse kui võistlusena.

Umbes 12 tundi pärast starti hakkas keha väsima ja energia otsa lõppema. "Esimest korda hakkasid pähe tulema mõtted, et millal ma alla annan," rääkis Martin.

Päikesetõusul oli juba päris raske. Esimene päev keris hästi kuumaks. Päikesekreem läks peale, müts pähe ning lootus oli tugeva päikese käes mitte ära kõrbed. Õnneks ei pidanud muretsema joogivee pärast. Iga paari tunni tagant jõudsid võistlejad kontrollpunktidesse, kus sai süüa ning veevarusid täiendada.

Rada oli märgistatud põidlastuste rohelistel helkurtäppidega, mida öösel oli näha isegi paremini kui valguses. Ometi polnud võimatu ära eksida. Ühe korra juhtus see

ka Martiniga. Käes oli teine öö ning selleks ajaks oli ta juba viis-kuus tundi üksinda jooksnud. "Mul oli väga halb olla. Väljas oli kottipime, ümberringi oli udu ja mul oli kõht väga tühi. Kartsin, et kui silmi pilgutun, siis jään magama," rääkis ta.

Uni, nälgi ja külm – nende kolme probleemiga tuli tegeleda esimeses järjekorras. Ta jõudis kohalike omaanlaste lõkke juurde, kus ta sai mõneks ajaks telki pikali visata, külma tõttu küll magada ei saanud. Sel hetkel oli ta ka rajalt eksinud.

"Istusin kivi peale ja püüdsin rahulikult mõelda: mul on vaja süüa, sooja ja natuke und. Kui need asjad on olemas, siis pole mingit põhjust katkesta-

da. Ma suudan tegelikult edasi liikuda ning ainuke asi, mis mind takistab, on mu aju, mis arvab, et ma olen külmunud ja eksinud. Reaalsuses oli mul vaja süüa, sooja ning õige teeots üles leida ja ma saaksingi edasi liikuda," jutustas Martin.

Õige teeotsa ta üles leidiski ning teekond võis jätkuda. Sooja sai tänu termotekile, mis oli tal kohustusliku varustuse- sena kaasas, ning söök ootas teda järgmises kontrollpunktis. Pärast seda tuli hea tunne tagasi ning katkestamise isu kadus. "Kehtib selline ütlus, et kui sa jooksed ning sul on halb, ära muretse ja võta rahulikult. See tunne läheb üle. Aga kui sul on joostes hea olla, läheb ka see ühel hetkel üle," rääkis Martin.

Burgerid

Nagu öeldud, oli Martin Sökk aeg finišis 42 tundi ja 27 minutit. Mis teda lõpujoone ületamisel ootasid? Burgerid! See oli tema enda soov, et süüa tagasi kalorit, mille ta võistluse käigus oli kaotanud.

Mõned kilomeetrid enne finišisse jõudmist andis ta oma sõpradele ja elukaaslasele, kes olid tulnud teda toetama, märku, et õige pea jõuab ta kohale ning sinna võiks talle burgereid tuua.

Nii algaski taastumise esimene faas – söömine ja puhkamine vaheldumisi. Tegelikult võtab taastumine sellisest katsumusest loomulikult hulga rohkem aega. Veel nädal aega hiljem andis keha Martini sõnul märku, et seljataga on tõsine pingutus.

Seiklused Põhja-Koreas

2015. aastal avanes Martin Sokul võimalus külastada Põhja-Koreat, riiki, mis on tuntud oma suletuse poolest. Ta osales koos oma sõbra Alvar Lumbergiga maratonil Hiinas, mis kulges mööda Hiina müüri. Pärast võistlust mõtlesid mehed, mida põnevat saaks veel selles maailma piirkonnas ette võtta. Ja siis kerkiski esile võimalus külastada Põhja-Koreat. Härjal haarati sarvist ning käidigi seal ära. Sellega kaasnesid mitmed seiklused.

Sekeldused algasid juba reisi planeerimisel. Neid aitas üks New York Times'is ilmunud artikkel, mis õpetas, kuidas Põhja-Koreasse kohale jõuda. Reisibüroole maksti nõutud summa ära, ent pärast seda oli raha kuu aega kadunud. Martin ütles, et lootus oli peaaegu kustunud ning oli tunne, et neil on nahk üle kõrvade tõmmatud. Siis

tuli välja, et raha oli Hiina finantssüsteemis kuu aega ringi pörganud, enne kui õigesse kohta jõudis. Reis võis alata.

"Niisama ma reisil käia ei viitsi. Püüan kaks asja kokku panna – leida mingi huvitava jooksu ja huvitava vaatamisväärsuse," sõnas Sökk. Põhja-Koreasse sõideti üle Hiina piiri rongiga ning sealst edasi kuni pealinna Pyongyangini välja. Rongis kontrolliti pagasit ja esitati korea keeles küsimusi, millele eestlased loomulikult vastata ei osanud. "Õnneks nad meid väga torkida ei viitsinud ja liikusid edasi," meenutas Sökk. Kokku veetis ta koos oma sõbra Alvariga eksotilises riigis neli päeva. Selle aja jooksul käisid nad läbi ametliku programmi, mida näidatakse läänemaailmast pärit turistidele. Martini sõnul ei tundnud ta kordagi end seal ohustatuna, ent üksinda ei lastud turiste kusagile. Giidid olid nendega alati kaasas. Probleem tekkis isegi sellega, kui noormehed tahtsid õhtul linna peale jalutama minna.

"Ise seal väga midagi otsustada ei saa. Sind pannakse bussi ja näidatakse, mis on ette nähtud. Õhtul pakkusin giididele välja, et võiks linna jalutama minna. Nad vastasid, et meie turvalisuse huvides ei saa seda teha. Jäin nendega vaidlema, aga lõpuks sain aru, et pole mõtet. Neil ei olnud lubatud meid lihtsalt õhtul välja lasta," rääkis Martin. Ühe osana ekskursioonidest viidi neid ka kahe Korea piiril asuvale DMZ-sse ehk demilitariseeritud tsooni. Kogu reis läks maksma ligikaudu 2000 eurot – küllaltki kallis, ent samas tuleb arvestada, et see sisaldas kõike alates söögist ja lõpetades transpordiga.

Sportlike inimestena tahtsid Martin ja Alvar ka trenni teha ja jooksmas käia. Ometi osutus see keeruliseks. Selleks tuli ära rääkida samad giidid, kes ei lubanud eestlasi õhtul Pyongyangi tänavatele jalutama. "Pika veenmise peale lubati meid kell kaheksa hommikul jooksmas. Meil lubati joosta ainult selle saare peal, kus hotell asus. Jooksime ühe kilomeetri või vähem ja jõudsime aiani. Tahtsime küll sellest üle minna, aga ei saanud, sest aia taga olid barakid, koerad ja sõdurid," rääkis Martin.

See muidugi näitas ära, et see maailm, kus turiste hoiti, oligi spetsiaalselt nende jaoks loodud. Kõik, mis jäi sellest väljapoole, ei olnud mõeldud turistide silmale. Põhja-Koreast välja sõitsid eestlased samuti rongiga ning sealst edasi juba lennukiga Hiina pealinna Pekingisse.

Juristi nõuanne

Töötamisest lapsehoolduspuhkuse ajal

Lugeja küsib: Jäin lapsehoolduspuhkusele, aga soovin lapse kõrvalt osalise koormusega tööl edasi käia. Kas see on võimalik?

Vastab Greete Kaar, Tööinspektsiooni nõustamisjurist: Lapsehoolduspuhkuse eesmärk on anda töötajale vaba aega lapse kasvatamiseks. Töölepingu seaduse kohaselt keeldub töötaja töö tegemisest, kui ta kasutab puhkust. See tähendab, et töötaja ei saa juriidiliselt olla ühe tööandja juures samal ajal nii lapsehoolduspuhkusel kui ka töötada. Küll aga saab töötaja lapsehoolduspuhkuse katkestada ning töötada tööandja juures töölepingus kokkulepitud tingimustel. Lapsehoolduspuhkuse katkestamisest peab töötaja 14 kalendripäeva ette teatama, kui pooled ei ole kokku leppinud lühemat tähtaega.

Kui töötajal on töölepingus kokku lepitud täistööaeg,

kuid ta soovib töötada osalise ajaga, võib lepingut muuta. Muudatused võivad olla ka tähtajalised (nt lepidavad pooled kokku, et töötaja töötab teatud kuupäevani 4 tundi päevas ja 20 tundi nädalas ning kuupäeva saabumisel kehtivad endised töölepingu tingimused). Töölepingut saab muuta üksnes poolte kokkuleppel, mis tähendab, et töökoormuse muutmisega peab nõus olema ka tööandja.

Töötaja saab samal ajal olla lapsehoolduspuhkusel ja töötada teise tööandja juures. Sellisel juhul on ta ettevõttes A lapsehoolduspuhkusel ning sõlmib töölepingu ettevõttega B. Kui lapsehoolduspuhkus lõpeb, on töötajal kohustus naasta tööle ettevõttesse A. Lisaks on võimalik lapse-

hoolduspuhkuse ajal osutada teenust võlaõigusliku lepingu (nt käsundus- või töövõtulepingu) alusel. Teenust võib töötaja osutada ka sellele ettevõttele, kus töötaja on töölepingu alusel lapsehoolduspuhkusel. Kui tegemist on samasuguse tööga, mida tehakse ka töölepingu alusel ning isik allub tööandja korraldustele, töötab tööandja ruumides ja tööandja vahenditega, tuleb sõlmida tööleping. Kui tegemist on töölepingulise suhtega, tuleb töötajal lapsehoolduspuhkus katkestada ja töötada töölepingu alusel.

Kui töötaja töötab vanemahüvitise saamise ajal, tuleb jälgida teenitavat tulu. Vanemahüvitise vähenemise vältimiseks peab ühes kuus saadav tulu olema 2019. aastal väiksem kui 1659,90 eurot. Kui tulu jääb alla selle piirmäära, siis vanemahüvitis ei vähene.

Rapla maakonnas lasti taevasse 4750 eurot

Siim Jõgis, Mari Tammar

Kõige suurejoonelisem oli Rapla valla ilutulestik, mis läks maksma 3600 eurot. Taevas poole lasti see kolme ja poole minuti jooksul südaööl vastu 1. jaanuari Rapla uuel keskväljakult.

Varem on Rapla vallavalitsus teinud ka üleskutseid, et inimesed saaksid vabatahtlikult ilutulestikku rahaliselt toetada. Tänavu sellist üleskutset ei tehtud. Rapla valla avalike suhete spetsialist Katrin Kruusimägi selgitas,

et kuna varem koguti sellega kõigest 10-20 eurot, siis korraldada polnud seda mõtet.

Keavas toimus viiendat aastat järjest lasteilutulestik, mida kogunes kell 20 Keava staadioni juurde vaatama ligi 500 inimest. Traditsioon on alguse saanud ühe pere ettevõtmisest, kes soovis teha lastele ilutulestiku enne südaööd, mil lapsed juba enamasti magavad. Nüüd on sellest kasvanud välja suurem sündmus, mida tullakse vaatama ka kaugemalt. Lasteilutulestik toimub toetajate ja annetajate

toel ning läks sellel aastal maksma ligikaudu 500 eurot. Ilutulestikku toetasid Kehtna vald, Kehtna klubi, Keava elanikud, Keava Haridus- ja Kultuuriseltsi liikmed, kohalik ettevõtte Vindor ja ettevõtte Naeruvabrik.

Kohila vallas tervitati uut aastat Kohila esindusväljakul Vabadussamba juures kell 00.30, millele eelnes vallavanema sõnavõtt. Ilutulestiku maksumus oli 650 eurot. Märjamaa vallas valla korraldatud ilutulestikku ei olnud.

Hinnavõrdlus

Foto: MARI TAMMAR

Kerge kanasupp

Mari Tammar

Pärast suuri pühade söömaegu tasub end kosutada millegi kergemaga. Nii mõtlesingi 1. jaanuaril teha kanasuppi, ent võimalikult kerge vaevaga. Otsin poest kondita ja nahata tükeldatud kanafilee, mis tähendas, et jäi ära eraldi kana keetmine ja kontidest puhastamine.

Vaja läheb: 400-500 g kanafilee ribasid, 1 sibul, 1 porgand, 3 kartulit, 2 puljongikuubikut, 1/2 purki punaseid konservube (vees), tõrts oli

või kookosrasva, pisut soola ja vett.

Tee nii: Koori sibul, porgandid ja kartulid. Haki sibul ja porgand. Kuumuta potis õli (mina kasutan kookosrasva) ja kuumuta poti põhjas sibul ja porgand. Lisa kanatükid ning vahetevahel segades kuumuta, kuni kana muutub valgeks. Kuumutamise käigus lisa kanale ka maitse järgi soola.

Lõika kartul kuubikuteks ja lisa potti. Sega läbi. Lõika kaks puljongikuubikut väikesteks tükkides ja lisa potti.

Nõruta konservoad ja lisa samuti. Sega kõik läbi. Lisa vesi - kogus vastavalt maitsele, kas eelistad paksemat või vedelamat suppi. (Mina eelistan paksemat.) Lase seni keeda, kuni komponendid on pehmed.

Supi kõrvale võtsin viilu täistera sepikut ja maitsest hästi.

Rapla Talupoes on müügil Jaaguaru talu eri sorti kartulid hinnaga 50 senti kg, Raba talu porgand hinnaga 80 senti kg ja eestimaine sibul hinnaga 1.80 (Raplamaalt) ning 2.50 kg (Peipsi).

NIPINURK

Plastpudelist kilekottide hoidja

Ulvi Blande

Seekord tutvustame nippi, kuidas kilekotte hoiustada. Vaja läheb 2 l või suuremat plastpudelit, teravat nuga, paberteipi.

Tee nii: kui sul on tavaline 2 l plastpudel, lõika korgi juurest jupp pudelist ära, et tekiks suurem ava, kust saab pärast kilekotte välja tõmmata. 5 l veepudeli puhul seda tegema ei pea. Nüüd pane pudeli laiemale otsale teip ümber ja lõika mööda teibi äärt pudelil põhi ära. Kuna lõikeserv võib jääda terav, võib selle katta näiteks mingi ilusama teibiga. Kinnita pudel põhi ülespoole endale sobivasse kohta. Pane kilekotid sisse.

Kui on viitsimist, võib pudeli kaunistada spreivärviga või mõnel muul viisil.

Fotod: craftyourhappiness.com, Pinterest

	Kartul, lahtine, kg	Sibul, kg	Porgand, lahtine, kg	Kanafilee, kg
Konsum	0.31	0.55	0.55	5.15*
Maxima	0.29	0.55	0.49	5.35
Rimi	0.29	0.55	0.59	5.29
Meie	0.49	0.69	0.69	5.39
Silver	0.39	0.59	0.59	4.99

*Soodushind

Hinnad seisuga 2.01.19

Raplamaa Sõnumite toimetused tervitab teid alanud 2019. aastal!

EM-I KULDMEDALID

TAGASID TIMMO TAMMEMÄELE

MAAKONDLIKU TUNNUSTUSE

Siim Jõgis

Rapla maakonna parimaks meessportlaseks 2018 kuulutati seiklusspordi ja rogainiga tegelev Timmo Tammemäe. Ta kuulub võistkonda Estonian ACE Salomon, mille ülejäänud liikmed on Reeda Tuula, Silver Eensaar ja Rain Eensaar.

Eelmise aasta juulis toimunud seiklusspordi Euroopa meistrivõistlustel Kataloonias saavutati esikoht.

Lisaks haaras Tammemäe eelmisel aastal suurtelt võistlustelt veel häid kohti. Ukrainas toimunud rogaini Euroopa meistrivõistlustel saadi koos Sander Linnusega samuti esikoht. Viienda koha sai Tammemäe seiklusspordi maailmameistrivõistlustel, mis toimusid novembris Reunioni saarel India ookeanis. Kuigi viies koht MM-il ei ole kaugeltki halb tulemus, tões Tammemäe, et tegelikult oleks võinud tema võistkonna tulemus küündida ka kõrgemale.

Sind valiti Raplamaa parimaks meessportlaseks 2018. Mida see tunnustus sinu jaoks tähendab?

Selline tiitel sai minule osaks esmakordselt. Varem olen olnud küll nominent, aga tunnustus oli esmakordne. See lisab motivatsiooni edasi pingutada. Pingutamise all ei pea ma silmas pingutamist kuskil võistlustel, sest seal annab sportlane endast nagunii sada protsenti või enamgi. Tähtis on teha rasket tööd enne võistlusi, et saaks üldse edukalt esineda. Vahel tuleb see kõik heast tahtest, aga teinekord on vaja head motivatsiooni, et teha üks harjutus rohkem isegi siis, kui tunned, et enam ei taha.

Pikka aega valitses Raplamaa parima meessportlase

valimistel maadleja Heiki Nabi. Tema on teatavasti Märjamaa maadlusklubi Juhan liige. Tean, et sina oled pärit Põrgust, aga püsivalt seal ei ela. Kui tugevat sidet sa Raplamaaga üldse tunned?

Pean üles tunnistama, et olen oma töö- ja pereeluga seoses kolinud Tallinna piiridesse. Vanematekodu ja minu orienteerumisklubi paiknevad kõik Raplamaal. Igasugustel maakondlikel sündmustel püüan kohal olla, kui kalender seda võimaldab. Heiki Nabiga on muidugi see teema, et tal ei olnud nii edukat tiitlivõistluste aastat. 2018. aastal jäi ta medalita.

Mis oli sinu jaoks kõige meeldejäävam võistlus 2018. aastal?

Seiklusspordi Euroopa meistrivõistlused Kataloonias Hispaanias. Võistlus ise kestis enam kui sada tundi. Meie võidu aeg oli 93 ja pool tundi.

Magada ka saite vahepeal?

Kui võistlused kestavad üle kolme ööpäeva, jäävad sinna sisse poole tunnised „*beauty sleep*“-id.

Seiklussport on võistkondlik ala. Kes veel sinu võistkonda kuulusid?

Seiklusspordi Euroopa meistrivõistlustel käisime koos Silver Eensaare, Rain Eensaare ja Reeda Tuulaga. Rogaini Euroopa meistri võistlustel käisin koos Sander Linnusega. Kahtlemata on nad kõik tugevad võistkonnakaaslased, kellega pikki võistlusi ette võtta.

Märkasid sotsiaalmeedias, et sa osalesid detsembris öisel uiskudega orienteerumisel. Mis võist-

lus see oli?

Teadupärast ei ole viimastel aastatel Eestis võimalik suusaspordiga tegeleda. Küll aga on vahel piisavalt külma, et veekogud kaanetuksid. Tegemist oli ühepäevase etteatamisega kokku kutsutud võistlusega Pirita jõel. Ilm oli täpselt selline, et jää oli kaetud veega, sest juba sulas. Enne suurt sula tuli võistlus ära korraldada. Et vürtsi lisada, peeti võistlus pimedas. Mitmed ütlesid, et võib-olla poleks julgenud valges üldse jääle minnagi. Tegemist oli treening- ja meelelahutusvõistlusega.

Kui palju oli sul 2018. aastal võistlusi Eestis ja kui palju välismaal?

Enam-vähem võrdselt. Kaasa sai tehtud mõnedel MK-sarja etappidel, maailmameistrivõistlustel ja Euroopa meistrivõistlustel. Lisaks veel eraldiseisev sari Hiinas, kus ma olen aktiivne külaline.

Kas Hiina oli kõige kaugem punkt, kus sa eelmisel aastal võistlemas käisid?

Ei olnud. Kõige kaugem oli India ookeanis paiknev Reunioni saar, mis kuulub Prantsusmaale. Lendasime sinna 11 tundi.

Kuidas seal läks?

Seal toimusid seiklusspordi maailmameistrivõistlused ja saime viienda koha. Kordasime sellega Eesti senist parimat tulemust MM-il, mille ise kolm aastat tagasi saavutasime. Ausalt öeldes jäi sellest tunne, et oleks võinud pürgida kõrgemalegi. Tehnilist ebaõnne oli ka. Lõhkusime ühe paadi ära ja neljane võistkond pidi jätkama kahe paadi asemel ühega.

Sport ei ole sinu põhitöö?

Jah, tõsi. Mina pean tipp-sportlasteks neid, kes teenivad endale sellega elatist. Ise ma nende sekka ei kuulu. Pean ennast tipptasemel spordiharrastajaks. Töötan IT-valdkonnas siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuses.

Kui keeruline on sinu jaoks leida tasakaalu töö, spordi ja pereelu vahel?

See nõuab tõsist ajaplaneerimist. Aastatega on saanud minust küllaltki hea ajaplaneerija. Pere, sõbrad, töö, sport, hobid – kõik need suured tükid tuleb paika sättida. Aeg-ajalt tuleb teha valikuid, nii et põhiväärtused ei kannataks.

Kui kulukas on seiklusspordiga tegelemine?

Meil on sponsoreid, aga nende toetus ei kata kõiki kulusid. Oleme seiklusspordi tiimiga võtnud sihiks korraldada aastast mõningaid üritusi, mille tulu läheb meie tiimile. Kui siis ka midagi puudu jääb, tuleb see endal leida.

Kuidas on kõige parem end sinu võistlustega kursis hoida?

Facebooki või siis ka ajakirjanduse vahendusel.

Mis on järgmine võistlus, milleks sa valmistud?

Kui rääkida aasta plaanidest, siis üks plaan on osaleda Eco-Challenge võistlusel. See on võistlus, mis tegi seiklusspordi üle maailma kuulsaks. Rajal ollakse seitse ööpäeva ning seda nimetatakse maailma raskeimaks võistluseks. See tuleb Fidži saarel 2019. aasta septembris. Sealt edasi toimuvad detsembris seiklusspordi maailmameistrivõistlused. Juulis on ka rogaini maailmameistrivõistlused. Kõigil neil võistlustel on eesmärk võita. Kas see ka täitub? Eks

Rapla maakonna parimaks meessportlaseks 2018 kuulutatud seiklusspordi ja rogainiga tegelev Timmo Tammemäe.

Foto: SIIM SOLMAN

seada ole näha hiljem. Arvan, et eesmärgid peavadki kõrged olema. Väga hea tulemus oleks ka pääsemine esikolmikusse.

Kas sa treenid iga päev?

Jah, on päevi, kus ma teen

ka mitu trenni. Kui vaadata võistluste kestust, võib tekkida küsimus, et huvitav, kuidas nendeks üldse treenida. Ei pea treenima nii, et jooksed järjest kuus tundi. Pigem treenin tihedalt, intensiivselt ja lühikeses aja jooksul.

Seeriavõistluse kolmas etapp peeti Alu spordihoones

Siim Jõgis

Lauatennise 30. seeriavõistluse 3. etapp toimus pühapäeval, 16. detsembril Alu spordihoones. Võistlustest võttis osa 42 mängijat.

Meeste konkurentsis saavutas esikoha Aksel Laks. Talle järgnesid Keit Reinsalu teise ja Allan Salla kolmandana. Naiste turniiri esikoha napsas Marika Kotka, olles üldjärjestuses kaheteistkümnes. Maie Enni ja Kristi Kruusima järgnesid talle vastavalt teise ja kolmandana. Kolme etapi järel paikneb meeste seas tabeli tipus Alu etapi võitja Aksel Laks. Teisel positsioonil on Allan Salla ning kolmas on Keit Reinsalu. Naistest moodustavad esikolmiku pärast kolme etappi Marika Kotka, Kristi Kruusima ja Karolin Figol.

Kokku koosneb seeriavõistlus seitsmest etapist. Järgmisena peetakse Rapla etapp Aavo Bollverki juhtimisel. Võistlus toimub laupäeval, 19. jaanuaril Valtu spordimajas.

Meeste lauatenise esikolmik: Aksel Laks, Keit Reinsalu ja Allan Salla.

Foto: erakogu

Teisel jõulupühal sai end Kaereperes proovile panna discgolfis

Siim Jõgis

Discgolf ehk maakeeli kettagolf on populaarsust koguv spordiala nii Eestis kui ka maailmas. Pole imestada, et ka Raplamaal on harrastajaid oma jagu. Teisel jõulupühal, 26. detsembril korraldas discgolfi klubi Vunk võistluse Kaerepere rajal.

Üks selle eestvedajaid Artur Ojasalu ütles, et võistlusmoment oli seekord teisejärguline. Klubi visioon on panna käima regulaarsed treeningud nii noortele kui ka täiskasvanutele.

Teisel jõulupühal käis Kaereperes discgolfi mängimas ligikaudu nelikümmend inimest. Ojasalu sõnul pole harukordne ka see, kui Kaerepere rajal on päevakutel käinud kuni üheksakümmend mängijat. Mäng ise on igati atraktiivne, sest see toimub värskes õhus, selles on hasarti ning seda saab mängida terve perega koos.

“Viimase viie aasta jooksul on toimunud Eestis plahvatus nii mängijate arvu kasvu kui

ka radade ehitamise poolest. Julgen öelda, et discgolf on Eestis üks harrastatumaid spordialasid,” rääkis Ojasalu. Tema hinnangul võib Eestis olla harrastajaid 10 000 – 15 000. Umbes paar tuhat neist mängivad kettagolfi suurema regulaarsusega.

Kaereperes tegutsev klubi Vunk korraldas 26. detsembri sündmuse lisaks sportlikule poolele ka selleks, et oma tegevust avalikult näidata. Samuti selleks, et leida huvilisi, kes oleksid valmis klubi tegemistega liituma. Kaks uut liiget leiti. Discgolfi klubi Vunk tegevus ulatub tagasi 2018. aasta kevadesse. Ametliku asutamiseni jõuti sama aasta suvel.

Oma esimesed kettaheitel tegi kohapeal ka usin Rapla saalihoki mängija Mai Laurimaa.

Foto: SIIM SOLMAN

“Uus suund on haarata kaasa noori, kes hakkaksid kaasa lööma põhihooaja päevakutel,” rääkis Ojasalu. See tähendaks osalemist ka treeningutel. Need said alguse juba eelmise aasta oktoobris ning toimusid ka novembris ja detsembris.

Ojasalu tõdes, et väga palju osalejaid küll ei olnud. Treeninguid viis läbi Taimo Seemer. Selgeks sai see, et treeningute edukaks jätkamiseks oleks vaja, et huvilisi

tuleks neile kaugemaltki kui ainult Kaereperest. Ojasalu ütles, et kavas on avada treeninggrupid lisaks noortele ka täiskasvanute jaoks. Lisaks Kaereperele tegutseb discgolfi klubi veel Märjamaal nimega Märjamaa DG klubi Easy4. See oli esimene discgolfi klubi, mis Raplamaal asutati.

Rapla maakonnas on praegu olemas discgolfi rajad Järvakandis, Kaereperes, Palukülas, Raplas, Selis, Pürgus, Kohilas ja Märjamaal Järta

terviseraja juures. Ametlik hooaeg kestab aprillist augustini, ent mängida saab ka muul ajal. Ojasalu tõi spordiala eelisena välja just selle, et mängida saab terve perega. Samuti ei ole varustus väga nõudlik. Näiteks Kaereperes saab laenata kettaid Valtu spordimajast. Ojasalu mängib ka ise aktiivselt ning ütles, et tal on kettaid juba liigagi palju kogunenud. Tegelikult on võimalik hästi mängida ka väga minimalistlikult –

kõigest kahe kettaga.

Kokku on neid kolme tüüpi – *Putter*, *Midrange* ja *Driver*. Terminid on ingliskeelsed ning nende tähendus on järgmine: *Putter* on mõeldud lähivisete jaoks, *Midrange* lendab juba natuke kaugemale ning *Driver* lendab kõige kaugemale. Olgugi et praegu ei ole aktiivne hooaeg, saab Ojasalu sõnul kettagolfi mängida ka talvistes tingimustes. Vähemalt seni, kuni väljas ei ole külmem kui -5 kraadi.

Maakonna parim võistkond tähistas olulist tunnustust võiduga

Siim Jõgis

Hiljuti maakonna parimaks võistkonnaks valitud korvpallinaiskond Payless Rapla tähistas seda tunnustust võiduga Keila korvpallikooli üle. Kohtumine peeti teisipäeval, 18. detsembril Keila kooli võimlas ning Payless Rapla võidunumbrid olid 62:76.

Suurim skooritegija oli Katarina Tamm, kes tõi Rapla kontosse tervelt 27 punkti. Sealjuures tabas ta kümnest vabaviskest kümme. Võitjate poolelt lisas Marie Roosalu 17 ning Kristel Viljus 12 punkti. Poolajapausile minnes oli Keila naiskonna edu 36:29. Teisel poolajal panid Rapla mängijad aga sisse teise käigu ning viskasid kolmanda ja neljanda veerandajaga 21 punkti rohkem kui Keila naiskond.

Payless Rapla mängib Eesti tugevuselt teises sarjas – Olybet naiste korvpalli II divisjonis. Alates tänavusest hooajast on naiskonna treener Viljo Sinikas. Ta ütles, et teisel poolajal tegutsesid mängijad kaitses võistkondlikumalt ning see tagaski edu. Samuti toetas pikk pink, kes kaasa elas ja

omasid toetas. Esimese poolaja kohta ütles Sinikas, et võistkond oli uimane ning visked ei läinud sisse. Teisel poolajal paranes pilt märgatavalt ning tulemuseks oligi 14-punktiline võit. Omamoodi innustus oli Sinikase sõnul kindlasti ka see, et nädal aega varem oli Payless Rapla nimetatud maakonna parimaks võistkonnaks.

2018 aastaks on Payless Rapla mängud peetud. Hooaeg jätkub 2019. aasta alguses kodumänguga, ent kuupäev on veel täpsustamisel. Payless Rapla peab oma kodumänge Sadolini või Alu spordihoones.

Maakonna parima võistkonna staatus teeniti siiski välja tulemuste eest eelmisel hooajal. 2017. aasta detsembris teeniti hõbemedalid naiste karikavõistluste finaalis. Kahe mängu kokkuvõttes jäadi finaalseerias alla Tallinna naiskonnale OSK. Tänavu kevadel teeniti hõbemedalid ka Olybet naiste korvpalli II divisjonis. Heade tulemuste tõttu saadi end proovile panna ka Eesti tugevamate naiskondade vastu ning I divisjoni arvestuses saadi neljas koht.

Payless Rapla abitreener Kaia Milling rääkis, et maakonna parima

võistkonna tunnustus tuli üllatusena. „Eks ta natuke üllatav oli, sest meil on olemas ka meeskond, kes tuli Alexela korvpalli meistriliigas pronksile. Meie tulime karikavõistlustel hõbedale, meistriliigas neljandale kohale ja esiliiga arvestuses samuti hõbedale,” rääkis Milling.

Kõige väärtuslikumaks peab ta neist karikavõistluste hõbedat. Ennekõike just seetõttu, et karikavõistluste konkurents osalesid ka meistriliiga võistkonnad. Ometi läks nii, et finaalis olid vastamisi kaks esiliiga naiskonda – OSK ja Payless Rapla. Juba finaali-pääs ning poolfinaalis G4S Noorteliiga alistamine oli saavutus omaette.

Hooajal 2016/17 esindas Raplat naiste meistriliigas FCR Media/Rapla. Kahjuks jäi see toona üheaastaseks projektiks. Nüüd on esiliigas mängiv Payless Rapla võtnud endale sama sihi – jõuda mängima Eesti kõrgeimale tasemele. „Meie praegune tase jääb meistriliiga jaoks veel lahjaks, aga loodetavasti tuleb häid nooremaid mängijaid peale ja see on kindlasti meie eesmärk jõuda meistriliigasse,” sõnas Milling.

Korvpallinaiskond Payless Rapla ja treener Viljo Sinikas.

Foto: erakogu

TEL: 56868171

FIE RIKA MÖLDER

RAPLA, VILJANDI MNT 72A

LOOMAKLIINIK

Mis maakonnas
uudist?

Kuhu minna?

www.sonumid.ee

Sõnumid

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055.
www.landeker.ee

MÜÜAKSE

Rapla Kütteäris turbabriketti, puidubriketti, pelleideid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

lõhutud toores lehtpuu, hind al 35 €; metsakuiv okaspuu al 38 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

kuivad küttepuid, lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

otse tootjalt kase puitbrikett alates 199 €, pakitud turbabrikett al 130 €, pellet al 200 €, pakitud kivisüsi al 235 €, kuivad klotsid, vedu. Tel 506 8501

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 5196 2628, 5354 3002

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

Samm krüptomaailma. Tel 5625 6330

Toyota RAV4, 2008, 2.2 diisel - keskm 6,5 l/100 km, 135404 km läbisõit, must, nelikvedu, naisterahva käes olnud. Hind 7200 €. Tel 5626 7116

LAMBALIHA (üle aastased 4 €/kg), talleliha 5 €/kg. Võimalik tükeldamine ja pakendamine. Toon ka kohale. Tel 510 5221

Kampaania 24

Saada oma kuulutus

www.sõnumid.ee

Sõnumid

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Järna 2. E-R 9-17, L 10-14.

Tel 5818 8986
www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 5860 7877, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

vanu jalg- ja mootorrattaid, võrre ning nende varuosi. Võivad olla ka mittekomp-lekttsed. Samuti pakuvad huvi erinevad vanaaegsed esemed. Tel 508 6947

Pere ostab sõidukorras sõiduauto või mahtunivarsaali kuni 1300 €, ka ilma üv. Tel 5819 0200

kõiki marke igas seisukorras sõiduaautosid ja kaubikuid, ka remonti vajavaid. Tel 5365 4085 skampus@online.ee

Timberstock OÜ ostab lehtpuuenaamusega metsakinnistuid ja raieõiguseid. Küsi pakkumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

MITMESUGUST

Ostame kulda kuni 31 €/g. Rapla Pandimaja, Viljandi mnt 4. E-R 9-17.30, L 9-14

Täiskasvanute täiendkoolitus - elektrik/automaatik. http://tahanteada.simplesite.com

Valtu Jahimeeste Selts korraldab Valtu jahimajas veebruarikuus JAHITUNNISTUSE taotlejate kursuse. Registreerida **viktor.reino@gmail.com**

TEENUS

Õhk-õhksoojuspumbad, õhk-vesisoojuspumbad, maaküte. Müük, paigaldus, hooldus, remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, siva-auto2007@gmail.com

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Ohtlike ja suurte puude langetamine. Tel 517 5783

Rehvivahetus Rapla linnas Järna tn 2. Hinnad väga soodsad. Aeg broneeri tel 5818 8986 Hinnakiri www.rauaspets.ee

Veo- ja kolimisteenused. Tel 5688 1227. www.vedaja.ee Facebook: Veoteenus Raplaal

Osutame vihmaveesüstemi-dega seotud teenuseid. Valtsimismasinaga valmis-tame rennid otse Teie objektil, puuduvad liitekohad. Tel 527 1059, info@vihmaveerennid.ee, www.vihmaveerennid.ee

Hoonete soojustamine puistevillaga. Konsultatsioon objektil tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemees.ee, www.puistemees.ee

KAANI- ja KUPUTERAAPIA. Tel 5689 1193, peep73@hotmail.ee
fb: kaani- ja kuputeraapia Raplas

TÖÖPAKKUMISED

Pakume tööd
SANTEHNIKUTELE
objektile Alu tee 1 Raplas.
Vajalik eelnev töökogemus ja tööriistad.

Tel 502 7874
Info e-mail laanemeisterou@gmail.com

Pakume tööd
KLIENDITEENINDAJALE
Raplas.

Tel 504 4553.
CV: personal@incassor24.ee

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 2.01.2019

Eesti Tootukassa

Tööpakkumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid tähtaeg
Vanemteenindaja	Järvakandi alev	OG Elektra AS	06.01.2019
Müüja-klienditeenindaja	Järvakandi alev	RRLektus AS	28.01.2019
Juhatuselise liige	Kehtna alevik	Kehtna Elamu OÜ	25.01.2019
Majaelementide valmistaja	Hageri alevik	KMT Prefab OÜ	13.01.2019
Klienditeenindaja	Kohila alev	Sedrik OÜ	28.01.2019
Ümbrikute tootmisliini juht-seadistaja	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	18.01.2019
Ümbrikute tootmisliini pakkija	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	18.01.2019
Puhastusteenindaja, koristaja	Kohila alev	Kohila Gümnaasium	15.01.2019
Müüja	Kohila alev	Rapla Tarbijate Ühistu	06.01.2019
Köögitööline	Leibre küla	Tõrvaaugu Mahe talu OÜ	16.01.2019
Hooldusõde	Tolli küla	Kuuda Hooldekodu OÜ	12.01.2019
Karjak-ajaja	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	18.01.2019
Tootmisjuht	Lipametsa küla	Vir-Var Kauba OÜ	16.01.2019
Komplekteerija	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	06.01.2019
Müüja-kassapidaja	Rapla linn	Maxima Eesti OÜ	18.01.2019
Autojuht	Rapla linn	RMW AS	09.01.2019
Kokk	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	06.01.2019
Müüja-klienditeenindaja	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	06.01.2019
Õöpäevaringne hooldustöötaja	Rapla linn	Rapla Hooldekeskus	13.01.2019
Eripedagoog	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	07.01.2019
Müüja-klienditeenindaja	Rapla linn	RRLektus AS	28.01.2019
Klienditeenindaja	Rapla linn	Incassor OÜ	26.01.2019

www.tootukassa.ee. Tootukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla.
Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

Mälestame endist
töökaaslast

NATALIA JÄÄGERIT.

Avaldame kaastunnet
lähedastele.

Eesti Tõuloomakasvatavate
Ühistu

Südamlik kaastunne
Urvele lastega abikaasa
ja isa
JAAN TRUUSALU
ootamatu kaotuse puhul.

Taavo abikaasaga

*Iga lahkumine on raske,
iga teelesaatmine kurb...*

VELLO LUISK

Mälestame kallist isa ja
venda.

Tütred Sigre Luisk,
Kertu Luisk, Marika Lall
ja vend Tõnu Luisk

Ärasaatmine Tallinna
Pärnamäe kabelis
neljapäeval,
3. jaanuaril kell 15

*Jõulurahu vaikusel,
mõtetes ja mälestustes
tuleme ikka ja jälle
Su juurde...*

ALEKSANDER SAAR
28. XII 1918 – 8. XII 1980

100. sünniaastapäeval
mälestavad tütar Siiri
poegade Aivari ja Erkiga.

*Igavene rahu anna talle,
Issand, Sa.
Ja valgus lõpmata paista talle...*

Möödunud on aasta ajast,
mil lahkus igavikuteele
meie kallis ema ja vanaema

EVI MEISTER
9. II 1946 – 21. XII 2017

Mälestavad pojad Kalev ja Kaupo perega

Mälestan head sõpra ja
klassivenda

RAIMUND ILVEST

ja avaldan kaastunnet
lähedastele.

Mati perega

Südamlik kaastunne
Rainile kalli isa

RAIMUND ILVESE

kaotuse puhul.

Trennikaaslased

*Aeg annab, aeg võtab,
aeg mälestused jätab...*

Südamlik kaastunne
Railile, Trinule ja Ellenile
kalli

RAIMUND ILVESE

kaotuse puhul.

Andres, Maiu,
Merle, Anneli

Avaldame kaastunnet Helju
Lehtmetsale õe
MAIMU
surma puhul.

Hõbene, Lepalinnud ja
Lemmi

*Iga lahkumine on raske,
iga teelesaatmine kurb...*

Meie südamlik kaastunne
Arnole, Urmasele, Argole
ja Õnnelale peredega
armsa

EVE LEHTSAARE

kaotuse puhul.

Daimo ja Raul perega

Meie kaastunne
Rainile ja Gregorile
isa ja vanaisa

RAIMUND ILVESE

kaotuse puhul.

Kopramäe naabrid

*Üks tee on lõpuni
jõudnud,
üks süda on vaikinud ...*

Südamlik kaastunne
Ellenile
kalli elukaaslase

RAIMUND ILVESE

surma puhul.
Kaastunne lastele.

Naabrid Uuemäelt

*Aeg võib tasandada kõike,
võtta mälestust ei saa...*

Südamlik kaastunne
Railile perega isa

RAIMUND ILVESE

kaotuse puhul.

Töökaaslased lasteaiast
Naksitrallid

Avaldame kaastunnet
Sirile perega
EMA
kaotuse puhul.

Rapla Vesiroosi Kooli pere

Mälestame head
majanaabrit
JÜRI NURMIKUT.
Avaldame kaastunnet
lähedastele.

KÜ Koidu 14 elanikud

Avaldame kaastunnet
Sigrele perega
ISA
kaotuse puhul.

Rapla Vesiroosi Kooli
pere

Südamlik kaastunne
Urmas Rebasele kalli

EMA

surma puhul.
Roland ja Heli

Kallist tädipoega

JÜRI NURMIKUT

mälestab Enno perega.
Kaastunne Marvile, Alarile
ja Merikesele peredega.

*Aeg ühiseid rõõme
ja muresid ei mata,
aeg kaunimad ajad
meelde jätab...*

Mälestame

RAIMUND ILVEST

ja avaldame kaastunnet
lähedastele.

Bussijuhid ja reisijatevedu
autobaasi päevilt

Südamlik kaastunne
Ellenile ja lähedastele

RAIMUND ILVESE

kaotuse puhul.
Ira ja Liidi peredega

RAIMUND ILVES
23. VIII 1948 – 25. XII 2018

Südamlik kaastunne
Ellenile ja kõigile lähedastele
Raimundi lahkumise puhul.

Sirje, Eva ja Margo perega

*Maga vaikselt, puhka rahus -
südamed on Sinuga.
Mälestuste päiksekullas
jääd Sa ikka meiega...*

ARVO TÜNDER
19. VI 1958 – 24. XII 2018

Mälestame kallist isa
ja head sõpra.

Leinavad omaksed ja sõbrad

*Sa oled tuul puude
latvades,
linnulaul kõrgel pilvedes,
päikesehelk mere lainetel,
tähesära öisel taevateel
ja alati meie südames...*

Armas

RAIMUND!

Täname, et olid meiega!
Sinu klassikaaslased
Rapla Keskkooli päevilt.

Tunneme kaasa
lähedastele.

Sügav kaastunne kallitele
kolleegidele Urvele ja
Katile
abikaasa ja isa

JAAN TRUUSALU

lahkumise puhul.

Töökaaslased Elkest

*Jääd mõtteis ja mälestustes
alati meie keskele...*

VELLO LUIISK
31. VIII 1945–25. XII 2018

Mälestame armast
klassivenda.
Südamlik kaastunne vennale
ja tütardele peredega.

Rapla KK 23. lend

Südamlik kaastunne
lähedastele

RAIMUND ILVESE

kaotuse puhul.

Vanakubja noored ja
vanad

*Kõigel on kuskil algus,
lõpp on kuskil ka.
Kuskil süttimas valgus -
teisel kustunud ta.
Kuskil päevatöö pingest
keegi end puhkama seab...*

Kallid sõbrad Ivo ja
Evelii!
Südamlik kaastunne teile
armsa isa

ARVO TÜNDERI
kaotuse puhul.

Sõbrad Kehtnast

*Üks tee on lõpuni jõudnud,
üks süda on vaikinud...*

Mälestame kauaaegset
head töökaaslast

RAIMUND ILVEST.

Südamlik kaastunne
lähedastele.

Endised kaastöötajad
RESK-ist ja Maret

*Kell seisab, peatus aeg.
Pooleli jäi elu...*

Kallis Sveta!
Südamlik kaastunne kalli

ABIKAASA

kaotuse puhul.

Töökaaslased õendusest

Kallist isa ja vanaisa

**ALEKSANDER
SAART**
28. XII 1918

mälestavad tema
100. sünniaastapäeval
tütar Silvi laste, lastelaste
ja pisi Sädeliga.

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Bumblebee” (USA)
3. jaanuar kl 17
„Lõbus perekond” (Eesti-Armeenia)
3. jaanuar kl 19, 21
„Lotte ja kadunud lohed” (Eesti joonisfilm)
4. jaanuar kl 15.30, 17.15
6. jaanuar kl 15.30, 17.15
8. jaanuar kl 15.30, 17.15
9. jaanuar kl 15.30, 17.15
"Eia jõulud Tondikakul" (Eesti)
6. jaanuar kl 13.30
„Aquaman” (USA 3D)
4. jaanuar kl 19, 21.30
7. jaanuar kl 21
„Mary Poppins tuleb tagasi” (USA)
6. jaanuar kl 19, 21
7. jaanuar kl 17, 19
„Missioon Miami” (USA, alla 12aastastele keelatud)
8. jaanuar kl 19, 21
9. jaanuar kl 19, 21

TEATER

„Kõige helgem päev”. Tallinna lasteteater Lepatriinu
Kuimetsa rahvamaja, 9. jaanuar kl 11

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus “Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992”
Püsiväljapanek “136 aastat Järvakandi klaasitööstust”

“Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest”
Muuseum avatud K, N, R 11-18, L 11-15,
tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
EV100. Lasteaia Sinilill Juuru rühmade näitus „Eestimaa mustrid”
Püsinäitus “Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda”
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus “Sammudes Eesti Vabariiki” (näitusesaalis)
Näitus „Sangarlik Saalistete suguvõsa”
Püsinäitus “Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu”
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused “Maa-apteek”, “Kihelkonnakeskus Hageri” (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, muul ajal kokkuleppel
tel 5648 3828

MITMESUGUST

Tantsuklubi. Vanad mõnusad seltskonnatantsud
Juuru rahvamaja, 4. jaanuar kl 18 (lapsed) ja kl 19 (täiskasvanud)

Vanaaja jõulud
Sutlema mõis, 6. jaanuar kl 14

Kolmekuningapäev
Kaiu jaanitule plats, 6. jaanuar kl 18

Muinasjutoõhtu
Rapla keskraamatukogu, 8. jaanuar kl 17.30

NÄITUS

Puukäsitöö konkursi „Küüp” osalejate tööd (vitriinid, kuni 4. jaanuar)
Prantsuse illustraatorite näitus „Mina ja teised” (lasteosakond, kuni 5. jaanuar)
Tarvo Aro Meti vitraažide näitus „Lillelised ruudud” (kuni 5. jaanuar)
„Värvilised ilmumised”. Kadi Kurema illustratsioonid lasteraamatutesse ja ajakirjas Täheke (alates 4. jaanuar)
Rändnäitus „Risti-rästi läbi Eestimaa”. Mare Hundi illustratsioonid Milvi Panga luulekogule „Mesikäpa esikäpad” (lasteosakond, vitriinid, alates 7. jaanuar)
Kohila raamatukogu

Aive Künnapuu tekstiilide näitus “Laisale lambaid, virgale villa”
Kohila Tornigalerii (Kohila, Viljandi mnt 1). Näitus avatud kiriku lahtioleku aegadel, muul ajal helistada 5623 0741

Kristel Kuusk: Paberkäsitöö ja taaskasutus „Maret” ja „Taluperenaine” juhistega jõulupühadeks (kodulootuba)
Märjamaa muusika- ja kunstikooli eelkooli näitus (lastekogu)
Ly Vaikmets-Vainu maalinäitus „Lillede maagias ja marjade värvis Eesti”
Märjamaa valla raamatukogu
Hermes Sarapuu maalide näitus "Minu maastikud IV" (saalis)

Näitus “Vanad jõuluehted Piret Keskra kogust” (fuajee vitriinis)
Rapla keskraamatukogu

Ülo Sarapuu isikunäitus „Ülendavad vaikuse laulud”
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

SPORT

Saalijalgpalli esiliiga kohtumine: JK Kohila vs FC Jõgeva Wolves
Kohila spordihoone, 3. jaanuar kl 20

Võrkpalliturniir Kohila Noortekap 2019
Kohila spordikompleks, 5. jaanuar kl 10

TV 10 olümpiastarti II etapp
Kohila spordikompleks, 9. jaanuar kl 12

Saku I liiga korvpallis: Rapla KK/Kohila vs Tamsalu Los Toros/TalTech
Rapla, Sadolini spordihoone, 9. jaanuar kl 19

KIRIKUTEATED

RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Kolmekuningapäeva oikumeeniline jumalateenistus, jutlustab Rapla Vabakoguduse pastor Matthew Edminster, laulab ühendatud segakoor Kaia Väljamäe juhatusel.
6. jaanuar kl 12. Järgneb kahe koguduse ühine jõulupuu pastoraadis

EELK JÄRVAKANDI PAULUSE KIRIK
Kolmekuningapäeva armulauaga jumalateenistus
6. jaanuar kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 9. jaanuari lehes.

Fotod: SIIM VAHUR

Kirja teel leitud pruudid Raplas

Rakvere Teatri lavastus „Küllus” toob Raplamaale Metsiku Lääne naised ja vaatab, mis saab aastakümnete jooksul nooruseunistustest. Lavastus jõuab Rapla kultuurikeskuses publiku ette neljapäeval, 10. jaanuaril kell 19.
Lavastus algab, kui kaks noort naist, Bess ja Macon, kohtuvad juhuslikult Metsikus Läänes ühe väikelinna postimaja ees. Seal, kus tähed ripuvad nii madalal,

et võiks neid puudutada. Selgub, et mõlemad on pakkinud asjad ja sõitnud kohale samal põhjusel – et ajalehekuulutuse kaudu leitud meestega abielluda. Neil on unistused paigast, kus alustada oma elu ja saada õnnelikuks. Saatus naisei hellita ning nende eluteele satub aina enam muresid ja takistusi.
“Küllus”, mille tegevus leiab aset 25 aasta jooksul, räägib sõprusest, armastu-

sest, reetmisest ja andestusest. Lavastaja jaoks on Metsik Lääs vaid taust, sest oma olemuselt ei ole inimesed muutunud. Teatrikriitik Veiko Märka võtab lavastuse kokku nii: „Kõik on lihtne, aus ja võimas.”
Tumeromantilises vesternis mängivad Anneli Rahkema, Ülle Lichtfeldt, Margus Grosnõi, Tarvo Sõmer ja Eduard Salmistu, muusikat teeb otse laval Elmar Sats.

NELJAPÄEV 3.01	REEDE 4.01	LAUPÄEV 5.01	PÜHAPÄEV 6.01	ESMASPÄEV 7.01	TEISIPÄEV 8.01	KOLMAPÄEV 9.01
ETV						

07.00 Tanel Padar. Parem veelgi **07.05** Jaak Joala tänavas* **08.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **09.00** Hommik Anuga. Aastavahetuse eri (S)* **10.00** Noor pensionär (Eesti Telefilm 1972) **11.25** Dokfilm Vello Salo. Igapäevaelu müstika (Eesti 2018)* **12.50** EV100. Elamuste aasta* **13.45** Dokfilm Whitney (USA 2018)* **15.40** Äraaetud, kuid ülesmukitud (2014)* **17.05** Önne 13 (Eesti 2002) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2012) **18.30** Aktuaalne kaamera **18.40** Eesti mäng. Aastavahetuse eri (2017) **19.15** Ringvaate eri. Reikop sööb* **19.45** Draamasari Önne 13 (S)* **20.15** Jan Uuspöld. Oma jope* **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.20** Sport **21.30** Nähtus nimega Evelin **23.30** Hõbepulm (Eesti 2013) **00.00** ETV Live. Jäääär (ETV 2016) **01.01** ERR.ee uudised

06.50 Hingemaa (2016) **08.00** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **08.50** Aasta säravaimad tähed* **11.00** Mf Hüljatud (USA 1998) **13.10** Kevad südames (Eesti Telefilm 1984) **14.20** Valmis vallutama. Klassikataht Tanel-Eiko Novikov **14.50** Unustatud rahvaste jälgedes (2018) **15.40** Lääneranniku eestlased. Los Angeles (ETV 2017) **16.20** Quando, Quando (ETV 2016) **17.05** Önne 13 (Eesti 2002) **17.35** Kutsuge ämmaemand! **18.30** Aktuaalne kaamera **18.40** Eesti mäng. Aastavahetuse eri (ETV 2017) **19.15** 8 mm ELU. Valitud palad (Eesti 2015) **20.00** Elu parim nali **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.20** Sport **21.30** Kriminaalsari Vera. Varjutants **23.00** Sajaga edasi, Eesti! Parimad hetked aastavahetusest **00.00** Kreisiraadio šou* **01.39** ERR.ee uudised

07.00 Hannah Ild **07.05** Head mõtted **07.50** EV100. Elamuste aasta* **08.45** Aasta algus peaministriga* **09.30** Önne 13 **10.00** Loomaartistid **10.30** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **11.00** Nähtus nimega Evelin* **13.05** Mf Seenelkäik **14.35** Ringvaate eri. Reikop sööb* **15.05** Pavarotti. Tunded, mis ei kao **16.45** Järgmine peatus. Tokyo* **17.15** Aleksei Turovski (ETV 2017) **17.30** Dok Lumekarud **18.30** AK **18.40** Doksari Koerte ebatavalised sõbrad. Cuate ja Vanda. Lovebug, Mojo ja Poppi. Sabre ja Fanny. Macy ja Priscilla **19.30** Rakettt 69 **20.00** Reisile minuga. Costa del Sol **20.30** Önne 13 (S) **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.20** Sport. Sport **21.35** Kriminaalsari Ja ei jäänud teda ka **22.35** Kriminaalsari Vera. Varjutants* **00.05** Viini Filharmoonikute uusaastakontsert 2019 **02.37** ERR.ee uudised

07.00 Maahommiku lood. Võhu juustuvabrik **07.10** Flamenko ja hapukapsad (Eesti 2014) **07.40** Osoon (S) **08.05** Loodusdokk Lumekarud **09.00** Tähendamis **09.05** Prillitoos (S) **10.00** Hommik Anuga **11.00** EV100. Wabaduse teekond **12.20** Mängufilm Selttimees laps **14.00** EV100. Wabaduse teekond **15.00** EV100. Hetk ajaloos. Ajutine Valitsus **16.00** EV100. Wabaduse teekond **16.40** Saja lugu. Kuidas portreteerida eestlast? **17.30** Reisile minuga. Costa del Sol* **18.00** Loomaartistid **18.30** AK **18.45** Roman Toi - tagasi kodus* **19.45** Forsyte'ide saaga **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.20** Sport. Sport **21.35** Kriminaalsari Ja ei jäänud teda ka **22.35** Kriminaalsari Vera. Varjutants* **00.05** Viini Filharmoonikute uusaastakontsert 2019 **02.37** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **10.00** Terevisioon* **12.15** Loomaartistid **12.45** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst. Malmö ja Kopenhaagen (Tareq Taylor's Nordic Cookery, Roots 2017)* **13.20** Mf Notting Hill (USA 1999)* **15.20** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.30** Eesti mäng, 7/28 (Eesti 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 (2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2012) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Meri on, meri jääb. Kihnu Virve (Eesti 2018) **20.30** Osoon (S) **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Väilsilm **22.15** Väilsilma dokk McCain (USA 2018) **23.10** Töörööbikud* **23.40** Ringvaade* **00.40** Draamasari Downton Abbey* **01.49** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2012) **10.00** Terevisioon* **12.15** Hommik Anuga (S)* **13.15** Rakett 69 9* **13.45** Väilsilm* **14.25** Draamasari Forsyte'ide saaga (The Forsyte Saga, Inglise 2002)* **15.40** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.30** Eesti mäng, 7/28 (Eesti 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Önne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2012) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Suud puhtaks **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Draamasari Pulss. Nii heas kui halvas (Syke, Soome 2016) **22.55** Kitarriga kulgeja Mart Soo (2017) **23.35** Ringvaade* **00.35** Draamasari Downton Abbey* **01.23** ERR.ee uudised

06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2012) **10.00** Terevisioon* **12.15** EV100. Hetk ajaloos. Ajutine Valitsus **13.15** Doksari Koerte ebatavalised sõbrad. Cuate ja Vanda. Lovebug, Mojo ja Poppi. Sabre ja Fanny. Macy ja Priscilla **14.00** Maahommiku lood. Kuidas pelatada karusid **14.15** Esimene stuudio* **14.40** Suud puhtaks* **15.40** Draamasari Downton Abbey (Inglise 2014) **16.30** Eesti mäng (ETV 2014) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Önne 13 (2003) **17.35** Kutsuge ämmaemand! **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Pealtnägija. Edgar Savisaar **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Pealtnägija. Edgar Savisaar **22.30** Hotellide varjatud maailm. Miami **23.15** Ringvaade* **00.15** Downton Abbey (Inglise) **01.06** ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Animasarjad **07.55** Lammas Shaun **08.05** Lunnisaar **08.15** Bobby ja Bill **08.30** Lotte lood. Pannkoogilugu **09.00** Jaanikingu Madlike **10.20** Kui ma oleksin suur **10.25** Porgand! **10.35** Talvekummitus **11.00** Saarte värvid **11.55** Vivian Maieri avastamine **13.15** Toidu kaitseks **14.10** 39. rahvusvaheline Monte Carlo tsirkusefestival **16.00** Lota kolib kodust ära **17.20** Hullavad riimid **17.50** Lunnisaar **17.55** Põrsas Peppa **18.05** Väike printsess **18.15** Lammas Shaun **18.25** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **18.55** Lotte lood. Saladuslik kepp **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Arktikast Antarktikasse. Alaska **20.00** AegRuum **21.00** Köögikodanikud **21.30** Sherlock. Viimane probleem **23.00** Alberti leiutamine **00.25** Arktikast Antarktikasse. Alaska **00.58** ERR.ee uudised

07.00 Animasarjad **07.55** Lunnisaar **08.05** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **08.30** Lotte lood **09.00**. Sa oled arust ära, Madlike **10.40** Eesel, heeringas ja nõialuud **11.00** Jagatud valgus **12.00** Nukud ja tootemid **12.30** Hedvig Hanson & Band **13.15** Bluff **15.00** Pildipüüdjad **16.00** Kasper ja Emma talvevaheaeg **17.10** Bobby ja Bill **17.25** Oktonaudid **17.35** Rüütel Miku **17.45** Väike printsess **18.00** Piraaditar ja Capitano **18.10** Jeti lood **18.20** Kui ma oleksin loom **18.25** Põrsas Peppa **18.30** Väike printsess **18.40** Tipsti ja Tim **18.55** Lotte lood. Kivide keel **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** 4x4. Aafrika **20.00** Printsess Margaret - kuninglik mässaja **21.00** Köögikodanikud **21.30** Mf Peotäis dollareid **23.05** Ongi Koik **23.35** Mf Pihumus **01.07** ERR.ee uudised

07.30 Karusmarjad metsikus looduses **07.55** Laululood. Uhti, uhti, uhkesti. Muti-onu pidu **08.05** Animasarjad **09.00** Operatsioon Ai **09.30** Ott kosmoses **09.55** Georg Udukübara aaria **10.10** Bobby ja Bill **10.25** Džungliraamatu safari **10.35** Uus Tase **11.00** Tuleviku toit **11.50** Pealkirjade taga. Michael Jackson **12.30** Kitsas king **15.05** Meie aja kangelane **15.40** Telelavastus Tuleb tuttav ette **16.30** Noortebänd 2018 **17.00** Minu elu Tsukiinina **18.05** Huviline filmikaamera **18.15** Maša ja karu **18.20** Lammas Shaun **18.30** Hullavad riimid **19.00** Uus Tase **19.25** AK (viipek) **19.30** Elu allpool nulli. Jaga ja valitse **20.15** Retrokraan. Salme Reek. Värvi-lind **21.30** 4x4. Aafrika **22.00** Nuta või naera **22.30** Rituaalid **23.30** Mf Peotäis dollareid **01.10** ERR.ee uudised

07.30 Animasarjad **08.25** Põrsas Peppa **08.30** Väike printsess **08.45** Must ja valge koer **08.50** Lammas Shaun **09.00** Minu elu Tsukiinina **10.05** Paharet lumeveskis **10.35** Uus Tase **11.00** AegRuum Kõige kaugemale **12.00** Callas, Kennedy, Onassis. Ühe kuninga kaks kuningannat **13.30** Leonard Bernstein - jagatud geeni **14.25** Eesti Kontserdi ja Hennessy uusaastakontserdi II osa **15.30** Minu Noarootsi. Laine (ETV 2016) **15.35** Öpeta- ja Konn **17.00** Operatsioon Ai **17.30** Öö mänguasjamuuseumis (ETV 2014) **18.10** Bobby ja Bill **18.20** Lammas Shaun **18.30** Hullavad riimid **19.00** Uus Tase **19.25** AK (viipek) **19.30** Teemaõhtu. Meenutades Mati Unti. Räägitakse Und **20.15** Toatüdrukud **21.55** Unditund **22.50** Suurma hinda küsi surnutelt **00.05** Völg **01.07** ERR.ee uudised

07.00 Animasarjad **08.15** Kui ma oleksin loom **08.25** Karusmarjad metsikus looduses **08.50** Jeti lood **09.00** Pildipüüdjad **10.00** Toidu kaitseks **11.00** Ajavaod **11.25** Retrokraan **12.30** ERR.ee uudised **14.55** Muusika! **15.30** Jaanid **15.50** Mina ka **15.55** Muusika! **16.30** Animasarjad **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Piraaditar ja Capitano **17.40** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Lastetuba **18.50** Miriami rohelised täpid **19.00** Armani saladus **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** Elu allpool nulli **20.45** Loodusepäev Osooniga **21.00** Öed Hemsleyd kokkavad **21.30** Tippmängijad **22.20** 4x4. Aafrika **22.50** Väsimatud peoloomad **00.45** Öed Hemsleyd kokkavad **01.16** ERR.ee uudised

07.00 Lastesaated **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Arktikast Antarktikasse **11.00** Ajavaod **11.30** Eesti lood **12.00** ERR.ee uudised **14.55** Muusika! **15.30** Armani saladus **15.55** Muusika! **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Piraaditar ja Capitano **17.40** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Toredate Asjade saar **18.05** Maša ja karu **18.15** Lammas Shaun **18.25** Väike printsess **18.35** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **19.00** Armani saladus **19.25** AK **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** Sergio Leone, Ameerika legend **20.55** Marko Mäetamm **21.00** Öed Hemsleyd kokkavad **21.30** EV100 **22.30** dok Midagi pole andestatud **23.30** Rituaalid **00.30** Öed Hemsleyd kokkavad **01.03** ERR.ee uudised

07.00 Animasarjad **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Arktikast Antarktikasse **11.00** Ajavaod **11.30** Printsess Margaret - kuninglik mässaja **12.27** ERR.ee uudised **14.55** Muusika! **15.30** Armani saladus **15.55** Muusika! **16.30** Animasarjad **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Piraaditar ja Capitano **17.40** Lunnisaar **17.45** Kui ma oleksin loom **17.50** Põrsas Peppa **18.00** Toredate Asjade saar **18.05** Maša ja karu **18.15** Lammas Shaun **18.20** Väike printsess **18.35** Geronimo Stiltoni lood **19.00** Armani saladus **19.25** AK (vk) **19.30** Arktikast Antarktikasse **20.00** Sergio Leone, Ameerika legend **20.55** Marko Mäetamm **21.00** Öed Hemsleyd kokkavad **21.30** Mf Pidud **22.40** Rohingja kriis **23.25** Sherlock **00.55** Öed Hemsleyd kokkavad **01.26** ERR.ee uudised

KANAL 2

06.05 Kus on draakon? **07.40** Super 4 **07.55** Kass Oggy ja kurjad prussakad **08.10** Pöörased jäneseid **08.35** Arthur päästab jõulud **10.25** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Dean otsib tööd **13.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Animafilm Laua **22.00** Mf Vastikud ülemused **00.00** Mf Kuninga kõne **01.50** NCIS Los Angeles. Haldjas ja draakon. Callen ja Sam uurivad Vietnami saatkonna ees toimunud tulistamist **02.35** Rizzoli ja Isles. Kange kui pulk **03.15** Chicago tuletõrje. Professionaalne viisakus. Leitnant Casey pannakse keerulises olukorda. Ta üritab kõiki osapooli rahuldavat lahendust leida **04.00** Reporter **05.15** Külade-tekstiivid. Asjatu vaev

06.00 Animafilm Arthur päästab jõulud **07.40** Super 4 **07.55** Kass Oggy ja kurjad prussakad **08.05** Pöörased jäneseid **08.30** Animafilm Laua **10.25** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Ash naudib elu Küprosel ja ei kavatse Austraaliasse naasta. Tori kahtlustab, et võib Ashilt last oodata **12.00** Stileto vendeta **12.55** Kahevõistluse MK etapp Otepääl **14.05** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta. Arzu hommik algab väga ebameeldivalt **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Aastavahetus Kanal 2ga **22.20** Mf Bridget Jonesi päevik **00.15** Mf Vastikud ülemused **01.50** Chicago tuletõrje. Üks minut **02.35** Velveti moemaja. Tere tulemast 60-ndatesse! **03.55** Reporter **05.10** Külade-tekstiivid. Pime armastus

06.15 Katie Fforde. New Yorgi jõuluime **08.00** Top Shop **08.15** Super 4 **08.35** Animafilm Völumaja **10.15** Mis?Moodi **10.45** Kahevõistluse MK etapp Otepääl **12.05** Hooaeg. Ilu-ja moemaailma uusimaid trende tutvustav elustiilisaade **12.55** Heeringas Veenuse õlal **13.15** Kahevõistluse MK etapp Otepääl **14.25** Elmari aasta laul 2018 **14.50** Galileo jõulu-eri **15.45** Mf Bridget Jonesi päevik **17.40** Briti talent **19.00** Reporter+ **19.35** Animafilm Trollid **21.30** Mf Nurjatu nimekirj **23.30** Mf Rahvuslik julgeolek **01.10** Mf Kiirusevajadus **03.20** Armastuse saar. Seekord pakuvad kõneainet Montana ja Alex. Lahusolek on aidanud Amberil ja Kemil tunnetes selgust saada. Neli inimest peavad saarelt lahkuma **04.05** Minu kodu on parim **05.50** Reporter+

06.20 Hanna Hellmann. Mägeda kutse **08.05** Super 4 **08.20** Animafilm Trollid **10.05** Mf Minu kõige hullemad kooliaastad **11.50** Kahevõistluse MK etapp Otepääl **13.05** Rooli võim **13.35** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **14.30** Kahevõistluse MK etapp Otepääl **15.40** Mf Kuldne kompass **18.00** Meie aasta Iraanis. Islam **19.00** Reporter+ **19.35** Mida toob aasta 2019? Kellest saab Eesti uus peaminister? Mida sepiitseb Venemaa? Saade lahkab ka meeste ja naiste suhteid **20.35** Tõnis Niinemets. Homme on täna! **22.35** Mf 300. Impeeriumi sünd **00.25** Mf Piire ületades **02.15** Galileo jõulu-eri* **03.10** Briti talent **04.15** Chicago tuletõrje. Pea vastu. Casey ja Voighti konflikt muutub üha tõsisemaks **05.00** Armastuse saar. Jonny on Tylast sisse võetud **05.45** Reporter+

06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Zig ja Sharko **06.45** Super 4 **07.00** Pöörased jäneseid. Joonissari **07.30** Reporter **09.00** Mis?Moodi **09.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Marilyn ja John vaidlevad, kas Ty peaks oma emaga kohtuma. Jasmine otsustab Robbole toeks olla. Tori kardab, et ei saagi endale perekonda **12.00** Stileto vendeta **13.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Radar **21.00** Krimi **21.30** Mf Kaks relva **23.40** Mf Varjatud kättemaks. Põnevusmüra! **01.45** NCIS Los Angeles. Patrioodid. Tuleb peatada merejalaväelane, kes üritab ehitada "räpast" tuumapommi **02.30** Chicago tuletõrje. Tagasisaatepeegel. Meeleheitel uurija. Voight ähvardab leitnant Caseyt vägivallaga **03.10** Radar **03.55** Reporter **05.25** Külade-tekstiivid. Chiemsee saladus

06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Zig ja Sharko **06.45** Super 4 **07.00** Pöörased jäneseid **07.30** Reporter **09.00** Elmari aasta laul 2018 **09.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Astonid valmistuvad Maggie'i kojutulekuks **12.00** Stileto vendeta **13.00** Pöörased nullindad **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Radar **21.00** Krimi **21.30** Mf Kaks relva **23.40** Mf Varjatud kättemaks. Põnevusmüra! **01.45** NCIS Los Angeles. Patrioodid. Tuleb peatada merejalaväelane, kes üritab ehitada "räpast" tuumapommi **02.30** Chicago tuletõrje. Tagasisaatepeegel. Meeleheitel uurija. Voight ähvardab leitnant Caseyt vägivallaga **03.10** Radar **03.55** Reporter **05.25** Külade-tekstiivid

06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Zig ja Sharko **06.45** Super 4 **07.00** Pöörased jäneseid **07.30** Reporter **09.00** 100 erilist eestlast **09.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Maggie'l on raske koduse eluga kohaneda **12.00** Stileto vendeta **13.00** Radar **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Ettevaatust inglisa **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **21.00** Paljas Porgand Itaalias **21.30** Doktor Murphy **22.25** Rizzoli ja Isles. Eile, täna, homme. Tapetakse mees, keda Korsak kunagi tundis **23.20** Chicago tuletõrje **00.15** NCIS Los Angeles. Tappev puudutus **01.00** Mf Kaks relva **02.40** Chicago tuletõrje. Kaks perekonda **03.25** Reporter **04.40** Pöörased nullindad **05.25** Külade-tekstiivid

TV3

06.15 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.40** Top Shop **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Isabel **12.30** Mf La La Land. California unistused **15.00** Isabel **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** SILD. Uus sari **22.15** Mf Kohtumine väikeste Fockeritega **00.25** Mf Paranormaalne aktiivsus: märgistatud **02.00** Quantico. Quantico laager. Alex uurib spionaazi salamaailma mõistatuslikus CIA koolituskeskuses. Ta satub ka ise vandenõu keskmesse **02.50** Kupli all. Liigume edasi. Aasta pärast kupli kadumist kogunevad Barbie, Joe ja teised linnaelanikud mälestusüritusele **03.35** Seitsmeste uhkus 2018* **04.35** Seitsmesed. Uudised **05.05** Seitsmesed **05.25** Kirgede torm

06.15 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.40** Top Shop **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Isabel **12.20** Võimalik vaid Venemaal* **12.45** SILD **15.00** Isabel **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm – armastuslood. Sandra ja Lukas **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Edekabel 2018* **20.50** Mf Vanad ja kobedad saavad jalad alla **23.00** Papad Mammad. Suur aastalõpu mõõduvõtt* **00.35** Mf Kohtumine väikeste Fockeritega **02.30** Hawaii 5-0. Kütt. Oahu ranniku lähedalt leitakse mehe surnukeha ja tiim avastab juurdluse käigus illegaalse orjakaubanduse. Danny auto ärandatakse **03.20** Öudukas. Roosad muffinid **04.10** Edekabel 2018* **04.50** Seitsmesed. Uudised **05.20** Seitsmesed **05.40** Kirgede torm

VÄÄRT KINGITUSE LEIAD
MTÜ Väärt Raplamaa Toote
kauplusest Tallinna mnt 23

Avatud:
E-R 10-17,
L 10-14

Tel 5788 0357, e-post: raplamaatoode@gmail.com
 Koduleht: www.raplamaatoode.ee

pm PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:
 metsakinnistuid, kasvavat metsa, kasepakku, okaspuu palki, paberipuitu, küttepuid, võsa hakkeks.

Pakub:
 saematerjali, metsaveoteenust, kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696 E-post: priimo.mets@priimo.ee

Saada oma kuulutus
www.sõnumid.ee

RAPLAMAASõnumid

DAGERON
UTOKAUBAD

Lihne suhelda, hea hind, kiirelt kohal!

- **VARUOSADE müük ja tellimine**
- **Autoakud**
- **Autoaudiotooted**
- **Õlid ja filtrid**
- **Tööriistad**
- **Cargobus pakipunkt**

rapla@dageron.ee
www.dageron.ee
Dageron Autokaubad

E-R 10-18
Loo 14, Rapla
Tel 5342 2876

Teie varuosapartner aastast 2002

treraadio

RAPLA
HOMMIKUPROGRAMM

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil kohalikud uudised, raplamaal toimuvad sündmused, põnevad saatekülalised, ilm, horoskoop, muusikat retropärlitest - tänapäeva hittideni

91,3
MHz

www.treraadio.ee

www.metsaamet.ee

Teenused erametsaomanikule:

- Metsakinnistute ost
- Raieõiguse ost
- Metsa ülestöötamine ja vedu
- Maapinna mineraliseerimine koos külvi
- Metsamajandamise kavade koostamine

Teave e-post: info@metsaamet.ee Tel. 5615 0680, Karl Lister

- Ostate **METSAKINNISTUID**,
- ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostate **PÖLLUMAAD**
- Küsi hinda! Teeme pakkumise

PärnuTel 447 7900, 528 5263
 • Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

oü Metsagrupp Ltd.

Rapla Vallavolikogu 20.12.2018 otsusega nr 92 algatati RAPLA VALLA ÜLDPLANEERINGU koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine. Üldplaneeringu eesmärk on eelduste loomine jätkusuutliku elukeskkonna kujunemiseks Rapla vallas. Üldplaneering hõlmab kogu Rapla valla territooriumi.

Otsusega on võimalik tutvuda Rapla valla ametlikul veebilehel <https://rapla.kovtp.ee/yp> ja Rapla Vallavalitsuse kantseleis (asukohaga Viljandi mnt 17, Rapla linn) ja teenuskeskustes (Juuru teenuskeskuses asukohaga Veski tn 1, Juuru, Kaiu teenuskeskuses asukohaga Kasvandu tee 17, Kaiu ja Raikküla teenuskeskuses asukohaga Kabala mõisas, Kabala).

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm).

MÜÜME KA PUITBRIKETTI.

Tel 516 6305

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja raidmeid.

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 501 9257, 503 8777
 e-mail: eesti@metsagroup.com

Rapla Vallavolikogu 20.12.2018 otsusega nr 90 algatati Rapla linnas Viljandi mnt 90 kinnistu (katastritunnus 67001:007:0001) üldplaneeringut järgiva DETAILPLANEERINGU koostamine.

Detailplaneeringuga sätestatakse tingimused olemasoleva ehitise ümberehitamiseks ja laiendamiseks eesmärgiga kujundada teenindus-, kaubandus-, ja toitlustusasutuse ning korteritega mitmetarbeline hoone. Planeeringuala suurus on ca 0,26 ha hõlmab Viljandi mnt 90 kinnistut. Põhjast piirneb planeeringuala Viljandi maantee, idast juurdepääsuteega, lõunast Viljandi mnt 90a ning läänest Viljandi mnt 88 elamumaa kinnistutega.

Detailplaneeringu kohustus tuleneb planeerimisest. Vajalik on koostada geodeetiline alusplaan koos tehnoorkudega ning uurida olemasoleva hoone tarindeid.

Planeeringu kohta lähemalt:
<http://rapla.kovtp.ee/algatamine>

Rapla Vallavolikogu 20.12.2018 otsusega nr 91 kehtestati Rapla valla Uuskülas Uus-Kalmistu maaüksusel (katastritunnus 66904:001:0313) Hoolekandekeskuse üldplaneeringut muutev DETAILPLANEERING.

Detailplaneeringuga sätestatakse tingimused erihooletandekeskuse rajamiseks ca ühel viiendikul Uus-Kalmistu maaüksusel; ülejäänud osa jäetakse üldplaneeringukohaste avalikuks kasutamiseks mõeldud haljasala ja parkmetsa, perspektiivse parkla ning kergtee rajamiseks. Detailplaneeringuga muudetakse üldplaneeringujärgset maakasutuse juhtotstarvet ca 21 protsendil planeeringualast. Erihooletandekeskuse rajamine on avalikes huvides, kuna võimaldab parandada sotsiaalteenuste kvaliteeti vallas. Mõju looduskeskkonnale on vähene.

Planeeringu kohta lähemalt:
<http://rapla.kovtp.ee/kehtestamine>

TULEVIKUTEOD

Clues (horizontal and vertical):

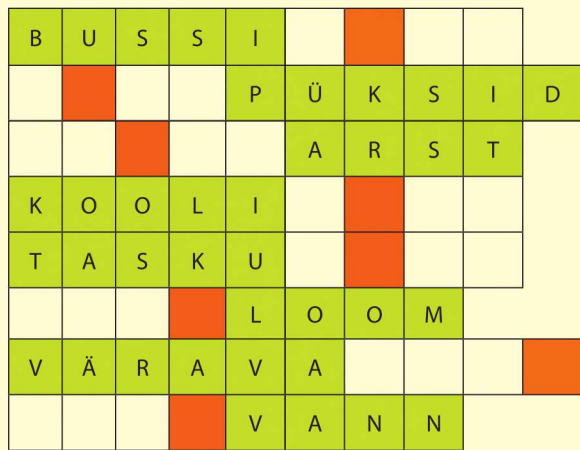
- 1006. VEESÕIDUK ARMAS TOBU
- ASJA-ÕIGUS KASSI-PELETUS
- ANU KAAL DAN SAAN MUHEDALT SÕODAV
- VOIDUTOE EEST-VEDAJA ... VEGAS NAPS
- JAMAICA MUSASTIIL LEO PÄRN IIAL
- VOIGAS TROFEE ENNÄE INDREK
- VOIDUTOE EEST-VEDAJA LUMM VOODI
- SOVIET UNION ÕHTU OTS PILVI
- PUGIMIS-KÄSKLUS RAIN MÄNGU-TOAST ...
- 1006. VEESÕIDUK ARMAS TOBU
- ASJA-ÕIGUS KASSI-PELETUS
- ANU KAAL DAN SAAN MUHEDALT SÕODAV
- VOIDUTOE EEST-VEDAJA ... VEGAS NAPS
- JAMAICA MUSASTIIL LEO PÄRN IIAL
- VOIGAS TROFEE ENNÄE INDREK
- VOIDUTOE EEST-VEDAJA LUMM VOODI
- SOVIET UNION ÕHTU OTS PILVI
- PUGIMIS-KÄSKLUS RAIN MÄNGU-TOAST ...
- 1006. VEESÕIDUK ARMAS TOBU
- ASJA-ÕIGUS KASSI-PELETUS
- ANU KAAL DAN SAAN MUHEDALT SÕODAV
- VOIDUTOE EEST-VEDAJA ... VEGAS NAPS
- JAMAICA MUSASTIIL LEO PÄRN IIAL
- VOIGAS TROFEE ENNÄE INDREK
- VOIDUTOE EEST-VEDAJA LUMM VOODI
- SOVIET UNION ÕHTU OTS PILVI
- PUGIMIS-KÄSKLUS RAIN MÄNGU-TOAST ...

Koostas: Aivi Meister

LASTELE

LEIA TÜHJADESSE RUUTUDESSE SOBIV SÕNA.
LAHENDUS VÄRVILISTES RUUTUDES ÜLEVALT ALLA

TEET TALLI RAAMATU "VAHVAD JÕULUSALMID" VÕITIS
LIISE MARIE UNGA
EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLII „JÕULUMEE“

AUHINNAKS

ÕIGESTI VASTASID:

ANNA LOORE MÖTTUS
ANNAMARI MÖTTUS
JOANNA MARII KIVISIKK
MARILII OJAVEE
ITI-AGNESE AŠMANE
ARON TERRAS
LISANN TERRAS
ROBERT SALMISTE
RIANE-LY SALMISTE
ROLAND KLAAS
LIISE MARIE UNGA
VALTER REINAAS
GRETE TRUUSÕOT
GETRI TRUUSÕOT
MARGO PULVER
HELINA BAKAJEV
KERLI HIETAM
KÄROLIIS HIETAM
MAILIS RAIDMA
BERIT LIIMANN
RENNO KEELMANN
KAROL KEELMANN
KASPAR KAPSI
MELISSA ALLIKA

Kõikide õigesti vastanute
vahel loosime välja Talupoe
kinkekaardi.

Saada ristsõna vastus hiljemalt 7. jaanuariks e-postile: kuulutused@sonumid.ee
(märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite
toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511.

NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhiinad saab kätte toime-
tusest kahe nädala jooksul.

21. detsembril ilmunud suure ristsõna vastus on „ILMAGA SÕIDUVEES“
VarenaGrupp OÜ juustunugade kinkekomplekti võitis **EVELI OLO**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

NIMI

“Eesti 100” märgi joonistamisel oli abiks keskvaljaku purskkaev.

Rapla keskvaljakul tantsis üle 300 inimese

Mari Tammar

31. detsembril korraldati üle-ees-tiline ühistantsimine “Eesti tantsib” EV100 tähistamiseks.

Rapla keskvaljakule kogunes tantsima üle 300 inimese, kelle seas oli nii lapsi, noori, täiskasvanuid kui ka pensionäre. Tantsijate seas oli koguni kaks kipsis käega tantsijat.

Tantsima olid tulnud nii tantsurühmad kui

ka tänavalt ligi astunud. Näiteks tegus tantsujuht Riho Pohla ütles, et tema igast rühmast on tantsijaid tulnud, kellel tantsusammud juba trennides ära õpitud. Rahvakultuurispetsialist Triinu Ülemaante kinnitas, et esindatud olid kõigi valdade tantsijad kogu maakonnast.

“See pole ülevaatus ega võistlus. Pole tähtis, kumma käe või jalaga. Tähtis on, et te naudite,” hõikas Kadi Saks kohaletulnuid juhendades. Oli tõesti näha, et inimesed nautisid. Nende silmis olid nii rõõm kui ka liigutuspisarad.

“Väga lahe üritus, mulle väga meeldib,”

kommenteeris üks isa, kes oli oma väikese tütre tantsima tulnud. Isa küll tunnistas, et sammud hästi välja ei tule, aga tore olevat sellest hoolimata. Kuna tegemist oli vana aasta viimase päevaga, inimesed muudkui kallistasid ja soovisid üksteisele head vana aasta lõppu. “Nii tore, muudkui käi ja kallista inimesi,” kommenteeris üks rahvarõivais tantsulistest.

Esiailgu oli kõhklust, kuidas meie “mägisel” keskvaljakul üldse tantsida saab, aga tuli välja, et hästi saab. “Eesti 100” märgi tegemiseks olid meie maamärgid isegi abiks. “Meil on nii äge

keskvaljak. Purskkaevu ümber saab teha nulli ja number üks saab joonduda valguspostide järgi,” ütles Kadi Saks, kui juhendas tantsulisi EV100 märgi moodustamisel.

Kokku tantsiti neli lühikest tantsu erinevates žanrites, mille saateks kõlas muuhulgas nii Metsatõllu kui ka Arvo Pärdi muusika. Samamoodi ja samal ajal tantsiti Eesti 15 linna keskvaljakul. Pärast EV100 tantsude tantsimist jätkus pidu meeleolukate rahvalike tantsudega. “Mul on nii hea meel su üle, Raplamaa!” hõikas Kadi Saks tantsimise lõpetuseks.

Tõelise tantsuhoo sai sisse kohapeal õpetatud rahvalike tantsudega.

Tantsima oli tulnud igas vanuses inimesi.

Fotod: SIIM SOLMAN

ISSN 2228-1886

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Helerin Väronen (489 2137), Haldi Ellam (489 2139), Mari Tammar (489 2246), Katri Reinsalu, Stina Andok
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundajad: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastõid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastõid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363